

მეცნიერების ფორმალბაღი

ცენტრი
საქართველო

ენტონი ზერჯვანი

მექანიკური
ფორთოხალი

--- რომანი ---

ნანილი პირველი

1

„ვშვებით რამეს?“

ოთხნი ვიყავით: სამი ჩემი ბრატა და მე - ალექსი. იმ თოშო, ბნელი ზამთრის საღამოს ყველანი „ფაქიზოში“ ჩავჯექით და ვბალამუტობდით. ჩვენ ოთხნი - მე, პიტა, ჯორჯი-ბიჭი და ბნელო - ეგ მართლა ბნელი ეგა და ძმებო, თქვენ აბა რა გემახსოვრებათ რა კარგის რამე იყო ეს რძის ბარები - გარშემო ისე სწრაფად იცვლება ახლა ყველაფერი და ხალხიც ყველაფერს მალე ივიწყებს, გაზეთსაც კი აღარავენ კითხულობს ხეირიანად. მოკლეა, მთელი მულაში ის იყო, რასაც ძროხა ინველის შიგრო კიდე ჩაუმატებდი რამე ისეთს. ბებიაშაგათისამ, სასმელებს მაგათ არ აყიფინებდენ და ვის რაში ეკითხებოდა კაი ანადულ რქეში რას ჩაიყრიდი და გესვა მერე შენტვის სინტემესკით თუ დრენტროშით თუ კიდე სხვა რამ ახალი რამურუმეებით ნაზავი და გენახა თიში და ღმერთი და დაცემულ ანტელოზთა დასტის გრიალი შენი მარცხენა ფეხის წვერზე და ფერადი ფიფიერეკი ტყინში. სხვა დროს კიდე რამე გულის მოსაფხანს ჩაუშვებდი ჭაფქაფა რქეში, ავარდებოდი და რალაც ისეთს დაუწყებდი ძებნას, თვითონ რო არ იყავი აზრზე.

სწორედ მაგისტანას ესვამდით იმ საღამოს ძმებო, და ახლა კი მიგდეთ ყური.

ჯიბე სახეე გვექონდა და რაში გვეჭირდებოდა ვინმე ბეხრეკი ბიძა მიგვეგდო ბნელ მოხვეულში და მერე, სანამ სისხლის ფურთხებაში იქნებოდა, ოთხზე გაგვეთვალა მაცუთი, ან ვინმე კანკალა და თმაგათითურებული ყვევისთვის პორტმანი დაგვეყურა სადმე ვიტრინისთან, პლუტი მიგვეცა და პირში გულის ლეჭვამდე გვეჭუნებულა ქლოშინით... მაგრამ რა, მართლა ფულით ხომ არ იზომება ყველაფერი.

„ეშვებით რამის?“

ოთხივე მაგარი დაზმანულები დაედოთ - ძველი გაგებით, რაღა თქმა უნდა და მაშინ ეს იყო ძაან ძაან შემოტყეცილი შავი შარვალი, წინიდან თეძოებზე ნაჭურ-ნაჭურ ჩაკერებული და მუცელსქვეშით ამოკრული რეზინის რამე ფიგურით - თან ცოტა გიცავდა კიდეც და თან პოლუმრაკშიც კარგად მოზინდა, ხოდა ჩემი დიდ შავ ობობას გავეკა, პიტს ზედ მუჭი ქონდა ჩამოცმული, ჯორჯიბიჭს კიდე ყვავილი გადაეფურჩქნა კეკლუცად. ერთი ეგ სანყალი ბნელი გვავადა, ბაიყუში იყო ნამადვილი, არც ცისა ესმოდა რამე, არც მინის - შენსას არაფერს გაიგონებდა და საყუთარი კიდე რა დააეჭვებდა - ცირკის კლოუნის ბრიყვეული როგა ამოეფო ღაჯებში და კმაყოფილზე-კმაყოფილი დაბლაყუნობდა.

ზემოდან კიდე ფილეტები - დიდზე დიდი, ლიპებდადებული პლუროებით, ოღონდ ეს ისე, მართლა ბრექიანებზე საღადაოდ. და ძმებო, უგაღსტუკოდ რომელი გიომი გაივლიდა მაშინ და ჩვენც გვეკეთა ტყიცინა და თეთრზე თეთრი, ალაგალაგ გამოზომილად დახერტილი. თმას კი მოკლეს

ვიტრინით - სკოლაში რო გვებოგდენ ისე, და სამაგიეროდ ფესსაცმელები გვექონდა უმაღლესი, ცხვირმაგარი, დასარტყმელად პირველი იყო.

„ეშვებით-მეთქი რამის?“

იქვე ახლოში სამი ნიწკვი უუდა მაგიდას, მაგრამ ჩვენ აქით ოთხნი ვიყავით და ვილაცა მერე მუცამეტე გოჭოყით იქნებოდა. გლუჯვაზე ეცვათ - გრძელი შავი სწორი-სწორი კაბები და სისხლისფერი, შვანე და ყვითელი ბუმბულები გაერჭოთ თმებში და დაღებილები იყენენ, ნუ იტყვი - ცისარტყელები თვალბის გარშემო და ტუჩებიც ფენაფენა. პანია ჯიქნებზე კიდე მეტაღის თითო ბროშკა ზედ ვინმე ბიჭის სახელით - ჯონი ან მაიკი ან მისი ჯანი: აქაოდა იმ ახერების მოსაგონარი, რომლებთანაც ჩვენი ქალწულობის მეთოთხმეტე წლისთავებზე ვიბაირამეთო.

რალაც უწნოდ კი გვიფურუნებდენ თვალებს და ის იყო ცალი ყბით ნავიბურტყუნე, იქნენ ეს ჩვენი საბრალო ბნელი ცოტა ჩავაბნელოთ ერთი პატარა სინტიმესკიანით, მოეტყნოთ და მერე სამმა აუღლით ამბავში-მეთქი, მაგრამ გადავიფიქრე - ბნელი გარეგნობითაც ის იყო რაც სახელი ერქვა, მაგრამ ბოლმაც იყო, დაგიმახსოვრებდა და მერე ჩხუბში ჩემ მტერს მოხვდა მაგისი ნიწლი.

ჩემ გვერდით, კედლის გაყულებზე, მასტი იუდა - თვალები უცე ჩაშუშებოდა და არისტოტელესეული შროშანის შროშა შარს სდებდა ინტელექტსო, თუ რალაც ამდაგვარს ესაორებოდა საყოთარ გოგრას. მოკლედ, მწიფედ იყო, უკვე გაღმაც იქნებოდა გადასული და ღმერთმანი ძმებო, სწორედ მაშინ მოვედი აზრზე რო ფახისტობა იყო ეგ და სხვა არაფერი. განა რა, მე არ ვმჯდარვარ ეგრე ჩარქვებული და

გარშემო თითქოს ყველაფერი ძველად ხდებოდა – ყველაფერს ხედავ, ნაღდავ – მაგადებს, ბიჭებს, ხმუბიჯ გესმის, ნაშებსაც თირავ, მაგრამ თითქო ეს ყველაფერი ადრე იყო და ახლა კი აღარაფერია. მერე საკუთარი ფესხაცმლის წვერს დააშტერდები ან რამე წერტილს და ხარ ასე გათიშული, მაგრამ თან შიგნიდან ინჯღრევი დაშლილი ვაგონივით, იმდენს ინჯღრევი ბოლოს შუგან აღარაფერი რჩება, არც სახელი არც ხორცი არც არაფერი მაგრამ სულ ფუხებზე გკადია და მერე ან ის ფესხაცმლის წვერი ან ფრწილი ნათდება, ოქროსფერდება, მერე იფეთქებს და ქრება და ახლა რაღაც ლაქა სადმე შარვალზე დიდდება, დიდდება, ბოლოს მთელი სამყარო იქცევა შიგ, შუნგ შიგ შედინარ და ბებერ მამალმერთს ასკვები თავით ან სულაც ვინმე სხვას და მერე კი თავდება ყველაფერი – ისე აქა ხარ, პირლია და ენაგამშრალი და სულს ძლივ იბრუნებ. არა, სადაღაც კი ასწორებს, მაგრამ სადაღაც ტბიას – კაცი მართლა იმისთვის ხო არ გაწინდი, სულ დაქლიავდე. ეს კიდე ბოლო-ბოლო მთლიანად გამოგწურავს და რა ჩემფებებად ვარციხარ მერე.

„შა-მეთქი, ვქნათ რამე?“

სტერეო გრიალებდა და ხმა თითქოს ბარის კუთხიდან კუთხეში გადადიოდა, კედლიდან კედელს აწყდებოდა, მერე ქერში ავარდებოდა და ბოლოს იატაკზე იფშენებოდა ქლრიალით: სტაროკა ბერტი ლასკი უბერავდა იმ ნათრეც პიტს – „ვიდრე ჩემთან ხარ“. ის ჩიტი კიდე, თავში მწვანე ფრთა რო ქონდა გარჭობილი, ისე ატრიალებდა თქობებს თითქოსდა მართლა ნაღდავ რამეზე ყოფილიყო ავარდნილი. ნელნელა ნემსების ჩხვლეტა ვიგრძენი და ბიჭმაც მგონი თავი წამოყო.

„აბა, ავედეთო“ – დავიყვედუ უცხად და ერთი გე მოზე ვნეპე იმ ბლიყვს ჩემ გვერდით გათიშული რო იჯდა, მაგრამ რად გინდა – ისე იყო ჩამყვებული, მაინც თავისას ერეკებოდა: ტლუფონის ბაზი და დაბაზული ცარიელი ბათრი და ზაეზავი... და ასე გაუთავებლად. არა უშავს, მეორე დღეს ციციცე საფენებს ველარ მოიცლილებდა სახიდან.

„ეგ სადა?“ – იკითხა ჯორჯი-ბიჭმა.

„ისე, გაევიაროთ“, – ვეუბნები, – „იქნება თავისით დაგვექითოს რამე“.

და გავედით ჩვენ ოთხნი დიდ ზამთრის ღამეს და ქარიან ქუჩას დავეყვეით და ღმერთმანი ძმებო, პირველსავე მოსახვევში ვმოვეთ რასაც ვუძებდით – პატარა სამხიარული გულიგადასაყოლებელი ამ ცივი ღამის ბნელში: ერთი ბებერი აჭარიკი მოწანჩალებდა კედელ-კედელ, ხველებ-ხველებით, სუფთა პრაფესორა ტიპი, ილიაში ნიგნების გროვა ამოუჩარა. ნაღდავ საჯაროდან მოდიოდა, სხვა ვინ სირი დადის ახლა იქ და თავში ფეხი არ უნდა გქონდეს, მაგის ფილტვების და გაქუცული პალტოს პატრონი აქეთ-იქით დაფრატუნობდენ ამ თოშ ბნელ ღამეში? განა ვინ ქუათხელი ინტელიგენტი მოქაღაქე გამოვია ამ დროს გარეთ, როცა გაზეთებში პოლიცია სულ კადრების ნაქლებობას უჩივის, ჩვენ კიდე – ახალგაზრდა, მომავლის ბიჭები – წელზე ფეხს ვიდგამთ, ყოველ ღამე წრეებს ვურტყამთ აღმადაღმა და ეს შუშაბანდებიანიც ახლა ალბათ ერთაფერთი გვიანი მოწალახუნე იქნებოდა უბანში.

ჯერ ნელა დავეუბთხოვეთ, მშვიდად, ნუსიერად დავეუდექით წინ და ვეუბნები: „ჩვენ ბოდიში, ბატონო ჩემო – ერთი პატარა გადაუდებელი საქმე გვაქვს გასარჩევი თქვენთან“. ცოტა კი დამანდრატ-

და, ასე ოთხნი რო დავეჩითეთ ზრდილად და ღიმილით, მაგრამ შიპიტკი არ დაუწყია, შოლოდ ხმა აუნიკვინდა სკოლის მასწავლებელივით და თავისი მოკლე ჭკუით ძაან მკაცრად ჩაგვეკითხა - „რაო, რა გნებავთ?“

„უხედავ რომ ნიგნები დაგაქვთ თან“, - ვუბუნებო, - „მართლა მიკვირს, ჩვენს დამპალ დროში და ასეთი ნაკითხი კაცი“.

„რა... როგორ თქვით?... პო, დიახ...“ - ახლა კი მართლა დაიბნა, გაკვირვებული შემომყურებს და მგონი მუხლებიც უკანკალებს ცოტახე.

„დიახ-დიახ“, - ვუბუნებო, - „და სწორედ რომ დიდად დამავალბებთ, ბატონო ჩემო, თუ ნებას დამართავთ და ემაგ ნიგნებში ჩამაჭყობებთ ცალი თვალით. ჩემს დღეში კარგ სუფთა დაუჭმუჭნავ ნიგნზე უფრო არაფერი მყვარებია“.

„ე-ე... უნდა განახოთ...“ - აბლუყუნდა ის ჩემისა, მაგრამ პიტმა აღარ აცალა, შუსტრად დააწერა საში ცალი და იქვე დაგვიჩივა. ბნელი დარბაზი მარტო უნიგნოდ და იდგა ვითომ ძაან ძაან დაღერემილი სახით. მე კარგის რამე შეშვდა: „ელემენტარული კრისტალოგრაფია“. ვუღრცლავე და ვაქებ: „მშვენიერია ძმებო, შესანიშნავია - საინტერესოცაა და თან ჭკუის სასწავლებელიც“. მერე უცხად თითქო ხმა მიწყდება, სინანულით ვაქვებ თავს და სვედანარევი გამოხედვით ვუბუნებო: „მაგრამ ეს რა ბილნი სიტყვა წერებულა აგერ? ხმაძალდა თქმისაც მრცხვენია და ასეთ რაშის კი სამველიად აღარ მოველოდი ბატონო, თქვენგან!“

„რა?... მოიცა... მომისმინეთ!“ ერთი კი ნამოიკნავლა, მაგრამ ვინ რა მოუსმინა, იქვე ჯორჯი-ბიჭი ჩართო: „რასაა რო ბოდილობ, აგერ ჩემთან მთლად

ისეთი წერია, მე მაგის ნამკითხველი აღარა ვარ - ერთი სიტყვა ტ-ზე იწყება და მეორე კიდე პ-ზე“

მაგის ნიგნს „თოვლის კრისტალის საოცრებანი“ ერქვა.

სანყალმა ბნელომ მაინც რო არ გადაამლაშოს არ შეუძლია - ნიგნში არც ჩაუხედავს ისე ბრებვა: პიტის ნიგნში კიდე ისა წერია, რაც იმ ბიჭმა იმ გოგოს უყო და სურათებიც ბლომადაა შიგო. ესეც არ იკმარა და თავის მხრივ დაამატა - დიდი გათხსნირებული ვინმე ყოფილხართო.

„აბა თქვენი ასაკის კაცი ამას როგორ უნდა კადრულობდეს“, - ვუბუნებო და ნიგნიდან ფურცლებს სათითაოდ ამოხვევს ვინყებ. ჯორჯი-ბიჭიც ამყვა და ბნელო კიდე პიტს „რომზოდრული სისტემების“ დაფხრენაში ეხმარებოდა. არა, ერთი მოგასმენინათ რა ნივილ-კივილი მორთო აჩკარიკამ: რას შევბითო, რას სჩადითო, ჩემი კი არააო, ნიგნები მუნიციპალური საკუთრებააო, ვანდალები ხართო და რა ვიცი კიდე რა არ გვაკადრა. მერე სულ დაუფშტკინა - გვეცა და ძაან ძაან ვაგაკაცურად დიდიგლოზობა დაგვიწყო - ვითომ იმ საუნჯის წართმევა უნდოდა მისი ჭკუით. „აი, ახლა კი მართლა დაისჯებით, ბატონო ჩემო“, - ვუბუნებო, - „მართლა მართლა მართლა“.

ის კრისტალების ნიგნი კაი მაგარი რამე იყო, გემოზე აკნაქული, სქელუდიანი, ძველად მართლა ნამუსიანად აკეთებდნენ ნივთებს, გაძლებაზე. მაგრამ ბოლოს მაინც დაეანაკუნე და აჭყოვლებულ პრაფესორს დავეყარე თავზე, თოვლის ფიფქბივით. ბიჭებს მაგრა გაუსწორდათ, თავიანთებიც სულ დაგლიჯეს და ფურცლებს პაერში ისროდენ, ბნელო კიდე დავეღურს უვლიდა და გაიძახოდა:

„ეგვეც შენ, დამპალო გარყვნილო ბებრუხანა ინტე-
ლიგენტო შენა!“

მერე პიტმა ხელები დაუგრისა უკან, ჯორჯი-
ბიჭმა კიდე ყანყრატოში წაავლო, პირი დააფრენინა
და ერთი ისეთი გაუქანა ყბაში, ორივე პროტეზი
გამოუვდო, ზედაც და ქვედაც, მე კიდე ფეხსაც-
მლით შეედექი ზედ და იმდენი ვურტყი ქუსლი, სა-
ნამ სულ ნაფხვენებად არ ვაქციე. ისე, კაი კერკეტი
კი იყო, რალაც ახალი პლასტიკისაგან აკეთებნო
გამიგია. პრაფესორა ახლა ბუყბუყს მოჰყვა და ცო-
ფიანივით იდორბლებოდა, ხოდა ჯორჯი-ბიჭმაც
ხელი უშვა და ახლა ტუჩებში დააკერა კაი მაგრად,
თან კიდე ბეჭედიც ეკეთა თითზე და დაინთხა სის-
ხლი ძმებო, და რა ლამაზად მერე – სულ წვეთ წვეთ
წვეთად ჩამოდიოდა! ოღონდ მაგის კენესა-ზავილის
თავი აღარ გვქონდა, მიჯაკი და შარვალიც გავაძ-
რეთ, მერე ჯორჯი-ბიჭმა ერთი ჭიტლაყიც დაუდა
უკნიდან და გაუშვა თავის გზაზე. მიბლაყუნობდა
დაცენტრალი, ნიფხავ-პერანგის ამარა (ისეთი ძვე-
ლი და გადაკერებულ-გადაკეპსილი იყო, მიტი ლა-
ნის ჩახხრაო ყრყყინით) და კაი ქეში მომღრალი-
ვით სულ ოოო-ს გაიძახოდა. ჯიბეები დავუჩითეთ,
სანამ ბნელო კიდე ცეკვავდა ახლა მისი ქოლგით
ხელში, მაგრამ ბევრი ვერაფერი ვიხიერეთ ოღონდ
ეგ იყო, რალაც ძველი წერილი ვიპოვეთ ცხრაას-
სამოცში გამოგზავნილი, სულ *ჩემო კარგო* და *ჩემო
საყვარელო* და ამისთანა სისულელეებით სავსე და
გასაღები და ერთიც ძველი მოშლილი კალმისტა-
რი. ბნელო რა თქმა უნდა იქვე შეეშვა ქოლგას, წე-
რილი დაითრია და ხმამაღლა უკითხავდა ცარიელ
ქუჩას, აქაოდა მართლა ეგეთი ბნელიც არ გეგო-
ნოთ, კითხვა მაინც ვიცოი და „ძვირფასო“, – მოთ-

ქვამდა პედერასტივით, – „სულ შენ მედარდები, შე-
ნი გულმაწინყობის ამბავი რომ ვიცო, იქნებ თბი-
ლად ჩაცმაც არ გაგახსენდეს ამ ამინდში გარეთ
რომ გახვალ და გაციება ახლა შენთვის არაფრით
არ შეიძლება“. ამაზე კინალამ პირი გაეხა ყურებამ-
დე და ჩაბჟირებას არაფერი უკლდა. „კარგი გეყო-
ფა“ – ვეუბნები, – „შეეშვი“. შარფის ჯიბეში კიდე
ცოტა ხურდა ვუპოვეთ და ერთმანეთს ვეჯიბრებო-
დით ვინ შორს მოისროდა, აბა ეგ რა ფარა იყო,
ქათმის საყენი, ჯიბეს დაგვიმიძიებდა მარტო. მე-
რე ქოლგა მივამტვრეთ, ტანსაცმელიც დავაკუსო-
ვეთ და ნატყრ-ნატყრ გავატანეთ ქაის. ეს იყო სულ
პრაფესორას მოსაგონარი. ბევრი არაფერი, რა
თქმა უნდა, და ჩვენ ბოიში თუ ცოტა მოგანყინეთ,
ლამე ჯერ კიდე წინ გვედო და ჩარძვებულებს
ძარღვებშიც გემოზე გვჩხვლევდა. ახლა ერთი ის
გვინდოდა ცოტა სული მოგვეთქვა სადმე წყნარად,
ვინმეს დავნახებოდით და მერე თავიც მოგვექონა,
აღიბი დაგვეადებინა და ბარემ რამე ახალი ვარი-
ანტიც გაგვეთვალა. მაყუთი ხომ გითხარით, ყვე-
ლას გვიჭყაოდა ცოტაცოცა და ზედ სენტორალ-ვეი-
ნიუზე, იორკის დუკას ბარში შევთრინინდით. არა,
ისე ძაან წესიერად ვიქცეოდით, ღიმილიანად, კარ-
გად აღზრდილი კაი ოჯახიშვილი ყმანვილები კაი
წესიერი საღამომშვიდობისათი და რას ხედავს ჩვე-
ნი მშვენიერი, ნათელი თვალები: სამი თუ ოთხი ბა-
ბუშკა დაყუნცულა და წყალწყალა ყავასა და ნაღე-
ბიან სიროპს წრუპავენ – პენსიების ადების დღე
ქონდათ ალბათ და დაგვინახეს თუ არა გლაზკები
გაუფართოვდათ, ბებრული კლანჭები აუკანკალ-
დათ, ერთს სიროპიც დაექვა და მოკლედ რალაცა
ისტესეს, იმან კიდე, სახე რუკას რო მიუგავდა სიბე-

რისაგან ისიც კი წაიჩლიფინა, ერთი სანწყალი მოხუცი მარტოხელა ქალები ვართ, ვის რას გიშავებთო. მაგრამ ჩვენ ხომ როგორ გეკადრებათ, სულ კბილებს ვასხივებდით და წელში ვიკაკვებოდით, მერე ბარმენს გავძახებთ და ოთხი „უეტერანი“ მოვითხოვეთ (ჩერი-ბრენდიში გარეული რომი – მაშინ ეს შიკი იყო, ზოგიც კიდე ლიმონის ნათალს უშვებდა შიგ და ეს ვითომ უკვე კანადურ ამბავში გადადიოდა), მერე ვეუბნებით:

„აი ამ ტკბილ მანდილოსნებს კიდე ჩვენგან ერთი პატარა მოსაკითხი ფრანგული კონიაკი თითოს თითო და ნამცხვრები და კრემიანი სიროპი!“ და რაც გექონდა, მთელი ფული ცხვირწინ დაეულაგეთ. ის ყვავები კიდე ისე დაიბნენ ძლივს მადლობებს ჩიფჩიფებდნენ უკბილოდ და თან მაინც თვალებს აქეთიქით აციცებდნენ რაღაც გოთვერნობის მოლოდინში. ბოლო-ბოლო ცოტა მაშინ დაწყნარდნენ მისამართები რო დაეატოვებინეთ ბარმენტან, ხვალ დილაზე კიდე ოხრად სასუსნავი სახლში უნდა მოგართვან-თქო. გიყვებს გავდნე ლაკომეები. მერე გავაფრთხილებ, დეიკვათ, ახლავე დაებრუნდებით-თქო და გარეთ გავიკრიფეთ.

„კაი საქმეა, მართლა დობრი ვინმედ გრძნობ თავს“ – თქვა პიტმა. ბნელოს კიდე ზედ ეტყობოდა გაგებაში რო არ იყო, მაგრამ პონტიამბა გლუპი არ გამოეჩნდნო და უხმოვად მიაბოტებდა. მოკლედ, მეორე ქუჩაზე გავედით, იქ ერთი პატარა მალაზია გვეგულეობდა ღია. სამი-ოთხი თვე ახლოში არ გავკარებებოდათ და წყნარად იქნებოდნენ. პოლიციაც არ ჩანდა, ამ დღეებში იქითა სანაპიროზე ქონდათ ბლომად საქმე. აქაურობა კი ახლა შედარებით მშვიდ უბნად ითვლებოდა. ნიღბები გავიკე-

თეთ – მართლა კარგი ნაკეთები იყო, სულ ისტორიული პირების სივთები (თუ იყიდდი, სახელებს მერე გეუბნებოდნენ) და მე ვილაც დიზრაველი ვიყავი, პიტს ელვის პრესლი შეხვდა, ჯორჯი-ბიჭი კიდე პენრი რომევილაცა, მაგონი მერვე იყო, და სანყალი ბნელო როგორც ყოველთვის დაგვეჩაგრა, ვილაც პიჟონი პოეტი პ. ბ. შელი ჩამოიფხატა, არადა ყველაფერი ზედ ქონდა, თმაც და ტუჩებიც კი მოძრაობდა და თუ გინდოდა დაკვიცილს ჩამალავდი ფეხსაცმელში – რაღაც თხელზე თხელი პლასტიკი იყო, რას არ მოიგონებდნენ ღმერთმანი და ჩუმად შევლაგდით საშინ, პიტს კიდე ატანდაზე დადგა გარეთ, თუმცა რა იყო აქ სამანდრაჟო.

მალაზიის მეპატრონე ვინმე სლაუსი ბრძანდებოდა, ერთი გაბერილი ლიპიანი ტიპი, დაგვინახა და წამში იყნოსა რაც ხდებოდა, შეტრილდა და კასის უკან დაგვანა – ნაღდში ან სიგნალი ექნებოდა იქ, ან გატენილი დურა უჯრაში. მაგრამ მაგას ვინ ჭამდა – ბნელომ მოკლეზე მოხია, შტაბელებად დალაგებულ რაღაც პაკეტებზე და კოლოფებზე გადათრხინდა და ზედ დახლთან წაასწრო. ერთი გუნახათ რა ამბავი ატყდა ორი მოზვერა რო ჩაეფსკენა ერთმანეთს და მორთეს გორიალი და რასაც დაეჯახებოდნენ რა გადაურჩებოდათ, სულ ძირს გადმოშვავდა ყველაფერი. იყო ერთი მსხვრევა-მტვრევა, ჯახი და ფხრანანი. ხმაურზე ქალბატონმა სლაუსმა შემოყო თავი, ჯერ კარებში გაიყინა, მერე თვალები გადმოცვენაზე გაუხდა და პირი რო დაალო მაშინ მივხვდი რა სირენასაც ჩართავდა – დაღებულ ტუჩებში ჩაეკაღე ხელი და ხმა-მეთქი, ვეუბნები მაგრამ იმ ჩათლაშკამ ისე ჩამკბილა ლამის აქეთ გავხდი გასაჩუმებელი. გავუქანე და სიმწრით

საგან ცოტა ზედმეტიც მომივიდა – თავი ბეთქა კედელს და იქვე ჩაიკეცა. სამაგიეროდ სისხლი წამოვიდა სახეზე ლამაზად, ტუჩების ფერს ესამებოდა. შმოტკები შემოვახივით ისე, საღადაოდ, მერე დაეყურებდი როგორ იხედა ქუშუბებგადმოყრილი და კენესოდა და ერთი კი გავიფიქრე, ხომ არ მეთქი, მაგრამ საღამო ჯერ წინ იყო. საღაროდან მთელი ფული გამოვხვებტეთ, თითომ თითო ძვირინანი კოლოფი კამფეტებიც დავითრიეთ და მართლა კმაყოფილები დავითესეთ იქიდან.

„კიი ჯანაიკი ყოფილა ეგ ჩემისა“, – ნაიბურტყუნა უცებ ბნელომ. შეეხედე და ძმებო, მართლარქნის მიყო გულმა: ჭუჭყიანი იყო, აჩაწული და თმააბურძენული, საყელოც მოგლეჯაზე ქონდა – მოკლედ, ნაჩხუბარსა გავდა; იყო კიდევ რაღა თქმა უნდა, მაგრამ კაცს ეგ ზედ არ უნდა გეტყობოდე სთორემ შარი არ აგცდებდა. ამიტომაც მივდექით ბრატკები, ცხვირსახოცები დავაძრეთ, ფურთხით დავნამეთ და დაეუნყეთ პანისა წმენდა. საათს დაეხედე: ათი წუთის წამოსულები ვიყავით „დეუკადან“. ტემპში დავგვახეთ და რუ მივედით ჩვენი ბაბუშეები იქვე იყვნენ, ძან ძან სვეტსკად წრუპავდნენ კონოს.

„გაამოთ, გაამოთ გოგოებო“, – ვეუბნებით, იმათ კიდე ძველებურად გააბეს: „გმადლობთ ყმანვილებო, გაიზარდეთ, ღმერთმა ხელი მოგიმართოთ, სულ კარგად გამყოფოთ, სულ“. ისევე ჩამოვრეკეთ ზარები და ყელგამშრალეებმა ახლა ლუღში ჩაშვებული რომი მოვითხოვეთ, კამფეტები კი ჩვენს ბებრუხანა დაქალებს დავურიგეთ, მერე წყნარად ისე ვეკითხები: „ჩვენ სულ აქ ვზივართ თქვენთან, მთელი საღამო, ფეხიც არ მოგვიცვლია, არა თუ?“ წამ-

სვე იაზრეს ამ ყვეებმა და მოჰყვნენ თავების კანტურს: „კი ბიჭებო, კი – თვალი არ მოგვიცილებია თქვენთვის, ძალიან კარგად იქცეოდით, ძალიან“. თან ყლურწავენ, არ ავიწყდებათ.

კაცმა რუ თქვას, ან რაში გაჭირდებოდა ეს ყველაფერი – კარგა ნახევარი საათი გავიდა, სანამ პოლიციას უბნის გაჩითვის აზრმა შეუღიტინა ტინში და თანაც ჩვენთან ორი სულ მთლად ლანირაკი ყაყაო შემობლაყუნდა, სიცივისაგან ლოყები ატკეცოდდა და ძან ძან მკაცრი სახეებით გვეკითხებოდნენ: „სალუსის მალაზიაში რომ ამბავი იყო, არაფერი გაგიგიათ?“

„ჩვენ?“ – გავიკვირვე, – „არა, არაფერი. მოხდა რამე?“

„ძარცვა და ძალადობა. ცოლ-ქმარი საავადმყოფოში მოათავსეს. თქვენ აქ რამდენი ხანია ზინხართ?“

„ეს ლაპარაკი რალაც არ მომწონს“, – ვეუბნები, – „რალაც ბინშური ინსინუაციების სუნი მცემს. ძან ძან პროვოკაციული ლაპარაკია, დიას“.

აქ კი ჩვენი ბაბუშეები ერთხმად აყიყინდენ – მართლაცო, ეს რა დაკითხვააო, თუ გინდათ იცოდეთ, ეს მშვენიერი ზრდილი ნესიერი ბიჭუნები რახანია აქა ხსედან, სულ ჩვენ თვალწინ იყვენო, ასეთი კარგი სასიამოვნო ახალგაზრდები მეტი არ გვინახავსო და ასე და ამგვარად.

პოლიციამ წამში უკან დაიხია: ჩვენაო – მოყვნენ თავის მართლებას – ვის რა შურადაცყოფა მივაყენეთო, მხოლოდ ვიკითხეთო, სამსახური გვაქვს ასეთი, თორემ კი არ გვეხალისებოა. ბოლო-ბოლო გატრიალდენ და წავიდნენ, ოღონდ მანამდე ერთი ძან ძან მკაცრად და გამაფრთხილებლად შემოგვხე-

დეს. ჩვენ კიდევ ტუჩები ავუნროუპუნეთ, თან ისე, ჩვენ-ჩვენთვის, ვითომც აქ არაფერი. ოღონდ ცოტათი მაინც გამიჩყდა – აბა რა კაიფია სულ ასე უპრაგონოდ მიდიოდეს, რასაც ჩაიფიქრებ, ცოტა ოფლიც ხო უნდა გამოგივიდეს კაცს.

თუმცა ნაღდი ღამე ჯერ სად იყო.

2

მაღვეე წამოვედით იქედან და იქვე განათებულ ში ვიღაც ბებერ გატრეტილ ლოსთ გადავანყვით, ვასმიორკებს უფლიდა ტროტუარზე, ძველისძველ მამაპაპურ რაღაცას ღრიალებდა და *პამპ პამპ პამპ* – შიგადაშიგ ვითომ აკომპანიმენტს აყოლებდა თავის ჩამბალ ჭკუაში. მე რო მკითხო, აი ამაზე გული-სამრევი არაფერია – აქოთებული თვალბმობლეთილი ლოთი, ღამის ჩუმ ქუჩაში მთელი გრძნობით რო ბლავის და თანაც კიდევ ამისთანა ჩამიჩი. ცალი ხელი ქეროში წავაველე და მეორეთი გემოზე ვდრუზე ყურისძირში, ის კიდევ მაინც თავისას უბერავდა: *კაცი ვარ და ქუდი მზურავს...* მერე ბნელომაც გამოიღო ხელი და ახლა კი ცოტა მოვიდა აზრზე და გამოირთო, მაგრამ უცბად სიმღერიდან ტემში ჯიჯღინზე გადავიდა: „მოდი შე დამპალო ნაბიჭვარო შენა, მოდი, მაინც არაფერი დამრჩენია ამ ცხოვრებაში და აღარც სიცოცხლე მინდა ამ დამპალ ქვეყანაზე და არც არაფერი“. ამაზე შუსტრად ყურები ვცქვიტე, ბნელო როგორღაც გავაჩერე და ვუუბნები: „არა, მაინც რატო აღარ გინდათ, პა? ძან ძან დამპალი რომაა, იმიტო?“ ხანდახან მეინტერესება კიდევ ეს მამაჩემისხნის ტვინგამოლაყებუ-

ლები რას ბოდილობენ ხოლმე ცხოვრებაზე და ქვეყანაზე და საერთოდ.

„დამპალია და აქოთებული და აბა რა იქნება თქვენისთანა ძალღიშვილები ბებერ კაცს რომ მიადგებიან და აღარც შიში აქვთ და აღარც მორიდება და აღარც არაფერი!“ – ისე გაკიოდა ვითომ ოხრად ხალხი ედგა წინ. ხელებს იქნევდა და იყო ერთ ამბავში. ამ დროს ისეთი გრძნობა მქონდა, თითქო ნაწლავებში უზუზბუზებდა რაც ჩახეთქა და ვერ მოენელებინა და ახლა იქაურობას აქოთებდა ეგ ჩემის გადანგრეული, ის კიდევ იდგა ქადაგად და თავისას მოთქვამდა: „მოხუცებს მაინც აღარ დაედგომებათ ამ ქვეყანაზე და მეც სულ ფეხებზე მკიოდა, ისეთი მთერალი ვარ რაც უნდა მირტყათ მაინც ვერ ვიგრძნობ და თუ სულაც მიმასიკვდილებთ კიდევ მაღლობას გეტყვიო“... ამაზე ცოტა გაგვეცინა მაგრამ არაფერი გვითქვამს, იმან კი ისევ გაუტია, აბა მაგისთანას თავისით რა გააჩერებდა: „კაცი მთარეზე დაჯდა და ეშმაკმა იცის კიდევ სად წავა და მიწაზე კი აირია ყველაფერი, აღარც წესია აღარც კანონი და თქვენისთანა ბანდიტების ხელშია ქვეყანა!“ მერე უცებ ტუჩები გამოობრა და სწორედ იმისთანა ბუზიკა არ გაუშვა, ჩვენ რომ პოლიციელებს ვუპრუნუნეთ! და ვითომც არაფერი, ისევ ღნავილს მოჰყვა: *სამშობლო ჩემო, სანატრელო...* აბა ამას ვინ გიჟი შეარჩენდა – კედელზე მივაგდეთ და კარგა გემოზე ვეთექეთ ვედრე ლუდიანი ნარწყევი არ გადმოუშვა პირიდან. ისეთი საზიზღრობა იყო ხელს ვინღა მიაკარებდა, დაძნეება ვაცალეთ და მერე წიხლებით შევდექით; იმდენი ვურტყით, ღამის იყო დედის ხსენი ამოვყვანეთ

და ის ნარწყევიანი პირი საკუთარი სისხლით კარგად რო გამოირეცხა, მერეღა გაგანებეთ თავი.

ამ ამბავსაც მოვრჩით და გაუღდექით ჩვენ გზას – ჯერ ისევ ნაზი იყო ღამე.

ქალაქის ქსელის სადგურს შემოვუარეთ და ბილიბოიცი თავისი ხუთი ბრატიკით დაბარებულევით იქ დაერჭო. იმ დროს ძმებო, თითო ბრაიფაკაში ოთხ-ხუთ კაცზე მეტი არ გადიოდა და სწორეც იყო: ვთქვათ და თაზა მანქანის აწევას მოინდომებდი – ოთხი ზუსტად ჯდება, ექვსზე კი უკვე მთელი ბაზარი იწყებოდა. აი, როცა გრუპავი მიდიოდა უბანი უბანზე, მაშინ ვიყრებოდით ხოლმე მთელი ბატალიონი, მაგრამ ისე ოთხი ყველაზე ნაღდა. ბილიბოიზე რა გითხრათ, მეტსახელად კაკაშკას ვეძახდით და ისეთი ვინმე იყო, მართლა ერთ ნატვრად მქონდა სადმე მიყრუებულში შეგვედროდი – გაზეთილი სქელი სახე ახალამოყვანილ ყველს უგავდა და დაშმოტილ-დაზმანულიც სულ ოფლში იხვითებოდა.

ეტყობა იმათაც დაგვალევერეს და შეეშენენ იმ ძაან ძაან სერიოზულ საქმეს – ვიღაც გოგოშკას მოათრევედენ, ათი-თორმეტი წლის იქნებოდა, მეტის არა; ბილიბოის მისთვის ცალი ხელი გადაეგროხა და მეორე კიდე მის მარჯვენა ხელს და პირველ ვეზირს – პუსკა ლეოს. საცოდავს კაბა ჯერ ზედ ქონდა, გართობას ანი აპირებდენ და ის კი უკვე ჭყიოდა და ცრემლებად იღვრებოდა და რო გაუშვეს, სულ ოოოო-ს ძაბილით მოუსვა, მარტო მისი ჩხინკი თეთრი ფეხები დავლანდე ფანრის ზოლში. ისინი კიდე იდგენ და გველოდენ მშვიდად და წყნარად და მივხვდი რალა დროს მუშტი და ცხვირმაგარი ფეხსაცმელი იყო, ახლა იწყებოდა

ღამე, წაღდი – დანთა და ჯაჭვის ტრიალით, ბრიტივით და ყველაფრით.

დავიძარიეთ მათკენ წელა ძალიან წელა და ხმა-მაღლა ისე ვიძახი, კაი ხნის უნახავ მძაკაცს რო წაანყდები, სწორედ ისე: „ღმერთო კი მომკალი, ნუთუ ეს ჩვენი დედაიმასქნებული გაზეთილი ბებერი ბილიბოია, ფესხაც რო ვერ ამოიადებ გემოზე – რაც არა აქ სად უნდა ამოარტყა მაგ დაყერილს და ჩემი ბოი-ბიჭი ბილი, იქნება და სულაც უკვე ჩამოგეზარდა კაკლები, პა?“

ხომ გითხარიენ ექვსნი იყენენ-მეთქი, მაგრამ ასეთ დროს ჩვენი ბნელო სამს უდრიდა; ერთიერთზე იჭრებოდა ხოლმე – ტვინი არ უჭრიდა; თორემ ქუჩის ჩხუბში მხეცი იყო. წელზე ჯაჭვს იხვევდა ორფად, მოიხსნიდა მერე და ატრიალებდა გიჟურად, მაჯაც რო არ ეღლებოდა და თუ მოსდებდა ვინმეს, მერე მყოლოე ვარდივით. პიტს და ჯორჯის დანები ევახებოდათ, მე კიდე ჩემი მულაში მქონდა: ერთი ძველისძველი, ლესვისაგან გაღლეული სამართებელი – ჩემისთანა გრძელფეხება და ეპეკი ტიპისთვის, თუკი მოხმარა იცის, უკეთესი არ გინდა – ხმარება კიდე თუ ვინმე იცოდა, მეორეც მე ვიყავი. პირველსავე შეხლაზე, რომელიღაცა რო მეზღდენა ბრიყვულად, ვუგანე და ზურგიდან ხელუკულმა დაეუსვი წელზე – სუფთად, ნაზად – ხორცს მგონი არც გაეკარებოიარ, ხოდა ამ გაქანებული სხვატის დროს უცებ დუმებმა არ გამოანათეს ბნელში იმ ჩემისას ისედაც არ მოეკითხებოდა ჭკუა და ახლა მთლად გადაირია, სულეღვივით დახტოდა აქეთ-იქით, უაზროდ იქნეცდა დანას სანამ ჯაჭვის განედენაზე არ აღმოჩნდა და უცებ რალაცა გვეღვივით გაიკლანა ჰაერში სისი-

ნით და ზედ თვალზეში მოსდო ბნელომ, წამში გათიშა და გაისტუმრა ბუჩქებში. აწყობილად ემუშაობდით, არავითარი გაცოფება და მალე ბილიბოის ჯილა ლეოც მინაზე ეგდო კისერზე ჯაჭვ-მოხვეული, მეორე ბოლო კიდე ბნელის ეჭირა; მაინც სცადა გაფაფხურება, მაგრამ პიტმა ქუსლირო ჩაახალა კეფაში, ისიც მოუყრდა კარგა ხნით.

ახლა კი შეგვეძლო ერთი-ერთზე გავსულიყავით ვის ვისთან მოეპრიანებოდა და მე რა თქმა უნდა ბილიბოი შევიტოვე – მამის გახვითქული ღაჭღაჭა ბადრიმთვარე სიფათის დღისიხორი მქონდა, პეპულასავით ფტანცაობდი მის გარშემო, ერთ მხარეს გადაეხტიებოდი და მერე უცბად მეორე მხრიდან ეცდილობდი სახეზე მიმეწვდინა ბრიტვა. იმას გრძელაპირიანი დანა ეჭირა, თანაც მარცხენაში, მაგრამ რად გინდა – მიმე იყო და მოუქნელი, მე კიდე ძმებო, ერთ რამედ მილირდა ეს კოჭლი ვალსი: *მარცხნივ* და *ორი-სამი*, *მარჯვნივ* და *ორი-სამი* – ჯერ ერთ ყვრიმალზე დაფუსვი, მერე მეორეზეც მიეწვდი და იფეთქა სისხლმა, შავნითელ ფარდებად დაეშვა მის პუტკუნა გაზინზლულ ლოყებზე და მენდეთ ძმებო, სულ სხვა გემო ქონდა ამას მთვარის შუქზე ეს დათვი ბილიბოი კიდე ვითომც არაფერი, ისეე მოიწვედა წინგაშეერილი დანიანი ცაციათი და ისეე იმას ცდილობდა როგორმე ნეკნებში გამოედო წვერი.

უცებ პოლიციის მანქანის სირენა ჩაირთო, მერე მეორე... იმ მტირალა გოგოშკამ თუ ჩაგვიშვა – იქვე შენობის წინ ავტომატი იდგა, გვიანდა მოვიაზრე ბილიბოი და ძმანი მისნი წაშვე გატრიალდნენ და უკანმოუხედავად დაგაზუს, მინაზე დაგდებული მოლულუნე ლეო არც გახსენებით. „გული არ დაგ-

წყდეს ბილიბოთე, როდისმე მაინც გამოგვაშვა, წვეთი ზეთი აღარ შეგარება“ – მეთქი, მივაძახე და ჩვენც საპირისპირო მხარეს ავუდეთ.

ბეერიც არ გვირბენია – ის იყო, მოკლეზე ჩაეჭურით სანაპიროსკენ, რომ სირენების ხმაძ სხვა მხარეს გაუტია. ახლა რალაც ჩაბნელებულ შუკაში მოხვდით, აქეთ-იქიდან ორი მადლიგი კორპუსი დაყუდებულიყო მთასავით და ყოველ ბინაში თითო ცისფერი წერტილი ციმციმებდა: ამ ღამით *მსოფლიო არხზე* იქნებოდა ყველა გადართული, რალაც ტელესპუტნიკი აქეთ გაშვებული და იქიდან თურმე დედამიწის ლუბოი წერტილში შევიდნა ამ პროგრამის მიღება, მაგრამ რად გინდა, ისეც ის ბრიყვი კომიკი იქნება ან ვინმე ახალი შხვართი ნეგრიტოსი – საშუალო კლასის საშუალო გაგების საშუალო ფანტაზიის მქონე მაყურებლის სათოხლავი. სირენების ხმა აღარ ისმოდა და ჩვენც წყნარად მივალაჯებდით, მარტო საბრალო ბნელის მოელრიცა კისერი ზემოთ ყურებით – პატარა ბავშვს რო პირველად დაანახებ ღამის ცას და ვარსკვლავებს და მთვარეს, სწორედ ისე, მერე უცბად დააბრეცა, შეუმზადებლად: „ნეტა იქ თუ არი რამე?“

ამის გაგონებაზე კინაღამ გავგორდით, მერე ერთი წავუთაქე და ვეუბნებ: „წამო შე მართლა ბნელი, წინა თვის გაზეთში არ ეწერა – იქაც ისეთივე ხალხი ცხოვრობს როგორც აქ დაბლა და იქაც ისეთივე ქაქია და დანების ტრიალი ხანდახანაო. ჩვენ კი ძმაო, ჯობია ჩვენ თავს მივხედოთ, არავის დავეკარგოთ ამ ღამეში“. მაგრამ ბნელომ ჯერ რალაც ძაან სერიოზულად შემომხედა და მე-რე ისეე ააღირა თავი. სულ დაციენტრა-მეთქი, ჩა-

ეულაპარაკე ჯორჯი-ბიჭს და წავედით, აქეთ-იქი-დან კიდე მსოფლიო არხის დიქტორის ქაქანი მიგ-ვაცილებდა.

მალე მარშალ პლესზე გამოვედით – შორიდან-ვე მიხვდვი, იმ ვილაც ჩემქმებიანი ულვაშა მასტის ბრინჯაოს ფიგურა რო წამოყუყუდა. ახლა ერთი მანქანა გვჭირდებოდა საგულაოდ და ძველისძველ ჩაფხვილ ფილმოდროშს მივადექით. ხალხის სიმ-რავლე და დიდი არჩევანი რო არ იქნებოდა, ისე-დაც ვიცოდით – ვინღა დადიოდა იქ ჩვენისთანა ბიჭების გარდა, ისიც შესაკეთის გასაშინადა ან ვინმე გოგოსთან პატარა შმაშუნი ბნელში. აფიშა-ზე ყველაფერი გასაგები იყო – ისევ ომზე და ჩვენი მტრების პოდლობებზე, ბახაბუხი და ერთი ამბავი, და რა თქმა უნდა მამალმერთი მთავარი გმირის შხარეზე და ანგელოზები ბნელეთის მოციქულების წინააღმდეგ. რაც იქ მანქანები იდგა, ხელის გას-ვრად არცერთი არ ღირდა, მაგრამ ბოლოს ჩიხში შეყენებული „დურანგო 95“ ვნახეთ და იმას კიდე არა უშავდა. ჯორჯი-ბიჭმა გასაღების აცმა დააპ-რო და წუთში ოთხივე შიგ ვიჯექით, ოღონდ პიტი და ბნელო უკან – დიდკაცურად უყვარდათ ხოლმე გაფულიება. მე კიდე მოკლეზე შევეურთე და რბი-ლად, ნელა გამოვიყვანე ზადნით და მერე მოვ-წყვიტე ადგლიდან, კაციშვილს არ დავეუნახი-ვართ.

ერთხანს გარეუბანში ვიტრიალეთ, მოხუცებს ვავრთხობდით გადასასვლელებზე და ვილაც აზი-ატს მგონი ინფარქტიც ავკიდეთ, მერე კატებს და ძაღლებს დავედევით მაგრამ ერთიც ვერ გავიტა-ნეთ. ტრასაზე რო გავედით, დიდი არაფერი მოძრა-ობა იყო და პედლიდან ფეხი არ ამიღია, ეს ჩვენი

„დურანგო“ კიდე მაკარონივით ჭამდა გზას და სულ მალე ქალაქგარეთ რომელიღაც კოტეჯებთან დასახლებაში ამოვყავით თავი. ბოლოს რაღაც მა-ინც გავიტანე, კბილებდაკრეჭილი, მგონი ფინია იყო, კარგად ვერ გავარჩიე სიჩქარეში, მერე ხის ძი-რას გოგო-ბიჭი დაველანდეთ, დიდი ხვევნა-პროშ-ტნა ქონდათ გამართული. მანქანა მოვატრიალეთ, გზიდან გადავედი და ზედ მივაგადე. გადმოსვლა ვერც მოვასწარი, ისეთი დაფეთებულები გავარ-დნენ და დაბნევის თავი ვიღას ქონდა, გავფეხბრინეთ სიცილით.

ახლა პატარა მოულოდნელი სტუმრობის ამბა-ვიც არ გვანყენდა სადმე მოტეხილ სახლში, მაგარი გრილით და მერე, თუკი ივარგებდა რამედ, ღია-სახლისის მიმუდობაზეც არ ვიტყოდით უარს. ხოდა ბოლოში, სულ ცალკე, ერთი კონტა კოტეჯი იდგა, წინ კარგი მოვლილი გაზონით და ჭიშკარზე კიდე, მოვიქრება არ გინდა? – ყოვლად ბრიყული წარ-წერით – სამხურწო. ჯერ მე გადავედი მანქანიდან, ბიჭებს ვუთხარი მოყურებულოყვენ და ეზოში შე-ვედი. არც ძალეი ყავდათ, არც არაფერი. კარზე დაგაკაკუნე და ხმა არავინ გამცა, მერე ზარი მოვ-ძებნე და ორჯერ დავერკე ზედიზედ. ახლა კი ფე-ხის ხმა გავიგონე, კარი პატარაზე გაიღო და ვხე-დავ – იუაჭუხეა და ვილაცა, ახალგაზრდა ქალი უნ-და იყოს, მეკითხება: „რა გენბავთ?“ სტუმრებს ნალ-დად არ ელოდენ და მეც ძაან ძაან დაყენებულნი ხმით ვეუბნები:

„დიდ ბოდიშს მოგიხდით ქალბატონო, უდროო დროს კი განუხებთ მაგრამ სტუმარ კაცს ვაცილებ-დი და უცბადად შეუძლოდ გახდა, მგონი გულის ამბავია, იქნება სასწრაფო გამოიძახებინოთ“...

„მაგრამ ჩვენ ხომ ტელეფონი არ გვიდგას“, – რაღაც უჭკიანად მიუბნებდა, – „გზისპირა სახლებში აქვთ მხოლოდ“.

კოტიჯის შიგნიდან კლაპ კლაპ კლაპკლაპ კლაპკლაპ ხმები გამოდიოდა, ალბათ საბუქედ მანქანაზე თუ უკაცუნებდა ვიღაცა და უბნად კაკუნი შეწყდა და კაცის ხმამ გამოსახა: „რაო, ვის გავახსენდით?“

„ღვთის გულისათვის“, – ვუბნები, – სანამ იქ ჩავირბენდე იქნება ჭიკა წყალი მიწაც მომანოდოთ – ასე გულნასული როგორ დაეტყოვო!“

ჯერ რაღაც ჭოჭმანობდა თითქოს, მერე „მოიცადეთო“ მითხრა და ეტყობა სამზარეულოში გავიდა, კარი კი არ ჩაუკეტავს, ჯაჭვზე დატოვა – ერთი რამედ ღირს როცა კარგად და წესიერად ლაპარაკი შეგიძლია და თუ არაფერი შეგეშალა წუთში შეაბამ ვისაც გინდა, თორე ისე აბა რომელი სინატრას ნამღერი ღამის უცნობი მე ვიყავი, ცოტა უფრო ფრთხილად არ ყოფილიყო.

ბიჭებს ვანიშნე და ჩუმად გადმოლაგდნენ მანქანიდან, ნიღბები გაიკეთეს და ზურგში ამომიდგნენ, მეც კიდე ჩემი ჩამოვიფხატე, მერე პრიტივის ტარი ფრთხილად შევაცურე ღრიჭოში, ჯაჭვი ავხსენი და ოთხივენი ყფა-კნავილით შევევლიგინდით შიგნით. მშვენიერი ბუდე იყო, გემრიელად მოწყობილი და შუა ოთახში ის ქალი იდგა, კამფეტკა, აცქვეტილი მკერდით, ხელში ჭიქით წყალი ეჭირა და ვიფიქრე არა უშავს, მოსასულიერებლად გამოადგებამეთქი. კუთხეში კიდე მაგიდასთან სათვალეებიანი კლიენტის უჯდა საბუქედ მანქანას და გარშემო გროვა ქაღალდები ეყარა. ეს უკვე სულ სხვა ინტელიგენტის ტიპი იყო – წინა ჯერზე უბრალო

მკითხველს მოვედით, ახლა კი ნამდვილი მწერალი არ დაგვეჩიოთ! იმან კიდე ძაან ძაან შეიჭმუნსა შუბლი და გმუბუნება: „რა ამბავია? როგორ ბედვით სხვის სახლში ასე შემოვარდნას!“ თვითონ კიდე ხმაც უკანკალეს და ცოტა ხელებიც, ხოდა მეც ვუბნები: „რაის გეშინია ბრატ, რაზე ავარდი? თურამ უკეთური გრძნობა გიდევეს ჩვენს მიმართ გულში, ძმურად გთხოვ – ტემპში ამოიგდე და მოიშორე!“ ჯორჯი და პიტე უკვე სამზარეულოში ფოთი-ალობენ, ეს ბნელო კი იდგა ვითომ ჩესტზე და იმ ქალს მიშტერებოდა, ყლოყვი ევა.

„რა არის ეს?“ – ვკითხულობ ხმამაღლა და საბუქედ მანქანიდან ფურცელს ვაძირობ.

„მეც სწორედ მაგას გეკითხებით – რა არის ეს? გათორიეთ აქედან, სანამ პოლიციას გამოუუძახებდეს!“ ამაზე პ. ბ. შელი-ბნელომ ერთი კი ჩაიფრუტუნა მაგრამ მკაცრად გავხედე და ისევ გაიჯგამა.

„წინე უნდა იყოს, ასე მგონია“, – გავაგრძელე დინჯად. – „და ამ წინგს თქვენ წერთ. მუდამ ღრმა მონიწებას ვგრძნობდი იმ ხალხის მიმართ, წიგნების წერა რომ შეუძლებიათ, ნამდვილად“.

მერე უკვე დაბუქდილი ფურცლების დასტას დაებუდე და სათაურმა გამაკვირვა: მიმანქსური ფორთოხალი – ენერა ზედ. „ძაან, ძაან უაზრო სათაურია“, – ვუბნები, – „ნამდვილად. ბარემ დასაშუმი ფორთოხალი დაგერქმიათ“. მერე ხელში რომ მეჭირა, იმ ფურცლიდან დავიწყე კითხვა – ხმამაღლა, ქადაგებასავით მძიმედ და საზვიამოდ:

— ყოველგვარი მცდელობა, თავს მოვავიოთ ადამიანს – არსებას მზარდსა და ღვთის ბაგეებზე სიტკბოების შესაძლო მომტანს – თავს მოვავიოთ-მეთქი კანონები და ის პირობები, მეტანიკური ქმნი-

ლებისათვის რომ უფროა შესაფერისი, აი, ამის წინააღმდეგ მივმართავ მე კალამს – ჩემს ერთადერთ მახვილს... ეს უკვე ჩემთვისაც მეტისმეტი იყო, ბნელს კიდე რაღა გააჩერებდა, იქვე ჩაჯდა და მორთო პრუნუნი. სხვა რა დამრჩენოდა, დავიწყე თითო-თითოდ, ფურცელ-ფურცელ სხვა და ფსრენე და ფეხით ტაქტს ვაყოლებდი ბნელს პრუნუნს და ქალაღდის ფხრანანის ხმას. ეს ჩემის მწერალი კი მთლად უსმენო აღმოჩნდა, გიჟივით მეცა და მთელი კონცერტი ჩაგვიშალა და დაისაჯა კიდევ: შიგ კაკალგულში ნაწყენმა ბნელმ ჯერ კარგად მოსდო გვერდიდან, მერე ერთი-ორი პირდაპირიც დაუქანავა ცხვირპირში და ხხრაჭ – წასკდა ღვინონითელი ძმარი ჩვენ ძმა მწერალს და აფრქვია მშვენიერ ნახ ხალჩას და ქალაღდის თეთრ ნაგლეჯებს მენამულ წვეთებად!

მთელი ეს ხანი მისი ტურფა გაყინულივით იდგა, მარტო მაშინ ნაშოხხელა რაღაცა, ბნელმ რო მუშტები აამუშავა და სწორედ ამ დროს პიტი და ჯორჯიც გამოჩნდნენ, ორივე მაღიანდა ილუკებოდა და ერთს მგონი შეშვარი ბარკალი დაეთრია და. მეორეს კიდე კრემიანი ნამცხვარი. აი ამასაც ვერ ვიტან – ბაცნებივით რო იქცევიან ხოლმე და ან რა თოხლაობა აუტყდათ, თან ეს თითების კრემით განევა და ხორცის კბილებით გლეჯა რა უბედურებაა. გვეყო თქვლიფა, ვეუბნები, და ეს კაცი ისე დასვით ყველაფერს ხედავდეს და არც ხელი არ შეგვიშალოს-მეთქი. მწერალს ჩამსხვრეული სათვალე ცალ ყუნწე ეკიდა და სახე კიდე მართლა მწიფე დაბეუილ ფორთოხალს მიუგავდა. „კარგი ხარ ბნელო“, – ვეუბნები – „ახლა ერთი მძიმე საქმეც დაგვრჩა მოსაალევი და აღმერთმა მოგვცეს გამარ-

ჯეება“. ხოდა ბნელო იმ ქალს ეცა, მაგრამ დაითრია და ძაან მოხერხებულად წაკუზა დივანზე. ჩემთვის მოსახერხებლად-მეთქი უნდა მეთქვა – თორემ თვითონ ისე დათვურად გადაუფრინა ხელები, ღამის სახსარში ამოუგდო, ის კიდე გემრიელად კოდა ოთხმეოთხედზე და ბიჭებიც ვითომ მოთქმით აყოლებდნენ, მეც ბრიტვით ტაქტში ნელა ნელა დავუჭერი კაბა, ჯერ ქვევით მერე ზევით და ფეხებიც მშვენიერი გამოაჩნდა და კერტები ხომ მკვრივი მკვრივი უკეთესი არ გინდა, მთლად გოგოშკასი და მერე ჩავისხენი ნელა, აუჩქარებლად, თან ერთი ხმაც კიდე შემოგვემატა – ის ჩვენი ძმა რაღაცის მწერალიც ცხვირპირდათეთქვილი ბლაოდა და მინც კიდე იქაჩებოდა მაგრამ ჯორჯი და პიტი იქ არ იყვნენ? და რო შევედე მთელი ოქტავით მალლა ავარდა უცბად სოპრანო. ჩემსას მოვრჩით და მერე ბნელს ჯერაც დედა და თავპატივი არ გაუდვია, ჩემი დახმარებაც კი არ დაჭირვებია მაგ ბეჰემოტს. მერე ადგილები გაეცვალეთ – მე და ბნელო მწერალს დავუდექით, თუშვა უკვე აღარაფრის თავი აღარ ქონდა და მარტო რაღაც ბინძურ სიტყვებს ჩლიფინებდა ჩამტვრეული კბილებიდან და ბოდილობდა რაღაცას თითქო თვითონაც რძისბარში ეშულავა კარგად და ახლა ჯორჯი და პიტი შეუდგნენ მუყაითად საქმეს.

ბოლო-ბოლო დავშუშვით მაგრამ თითქო რაღაც ბოლმა და ზიზლიც შემოგავანვა უცბად და დავერივით რაც კი რამ დასამტვრევი იყო, არაფერი გადაგვირჩა მგონი და ბნელმ კიდე მაინც თავისი ქნა და ბუხარში მოშარდა – ასე დანთებულს ვერ დავტოვებ, ხანძარი იცისო და ერთი პირობა ხალიჩაზეც აპირებდა ჩაჯდომას – ამდენი ქალაღდი ყრია უხმა-

რიო მაგრამ მე აუწყვირდი, მორჩი ბაზარს და სა-
ბაგლობებს-მეთქი და კარში გაცეცივდით ყველანი.
მწერალი და მისი ქალი იატაკზე ეყარენ უძრავად,
მაგრამ ეგ არაფერი, ცოცხლები ხომ იყვნენ.

3

მანქანაში ჩავეყარეთ და ახლა მე დავეჯექი უკან,
რალაც გადალილად ვგრძნობდი თავს, ამდენი
დავიდარაბის მერე: რულს ჯორჯი-ბიჭი მიუჯდა
და შევუბერეთ ქალაქისაკენ, გზადაგზა კიდე ორ-
სამ რალაც პატარა ცხოველს გადაეუარეთ, მაგრამ
მარცხი არაფერი მოგვსვლია. ეგ იყო, ზედ სანაპი-
როზე ბენზინს დაენძრა, ჩვენმა „დურანგომ“ ერთი
ჭლებიანივით ჩაახველა და გაჩერდა. ახლა საქმე ის
იყო, იქვე დაგვეგდო და ტრანსპორტზე გადაე-
მჯდარიყავით თუ არ დაგვეზარა და პირდაპირ
მდინარეში გადაგვეშვა კარგი გემრიელი ტყაპანის
გასაგონად. ეგ მაინც უკეთესი ვარიანტი იყო და
სიჩქარიდან ამოვადგეთ, ცხვირი მოაჯირისკენ ვუ-
ქენით და მერე მივანექით ოთხივე. იქ პატარა დაქა-
ნებაც იყო და შედღლიზა პარაპეტი და ლამაზად,
შლაპანით ჩაეშვა დიდი ქალაქის ნარეცხით აყრო-
ლებულ წყალში. „კარგად, ჩვენი ძმა!“ – მიძახა
ჯორჯიმ და იქით წავედით, მეტრის წარწერა რო
ციმციმებდა. იქ კი ყველანი წესიერად ვიქცევოდით,
ბილეთებიც ავიღეთ და ბნელოს იმდენი ზურდა
ფული მორჩა, სათამაშო ავტომატებიდან ერთი არ
გამოგვიტოვებია და ღარიბ-ღატაკთა და მათხო-
ვართა გასაკითხადაც დაგვრჩა ცოტა, მაგრამ ამ
დროს ასეთ მიგდებულ სადგურზე სანთლით რო
ექებო, ერთს ვერ იპოვი.

მალე ვაგონიც ჩამოვდგა, კაციშვილი არ იყო შიგ
და მთელი სამანხევარი წუთი რა უნდა გვეკეთები-
ნა, მივდექით და სახელმწიფო ქონებას ვაყენებდით
ზიანს – ცოტა სკამები დავეჭრით, პიტმა სახელური
მოაძრო რალაცას, ბნელომ თავისი ჯაჭვი მოსდო
ფანჯარას და ნატყებმა გემრიელად გაილეკეს გა-
რეთ, სიბნელეში, მაგრამ ასეთი შინაარსიანი გვიან-
ნი საღამოს მერე ცოტა გადავიწვით ეტყობა და
თავი აღარ გამოგვიდვია. მარტო ბნელო დახტოდა
აქეთ-იქით და ჭყვიტინებდა აჩაჩულ-დაჩაჩული და
სახეგაიფილილი, და ყველაზე უფრო სწორედ ეს
მალიზიანება ხოლმე მისში, ძმებო.

ცენტრში ამოვივით და ისევ „ფაქიზოში“
ვდურთით თავი, თუმცა ყველა უკვე ნაწუნები გვე-
პარებოდა და შიგადაშიგ კიდეც ვამთქნარებდით-
სავით – ეს დილაუთენია ადგომა და სკოლა იყო
რო გესპობდა მოზარდებს. ხალხი ახლა აქ კიდე მე-
ტი იყო, ის ჩვენი გათიშულიც იქვე იჯდა, ოღონდ
უკვე აღარაფერს აღარ დუღლუნებდა – მთლად გა-
დაფითრებოდა სახე და გამოშტყველებაც კაცის
კი არა, ნივთის ქონდა, ღმერთმანი უკვე მესამე თუ
მეოთხე კრუტზე იქნებოდა გასული და ამდენნანს
თუ აპირებდა გაღმა ყოვნას, ერჩივნა ცალკე კაბი-
ნა აელო – ასეთ ადგილას კუნძივით რო დაეგდები,
რა იცი რამდენი ოხერია – ან ჯიბეს ამოგისუფთა-
ვებს ვინმე ან უარესსაც გიზამს. დიდი კი არაფერი,
მა და შა ერთი წაგითაქონ და სკამიდან მაგიდის
ქვეშ გიკრან თავი, ფეხების შესანაყოზად; ნამდვილ
გართობას კი არ დაგანებებენ – ყველამ იცოდა,
ასეთ ბარებში ორი-სამი ვიშიბალა ყოველთვის
იჯდა სადმე და ფულს იმაში უხდიდნენ, არეულობა
არაფერი მომხდარიყო. ბნელომაც მხოლოდ ერთი

დღლიზა გვერდში, კედელთან მიაგლო და მის ადგილას დაეძინეყვა, მაგრამ იმას რა – სული და სხეული გაყოფილი ქონდა და ყველა შეგრძნებები კიდევ ცალკე ედო...

ტინეიჯერები უკვე გაკრფილიყვნენ ბარიდან, ახლა უფრო ეზროსლი ხალხი უჯდა მაგიდებს და ჩაცმულობაზე ეტყობოდათ მსახიობები უნდა ყოფილიყვნენ – ტელესტუდიაჲ აქვე იყო, კუთხეში. ქალებს ცოცხალი, რალაცნაირად მეტყველი სახეები ქონდათ, კარგად დაღებილი ტუჩები და ყოველ გაცინებაზე ჩანკინკებულ კიჭებს აჩენდენ და ფებს ფეხზე ისე გადაიდებენ ხოლმე, თვალი ზედ დაგრჩებოდა. ლაპარაკობდენ, დაობდენ რალაცაზე, იცინოდენ და ღმერთმანი, ეს ბილნი დამპალი სამყარო სულ არ ადარდებდათ. ამ დროს დისკიც ჩათავდა (ჯონი ჟივაგო დაგჭნაოდა თავის რალაცაიმისგამო დაკარგულ სიყვარულზე) და სანამ ავტომატი ახალს გაუშვებდა, უცებ ჩამოვარდნილ სიჭუმეში ყველამ დაუნია ხმას და ერთმა ქალმა – ისიც მსახიობებში იჯდა – რალაც წაილილინა თითქოს მაგალითისთვის, თითქოს რაზეც ლაპარაკობდენ იმაში ჩართო, სულ ტაქტნახევარი იქნებოდა მაგრამ ძმებო, ესეც მეტი იყო ჩემთვის – თითქოს რალაც უცხო ჩიტი შემოფრინდა რძისბარში და მე კი დამბურძგლა და ხელიკებმა დამირბინეს ზურგზე: ფრიდრიხ გიტერფენსტერის ოპერიდან იყო – Das Bettzeug ჭეია და სწორედ ის ადგილი ძმებო, ყელგამოლადრული რომ ხრიალებს სიკვიდილის ნინ – „ჩემივე ბედის შესახვედრად“...

მაგრამ კაცს რო ბნელოს შეგარქმევენ რა მოგეკითხება, მუსიკა და ხმაური მაგისთვის ერთი იყო და უხმაურო მუსიკა კიდევ – უში ხორცი. ხოდა ამ

ბრიყვს რო თავისი არ ექნა ისე რა გააჩერებდა და წამოხტა, მოპრუნა ტუჩები, თვალები მიბლიტა, ხელები დაიწყო მკრედზე და ვითომ გრძნობებში გადავარდნილი ახვივინდა ცხენით. მერე პირგახეული და ძაან ძაან კმაყოფილი დაებერტყა ადგილზე. აი მაშინ მეგონა სიცხე მომცა-მეთქი, თვალებში სულ სისხლისფერი ფილტრები ჩამიდგა და ვეუბნები ხმადაბლა, წყნარად: „ბრიყვო, დამპალო ბრიყვო ნაბიჭვარო“. მერე გადავიხარე და მოკლულზე მივაკერე ტუჩებში. გონზე ვერ მოვიდა. ისევე გახეული დარჩა პირი და სისხლი მოიწმინდა მართო და ხელზე რო დაიხედა მთლად გამოქვლიავდა და დებილივით მეკითხება – „რატო?...“ ბევრს არავის დაუნახავს რაც ექენი და თუ ვინმემ თვალი შემასწრო რაში ადარდებდათ. მუსიკა ჩაირთო ისევე და ახლა ელექტროგიტარების ჟღრიალს მიჭონდა იქაურობა. „იმიტო და ამიტო. ბრიყვი ხარ და გაუზრდელი და ხალხში გვარცხვენ“, – ვეუბნები – „ასეა, ძმეო ჩემო, კი ნუ გეწყინება“. ბნელომ კიდევ თვალები მოწკურა და ავად ისე წაიბურტყუნა: „არაფერი შენი ძმა მე აღარა ვარ და არც ვიქნები, მეყო“. თან ცხვირსახოცი თ იწმენდა სისხლს და ცოტა გაკვირვებული დაყურებდა თითქო მისი კი არა ვილაც სხვისი იყო. იმ ქალს კიდევ არაფერი შეუშინეგია, მგონი არცკი გაუგია არაფერი და კაცმარო თქვას, მართო მე დამათხლიშა ნერვები ამ ბრიყვმა. „ჰოდა, ძალიანაც კარგი, თუ გეყო – ანი დამიხასოვრებ. ძმობაზე კი სხვა დროს ვისპორით“. და უცებ ჯორჯი-ბიჭი გამოვიდა სიტყვაში, თან რალაც ისე უცნაურად თქვა, სხვანაირად, ტემპში მისკენ შევტრიალდი: „კარგი, არ გვინდა ახლა“.

„დაიცა“, – ვეუბნები, – „ჯერ გავარკვიოთ. მთელი ეს ამბავი ბნელში ატეხა და ხო არ შეიძლება მთელი ცხოვრება ბავშვივით ველოლიავოთ. კაცი რო რამეს მიქარავს თუნდაც პატარას და უჭკუოდ და ძმაკაცს რაღაცაში გაუტეხავს, ცოტა მიანც უნდა მოხვდეს. და მიხვდეს“. ბნელო კიდე ისევ სისხლს ინმენდდა და თავისას ბურტყუნებდა, ოღონდ უკვე ხმამაღლა და მოურიდებლად: „არა, მიანც რასაა რო პრიკაზობს და მირტყამს. რა მაგის შესტიორკა მე ვარ... ერთი თუ მოვდე ჯაჭვი, მერე მეყოლოს!“

„ცოტა ფრთხილად ძმაო“, – ვეუბნები, – სიტყვებს არჩევა უნდა ძმაო, მაშ“.

„მაშ მაშ, სულ შენ ჭკუაზე ვივლი და ხმას როგორ ამოვიღებ და როცა გინდა მაშინ მომდებ შენმა მზემ! პრიჩინაზე თუ წავიდა სწორედ მე მაქ და როცა გინდა გინდა დანით გინდა ბრიტვით და გინდა ჯაჭვით საცა გინდა და მერე ვილაპარაკოთ!“

„დანა იყოს, – ვეუბნები შემპარავად, – „როცა შენ იტყვი“.

აქ კიდე პიტი ჩაერია და ალბათ დროზეც: „მიაცათ ახლა, ეს რა ლაპარაკია – დაცხებით აქ ერთმანეთს და მერე სხვების სალადაო გავხდებით. აზრზე მოდით, უკვე ისედაც ლევად გვიყურებენ“...

„ყველამ თავისი ადგილი უნდა იცოდეს“, – ვეუბნები, – „სწორეა?“

„დაიცადაიცა“, – ისევ ჩაერთო ჯორჯი-ბიჭი, – „ეს რაღაც ახალია. პირველად მესმის ეს რაღაც ადგილებზე დასმა“.

„იცი რა, ალექს“, – ახლა პიტი მეუბნება, – „მეც ძან გამიკვირდა. სადაური წესია ასე გამეტებით ურტყა მეგობარს და თანაც ხალხში. იქნება მარ-

თლა რაღაცა მოხდა და ძან გაგიტყდა მაგრამ მაინც... ხომ იცი ყველა ამბავში პატრის გცემ მაგრამ ჩვენში იყოს და ეგ რო ჩემთვის გექნა, მე ლინად არ შეგარჩენდი... ეს ისე, სიტყვაზე ვამბობ“. თქვა და ცხვირპირი რძიან ჭიქაში დურთა.

უკვე ვგრძნობდი ბოლმა მანვებოდა მაგრამ არ მინდოდა შემემჩნია და წყნარად ისე ვეკითხები: „ჩვენ ამბავში დისციპლინა მთავარი, ეგრეა?“ ხმა ერთს არ გაუღია, თავიც კი არავის დაუქნევია. ახლა უფრო გავღიზიანდი და კიდე უფრო წყნარად ვეკითხები: „ყველანი ძმაკაცები ვართ მაგრამ ვილაცა უნდა უფროსობდეს ბრიაჟკაში, ვილაცის სიტყვა უნდა გადიოდეს – ულაპარაკოდ, სწორეა? სწორე ვარ-მეთქი?“ ერთმა თავი დამიქნია თითქოს, მეორემ თითქოს მეთანხმებო დაიდუღღუნა რაღაცა და უცებ ბნელომ თქვა დაწყობილად და გასაგებად:

„ეგრეა, სწორე ხარ. დღეს ცოტა ზედმეტი მოგვივიდა და გადავიღალეთ. მოვრჩეთ ბაზარს. ახლა ნაწუნები გვინდა და ხვალ ყველაფერი კარგად იქნება“.

ამაზე კი ატეხეს ორივემ თავების კანტური და შვებით ამოისუნთქეს, მაგრამ მე ძან გამიკვირდა და სიმართლე გითხრათ, მაგრა დამაეჭვა ბნელოს ამ უცაბედად დაბრძენებამ.

„უნდა გამიგო ბნელო“, – ვეუბნები, – „გიჟად ვხდები ვინმე რომ მუსიკის დროს ჩაერთვება. ავიწევი ხოლმე ჭკუიდან“.

„კარგი, გვეყო ახლა ამაზე. ერთი თიში ძილი გვინდა ახლა ყველას“.

იმ ორმაც ისევ დააკანტურეს თავები, ნამდვილად გვინდაო.

„აბა ავიბარგეთ. ხანდახან ბნელოც იტყვის ხოლმე ჭკვიანურს... თუ დღისით-მზისით ჩვენი გზები არსად შეიყარა ძმებო, ხვალ იმავე დროს და იგივე ალაგას ვიკრიბებით. მოსულა?“

„მე ლიჩნად მანყობს“, – თქვა ჯორჯმა. პიტმა ისევ თავი დააქნია მხოლოდ.

„თუ შემავიანდა“, – თქვა ბნელომ, – „პირველი-მეორეზე გაითვალეთ და სანამ ბოლოში გახვალთ კიდე მოგისწრებთ. თუ ვინმე მომღერალი გოგო კიდე ნახათ სადმე, თქვენ იცით, არ გაუშვათ ხელიდან!“

თქვა და აროხროხდა, ეტყობა საკუთარი იაზვობით ძაან ნაამები.

ჩვენც დავიშალეთ, ყველა თავ-თავის მხარეს წავიდა და მე კიდევ კონსტიტუციის აღმართს შევეუყვეი. იქ, სულ ბოლოში, მოსახვევთან იდგა ის ყლინჯი მაღლივი შენობა, №18ა, სადაც ჩემები ცხოვრობდნენ. ყოველი შემთხვევისთვის სამართებელი გახსნილი მედო ჯიბეში – რა იცი ბილიბოის შაიკიდან არ გადაფეროდი ვინმეს, ან რომელიმე გრუპას რამე ვერ გაეყო და ზედ ჩემი სახლის წინ არ გაემართა ბოი. სიწყნარე იყო, მარტო ვილაც პუჭურა ეგდო იქვე კუთხეში, კარგა მაგრა დასერილი და წკმუტუნებდა. იქვე კიდე ქალის დაფხრენილი საცვლები ეყარა, ეტყობა ცხელ გულზე წაეწლოთ ვილაცისთვის ხელი.

სადარბაზო ფართო გვექონდა, ძაან ფართო, კაცმა არ იცის რისთვის. კედლები კიდე სულ ფრესკებით მოეხატათ, ქალაქის საბჭოს დაკვეთით: ჩამოსხმულტანიანი შიშლიკანა ქალები და კაცები – ასე ვთქვათ, ანტიკური ქანდაკებების სტილში, დაზგებთან თუ რალაც სამეურნეო მანქანებთან

ამაყად მდგომნი, ძაან შემართულები, სფინქსებით იყურებოდნენ სადაღაც მოუსავლეთში. ოღონდ ამაღლებული ხელოვნების ამ დაუცველ ნიმუშებს უკვე დატყობოდა არსებულწლოვანი ვანდალების ხელი: ფლომასტერებით და აეროზოლის ბალონებით ფეხებშორის რა არ მიედგაბნათ, კაცებისთვის უღვაშები მიეხატათ, ქალების განვდილ ხელებში ხო რალა არ ჩაედოთ ვითომ; ყოველგვარ ბინძურ და გარყვნილ წარწერებს კიდე, ვითომც მათი ვაჟ-კაცურად და მთელი შეგებით მოკუმული ტუჩებიდან რომ გამოდიოდა, თვლა არ ქონდა – საათის ნახევარი მაინც დაგჭირდებოდა ყველას წასაკითხად.

ლიფტში აღარც შევსულვარ – ვილაცა ემჯეპეს რკინის კარი ჩამოეღო და იქაურობა ერთიანად დაებარდაგებინა. ღმერთმანი, ხალხს საქმე არა აქ. დაღლილ-დაქანცული და ნერვებმოშლილი ავბლაყუნდი მეათე სართულზე და ახლა მარტო მუსიკა თუ გამისწორებდა ხასიათს, თვალწინ სულ ის არტისტკა მედგა, რძისბარში რომ წაილიღინა. ეტყობა იმან ამაგდო და ძმებო, მე ახლა გრძნობების ღრეობა მენატრებოდა და ვერც მოვიკლებდი ამ სიამოვნებას, ვიდრე ის ძილისგუდა მორფევესი არ ჩამირტყამდა ბეჭედს მის საუფლოში გადასასვლელად. გასაღები ჩემი მქონდა და მუდამ უხმაუროდ შევდიოდი ჩვენს წყნარ, დაწუწუნებულ ბინაში. დედა-მამა ამ დროს შუა სიზმრებში იყვნენ ხოლმე, მაგრამ სამზარეულოში პატარა მაგიდაზე ვერნად მხედებოდა მზრუნველი ხელით განყობილ რამე სათოხლავი – ან მოხარშული ხორცის ნაჭერი მაიონებით ან ყველიანი ბუტერბროდი და აუცილებლად ჭიქა რძე. ჰუ-ჰუუ! ჩვეულებრივი რძე, ძმებო –

ყოველგვარი სინტემესკებისა და დრენქრომების გარეშე და დედოს ხო აზრადაც არ გაუვლიდა რა გრძნობა მიჩნდებოდა ამ ღვთისწიერი ცხოველისაგან გამომწვეული პროდუქტის დახაზვაზე...

კარგა მოშიებული კი ცყოფილვარ, ნამცეცი არ დამიტოვებია და მაცივრიდან კიდევ რაღაც ნამცხვარიც დავითორიე. მერე ტულაღტში შევიარე პატარა საქმეზე, კბილებიც გამოვიხეზე (ეგ არასოდეს მავინწყებოდა) და ჩემს სოროში შევიკეტე ტანსაცმელი იქვე მივყარე, ნოსზე, აბა მილაგების თავი ვის ქონდა და დედიშობილა გავიშოტე ლოგინზე – აქ უკვე ჩემს სამყაროში ვიყავი და კაცი არ მყავდა გამკითხავი. ცოტა ხანი ასე ვინეკი, კედელზე ჩამოკონწილებულ რაღაც ვიმპელებს და სიგელებს შევყურებდი და სულელივით მეცინებოდა. სკოლის ბანაკის მოსაგინარი იყო: ზბუში ალფა, ლურჯი კეპაჰი, ვიღაცა იმის სახელშობის IV რაზმი და რავიცი რაღას არ იგონებდენ. მერე ერთმანეთს გვაჯიბრებდენ ვითომ შიგნაკრავები.

ჩემი სიამაყე, ოთხარხიანი კვადრატონი ლოგინთან მედგა, დისკების თარო კიდევ მის ზემოთ, ხელის განვდენაზე. დინამიკები მუდამ გამოილი მქონდა – ორი იატაკზე აქეთიქიდან და ორიც ჭერზე ეკიდა დახრილი კუთხით და ისეთი გრძნობა მიჩნდებოდა ხოლმე თითქო შიგ შუაგულ ორკესტრში ვიჯექი. ოჯახმა ჭკუა ისწავლა და ასეთ დროს კარზე აღარ მიბრახუნებდენ, ეს შენი მუსიკა ტვინს გვიხვრეტსო. ძილის წამლების ყლაპვა დაინწყეს და ახლა უკვე მიღებულიც ეწებოდათ მიეღლი დოზა და ძალიანაც კარგი – უკვე ვიცოდი რითიც დამწყობო: ჯეფრი პლოტუსის ერთი ახალი სავიოლინო კონცერტი მქონდა, ოდისსუს ქორილო-

სისა და მეკონის (შტატებშია) ფილარმონიის ორკესტრის შესრულებით. კონვერტიდან გამოვიღე ფრთხილად, ფრთხილად დავედე დისკზე, ავტომატიკი ჩავრთე და ველოდები.

გარღვეული ღრუბლებისადნ ჩამოქცეულ ცის ნათელს გავდა ძმებო, თუკი გინახავთ ეს როდისმე და მე კი ვინეკი შიშველი, ჭერქვეშ, თვალდახუჭული და პირლია, ხმები თითქო ტალღებად გადამდიოდა სხეულზე და ნეტარებაში დახრჩობის მეშინოდა თითქოს, სადღაც ზურგსუკან ტრომბონები ბაჯალლო ოქროსფრად უბერავდნენ. საყვირების ხმა გამდნარი ვერცხლის ენებად იკლანებოდა ჩემ თავზემით და უდარნიკის თევშების წკარუნი ტვინში ნაპერწკლებად გამდიგამომდიოდა. ყოველგვარ ნეტარებაზე უნეტარესი შეგრძნება იყო და მერე სადღაც, სხვა სიმებიანებისაგან მოშორებით ჩამოიღვარა ვიოლინოს ხმა – ძლიერდებოდა, სუსტდებოდა, წინ და უკან, ზევით და ქვევით ადიჩადიოდა, ობობასავით რაღაც ჩარდახს ქსოვდა ჩემი ლოგინის თავზე; მერე ფლეიტა და კლარნეტიც გამოძვრნენ, გამღელვანი სპილენძის სქელ ფაფაში დასრიალებდენ პლატინისაგან გამოჭედილი გველებივით, მე კი ანაორთქლში დავცურავდი თითქოს საკუთარ სხეულს მოწყვეტილი და ვხედავდი იმას, რასაც ვერცერთი სინტემესკით გამომახებული ღმერთი ვერ მიჩვენებდა – უამრავი კაცი და ქალი, სულ სხვადასხვა ხნის, აქეთიქით მიყრილმოყრილები გაკიოდენ და შველას მთხოვდენ, მე კიდევ გიჟივით ვიცინოდი და შოპებინი ფეხსაცმელებით დავალაჯებდი სახიდან სახეზე და ნელა ნელა, ხტუნვა-ხტუნვით მივდიოდი იქ სადაც კედელზე გაკრული კაბაშემოფლეთილი გოგოები ჭყიოდენ და რომ

მივადექი სათითაოდ სწორედ ამ დროს ავარდა ფინალის tutti და მაშინ გაეახსი, უცაბედად გაეთავისუფლდი, საკუთარ სხეულს დავუბრუნდი და დისკიც სწორედ ამ დროს ჩათავდა.

მერე მოცარტის „იუმპირტი“ დავედი და ახლა სხვა სურათები და სახეები დამიდგა თვალწინ, მაგრამ ვიცოდი მერე მომინდებოდა რაღაც ძალიან ძველი, ძლიერი და მკვეთრი, წაწყობილი ხმებით და ბოლოსთვის მოვიტოვე ის ერთი – „ბრანდერბურგული კონცერტების“ ალბომიდან, იქ სულ საშუალო და დაბალ რეგისტრებში მირეკავენ სიმებიანები. ვუსმენდი და რატომღაც გამახსენდა გადაფრენილ თავფურცელზე რომ ეწერა იმ ჩემის მწერალს იმ თავის სამყოფელში თუ არა, სამყურში – მექანიკური ფორთოხალი. ვუსმენდი ბებერ გერმანულ მანსტერ ბიურგერს და თითქოს ახლა ვხვდებოდი რისი თქმაც უნდოდა ამით და ისევ მომინდა იქ მიბრუნება, ოღონდ ახლა სულ მარტო და ყველაფრის თავიდან დატრიალება, ოღონდ ახლა უფრო გემოზე და აუქტარებლად...

4

მეორე დღეს საღდაც რვა საათისთვის კი გამომეღვიძა, მაგრამ ისე ვიყავი დაბამბურებული თავიც ვერ ავწიე ბალიშიდან და მეთქი ერთი-ორი საათი კიდევ წავუძინებ და მერე ავდგები წყნარად, აქავებულ ვანაში ვიჭყუმპალავებ, მშვიდად და წესიერად, ნება-ნება ჩავიცვამ, გაუზმესაც ჩემ ჭკუაზე მოვიმზადებ და გაზეთსაც გადავხედავ; თუ სურვილი გამიჩნდა იქნებ სკოლაშიც გავიარო – ვნახო ერთი, რა ყრია სწავლაში. მესმოდა კედლის იქით

რას ფართიფურთობდა მამაჩემი, სამსახურში მიეჩქარებოდა. სანყალს მგონი მართლა ჯერა რო უი მისოდ საქმე არ გაკეთდება. მერე კარიც გაიჯახუნა და უკვე ვიცოდი, ახლა დედო დამიკაკუნებდა ფრთხილად და მეტყუოდა: „მეცხერე საათი დაინყო შვილო, ისევ არ დაგაგვიანდეს“. ხოდა სანამ ხმას ამოიღებე, თვითონ გაეხახე – რაღაც თავი მტკიოვსავით და ცოტა ძილს გავიგრძელებ-მეთქი. კარსუკან ამოიოხრეს თითქოს და შემეშენენ. ასე ჯობია. ახლა დედოც გაბაკუნდება – საყოველთაო კანონით ყველა ზრდადასრულებული, ვინც ან ავად არაა ან ჩველი არა ყვას მოსაველელი, დროზე უნდა გამოცხადდეს სამსახურში. ის კიდევ რომელიღაც დიდ მალაზიაში მუშაობდა და კონსერვეებს და პაკეტის ჩაის თუ რაღაც ამისთანა საზიზღრობებს ყიდდა დილიდან საღამომდე. გავიგონე სამზარეულოში რომ საქმიანობდა რაღაცას და მერე დერეფანში გავიდა, პალატოც ჩამოიღო ალბათ და მაინც ვერ მოითმინა, კიდევ შემეხმინა ნასვლის წინ: „შვილო, მივდივარ და საუზმე გაზზე შემოგიდგი, შეათბე“. მაგრამ მე უკვე გაღმა გავდიოდი საძილეთში და ხმა აღარ გამიღია.

მერე კიდევ ისეთი რამე დამესიზმრა, რო მცოდნოდა თვალსაც არ მოვუხუჭავდი: ჯერ იყო და ჩემი ძმაკაცი ჯორჯი-ბიჭი ვნახე, ძაან დაბერებული და გამკაცრებული და სულ დისციპლინაზე და მორჩილებაზე ლაპარაკობდა, ვინც სიტყვას შემომიბრუნებს კარგი დღე არ დაადგებოა. მე ვიღაც სხვა ბიჭებთან ერთად მწკრივში ვიდექი და ყველანი სულ ერთსა და იგივეს გავიძახოდით: „დაიხ, სერ“, „არა, სერ!“ და ბოლოს კაი სალდათებივით ვესალმებოდით ყველანი. კარგად რომ დავაკვირდი მხრებზე

პაგონები დავუნახე ზედ რაღაც ვარსკვლავებით და საერთოდ ისე იქცეოდა, თითქო მართლა დიდის რამ ჩინი იყო. მერე კიდე ჩვენი ბნელო გამოეჭიმა წინ, ჯაჭვის ქნევით მიესალმა და მე რო მკიდა თვალი, ლამის იქვე ჩაიღრჩო სიცილით. ჯორჯი-ბიჭმაც თითქოს ახლალა დამინახაო, წარბები მოჭუჭუტა, თითი ჩემქნ გამოიშვირა და „ეს კაცი რატოა უფორმოლო“ – იკითხა. ამის გაგონებაზე მე კინაღამ ჩემი დამემართა, არ მცემოთ ძმებო-მეთქი, მოვრთე ყვირილი და დავგაზე, მაგრამ ბნელო გამომენთო უკან, ჯაჭვს იქნევდა და ყოველ მორტყმაზე თითქო დენი მივლიდა ტანზე და ელექტროზარის ბზული ისმოდა საიდანღაც.

ფეთიანვით წამოვხტი და გულს სულ ბაგაბუგი გაუდიოდა, ამ დროს კიდე კარზე მართლა რეკდა ზარი, გაუთავებლად. ჯერ ვიფიქრე არ გავალ, ვითომც სულ არა ვარ-მეთქი სახლში, მაგრამ ეს ბზზზ აღარ გათავდა და ბოლოს ხმაც გავიგონე: „ალექს, მორჩი მაგ დამალობანას, ციცი სახლში ხარ!“

იმწამსვე მივხვდი ვინც იქნებოდა – გამასწორებელი სკოლიდან გადაყენილთა ზედამხედველი – ვინმე პ. დელტოიდი (არა, კიდე იტყვიო, გვარ-სახელი არაფერს ნიშნავსო) და რალა მექნა, მაგას ეგრე ადვილად რას მოიცილებდი თავიდან, კიბო იყო ნამდვილი და არიქა, იქნება და გადაგვიწვთ ეგ ზარი-მეთქი, მივაძახე, თან ვითომ ძაან ნატანჯი ხმით. მერე ავდექი, ჩემი დრაკონებიანი კიმონო შემოვიცივი, ფეხები ბენვიან ფაჩუჩებში ვჭყუცე, ქოჩორ-ბუჩქიც ჩამოვიფარცხე ცოტა და ჩემი ღრმა რწმენით, საკმარისად გავემზადე უფ.პ. დელტოიდის დასახელებად.

კარი გავულე და ისიც შემობლავუნდა: ჩია, გალუმპული, განუყრელი ძველი შლაპით თავზე და თვალებს აქეთ-იქით აცეცებდა ქუნის ბაცანასავით.

„მამ, ალექს ჩემო“, – მეუბნება, – „ეს წუთია დედამენს ველაპარაკე, ნამდვილად. მითხრა თითქოს სადღაც რაღაც წამოგტყვდა თურმე და ვერც სკოლაში ველარ წასულხარ“.

„აუტანლად მტკიცია თავი სერ, ნამდვილად“. – ეუბნები იმ ჩემი დაყენებული ხმით, – „დღის მეორე ნახევრამდე თუ არ გამიარა, ექმის გამოვიძახებ“.

„რას ამბობ, ჩემი ბიჭი, როგორმე საღამომდე მოითმინე და მერე თავისით გაგივლის, ნამდვილად. ლამისპირს თავი სულ სხვანაირად გინყებს ხოლმე მუშაობას, ასე არაა? დაჯე, რას უდგებარ“. – ისე მეუბნება ეს ჩემისა, თითქოს მე ვიყო მისული მასთან სტუმრად. თვითონ კიდე მამაჩემის საყვარელ კრესლოში გამოიჭიმა და მოყვა თავის კანტურს, თან თვალს არ მაცილებს.

„ჭიქა კაი ჩაის ხომ არ ისურვებდით, სერ?“

„სადაა დრო“ – მეუბნება თავის კანტურით, – „ჩაის დასალევად მცალა?“ – თან ფეხს ფეხზე იდებს და ზის ასე ფეხიფეხგადადებული, თავკანტურა და დრონაკლული. მაგას თუ ვუყურე, კაი დახლი დამიდგება. ნამდვილად.

„რას მივანერო თქვენი მოულოდნელი სტუმრობა, სერ? მოხდა რამე?“

„რა უნდა მომხდარიყო?“ – უტებ გამომხედა ეჭვიანად, მერე მზერა გაშლილ გაზეთზე გადაიტანა, იქ კიდევ ერთი შვებრთის ფოტო იყო, რაც ეცვა უფრო უჩინდა ვიდრე უფარავდა რამეს და ქვეშ წარწერა – ვილაცა მთელი გრძობით გეპატივებო-

დათ ადრიატიკის მზიან სანაპიროზე. ბ-ნმა დელტოიძმა დიდი ნერწყვი გადაყალბა, ერთხელ კიდე დააღლივერა რეკლამა და თითქო გამოერკვაო, ახლა აქეთ შემომიტირა: „მოხდა თუ არ მოხდა შენზე უკეთ ვინ უნდა იცოდეს ალექს ჩემო, და თუკი მოხდა რამე, გავჯობს დროზე გამანდო. ხომ იცი, რომ ჩავარდე, ჩემს მეტრი ხელის შემეშველებელი კაცი არ გეყოლება და ვაითუ იმისთანა ალაგას ჩავაყუდონ, გამასწორებელი სკოლა სანატრულ მოგონებად დაგვრჩეს. მეც კიდე თავზე არავინ გადამისვამს ხელს და საკუთარი თავი თუ არ გებრალევა, მე შემიცოდე, ორიოდე დღის სიცოცხლე დამრჩენია და ისიც შენისთანებზე ზრუნვას უნდა შევადიო!“

„რას ბრძანებთ“, – ეუბნები, – „სანიმუშოდ ვიქცევი, მონმედაც კი არავის გამოვუძახებარ პოლიციაში“.

„შეეშვი მასეთ ლაპარაკს, ალექს ჩემო“, – მეუბნება ბ-ნი დელტოიდი. – „რომ გამოგიძახებენ, მერე გვიან იქნება. თუ არაფერზე წაგასწრეს, ეს კიდე არ ნიშნავს რომ არაფერი ჩაგიდენია – ასე არაა, ჩემი ბიჭი? აგე, გუშინ ღამით დიდი დაკადავა ყოფილა უბანში, დანების ტრიალითა და ჯაჭვების ქნევით. ვიღაცა სქელ-სქელი ყმანვილის მეგობარი კიდე სავადამყოფოში მოხვდა, რალაც უცნაური იარაღით დასერილი. შენი სახელი უხსენებია. ნამდვილად. ზოგიერთი შენი ძმაკაციც, გვარებს არ დავასახელებ, საქმეში გადიოდა თურმე. ასე ამბობენ. ხმები დადის. არა, თავს არავინ დებს და პირში არავინ წაგადგება, მაგრამ ერთხელ თუ იქვებს, ხომ იცი... მე კი, ღმერთმანი, ერთადერთი ვარ ეტყობა ამ მძიმე სენით დაავადებულ საზოგადოებაში, ვინც მართლა მონადინებულია როგორმე გზაზე დაგაყენოს“.

„მას არასოდეს დაგივინებთ სერ“, – ეუბნები, – „ნამდვილად“.

„კი, როგორ არა – მაგის იმედით მიდგია სული“ – ჩაიცინა პ. დელტოიძმა და მერე უცუბე ძაან სერიოზულად, რალაც სევდიანადაც კი ჩამკითხა: „არა, მაინც რა უბედურება გქირთ ასეთი, არ მეტყვი? თითქმის საუკუნეა ამ პრობლემას ცსნავლობთ და მისხალიც ვერ გაგვირკვევია ვერაფერი... აგერ შენ თვითონ რა გაკლია – საკუთარი ოთახი, სანიმუშო მოსიყვარულე მშობლები, არც ჭკუა-გონებად გე ხარ მწყარაღად და არც შესახედაობით დაგაჩაგრა ღმერთმა – რა ეშმაკი შეგიჯდება ხოლმე?“

„ღმერთმანი სერ, აღარც კი ციცი რა ვიფიქრო – დავაშვე რამე?“

„მეც მანდა ვარ – ჩვენი ანგარიშით, სწორედ ახლა დაგიდგება ყველაზე სახიფათო პერიოდი და ამიტომაც გმოდევრავ, შეილო ალექს – ფრთხილად იყავი, ცდუნებას არ აყვი და რამე ცუდ ამბავში არ გაუხვიო ოთხივე თათით. ნათლად და გასაგებად თუ ვლაპარაკობ?“

„უღრუბლო ცასავით ნათლად და გამრავლების ტაბულასავით გასაგებად, სერ! და საერთოდ, სერ – ჩემი იმედი გქონდეთ სერ – სწორ გზას ვადგავარ, ნამდვილად“ – ვთქვი და გამარჯვებული პიონერით გაეულიმე, გულლიად და გულუბრყვილოდ.

ბოლო-ბოლო გავისტუმრე ეგ სკოლის ვირთხა მაგრამ მერე, ნაღდ ჩევირას რომ ვიკეთებდი ჩემთვის, გულში გამკენწლა ბ-ნ პ. დელტოიძის მოთქმამ – ასე და ისე ვწუნებართ და ვშეშობთო. არა, იმას კი არ ვამბობ თითქო მართლა თავი შემაცოდა მაგ ბრიყვმა – კარგია თუ ცუდი, მაინც ჩემი საქმეა მთელი ეს ცემა-ტყემა, ბრიტვის ტრიალი და ჩახდა-

ნამოცემები და თუ ჩავვარდი და ჩამაყუდეს, სხვა კაცი არ იქნება ამაში დამანაშავე. მერე კიდე მეც გამოვალ სიტყვაში და სწორედ ასე მოვახსენებ საკუთარ თავს: „მკაცრი და სამართლიანი ეს განაჩენი, ბატონო ჩემო და შევიცდები კიდევ მეტ-ნაკლებად ჭკუა ვისნავლო; ხოლო როცა ისევ თავისუფალი ვიქნები, მთელი ჩემი დარჩენილი სიცოცხლე, სანამ ვისიმე დანა მომიღებდეს ბოლოს ბნელ ქუჩაში ან-და ტრასაზე ამოტრიალებულ მანქანაში მიპოვნინ დამძვალტომრებულს, იმაზე ვიფიქრებ, როდისმე კიდევ არ ჩავუვარდე ამათ ხელში“. აბა, ხომ არ მოვეყვები თავში მუშტების ცემას და ძახილს – მიეხვედი რა ცუდი ბიჭიც ვყოფილვარ და ანი მე ვიცი, გამოვსწორდები კი არა, მთლად თითით საჩვენებელი გავხდები-მეთქი? მთელი ეს ტვინის ჭყლეტა და ლაყაფი რალაც „სოციალურ ფესვებზე“ და „ბოროტების გამოშენვე მიზეზებზე“ კიდე შაყირადაც არა ღირს. ჯერ სიკეთის გამოშენვე მიზეზისთვის ვერ მიუგნიათ და უცბად ბოროტების სათავეებს არ დაუწყეს ძებნა? ვითომ რაო, თუ ვინმეს სიამოვნებს და ძან დობრი რამეს აკეთებს ღმერთმა ხელი მოუშაროს, იყოს და ისიამოვნოს, მეტი დარდი არა მაქ ფესს თუ ნაიტგხავს სადმე, და მე თუ სწორედ ამის სანინალმდეგო ამბავი სიამოვნებს, მე რალაზე უნდა მიჩმახებოდენ საქმეს? იმიტომ ხომ არა, რომ ბოროტი მხოლოდ პიროვნება შეიძლება იყოს და ეს თვისებაც ბრიყული გულმოდგინებით კი არა აქვს გამომუშავებული, ღმერთმა მისცა. არა-პიროვნება კი ბოროტის გაგებაში არაა, სიბრიყვე შეიძლება ჩაიდინოს და სწრეები დაგათხლიშოს თორემ ბოროტების თავი სედა აქვს და მთავრობა იქნება თუ სასამართლო თუ სკოლა – ყველა პი-

როვნების წინააღმდეგია და მხოლოდ ამიტომ იქაჩებიან თავისი ჭკუით ვითომ ბოროტების წინააღმდეგ. განა მთელი ეს დიდი ამბები იმიტომაც არ ხდებოდა ქვეყანაზე, რომ პატარა-პატარა პიროვნებები ყოველთვის ებრძოდენ ამ დიდ-დიდ გვეულმაპებს? მართლა გეკითხებით ძმებო – არ ვლადლობ... ოღონდ თუ მე ვაკეთებ რამე ისეთს რაც ამათ არ მოსწონთ, ამას არც ჯიბრზე ვშვები და არც გვეულეშაპებთან მებრძოლი მგონია თავი – ასე მეეასება, მორჩა და გათავდა.

ამაზე გამეცინა და მერე ჩაის რომ ვსვამდი მაშინაც სულ მეცინებოდა და მარტო ჩემს ფიქრებზე კი არა, აკერ გაზეთშიც იგივე წერია – დაბიღუბი აქ, ძალადობა იქ, ბანკის გაძარცვა და ვილაც ფეხბურთელების მუქარა – თუ ხელფასს არ მოგვიმატებენ სულაც არ გავალთ მოედანზე ამ შაბათსო. ესენიც ძან ცუდი ბიჭები უნდა იყვნენ, ნამდვილად. მერე კიდე ათასი სისულელე, ვის რა იდეები აწუხებს ღმერთმანი და ერთი დიდი სტატია თანამედროვე ახალგაზრდობის პრობლემებზე. მისი დამწერიც კი დიდი ჭკუის კოლორი უნდა იყოს: მშობლების უყურადღებობაო, სკოლაში ნამდვილი აღმზრდელების ნაკლებობაო, სახელმძღვანელოებში ცარიელ-ტარეილი სიტყვების რახარუხიო და მოსწავლეები კიდე მასწავლებლებს თავზე აჯდებიანო. სიცილისაგან კინადამ ყელში გადამცდა ყელში. რამდენი ხელში გაზეთს ავიღებ, რალაცას ენახულობ ეგენი რომ „თანამედროვე ახალგაზრდობას“ ეძახიან, იმაზე. სულ ერთიდაიგივეს ქაქანებენ და სულ ისე თითქოს რალაც ახალს აღმოაჩენენ ხოლმე. მარტო ერთი მომწონა, ვილაცა მღვდლის დანერვილი იყო, ფოტოზე საყვლო ბულდოგისთ ქონდა

ნაყრონჭილი და ამტკიცებდა, სულ ეშმას ოინებია, უმანკო სულებს ეპატრონება და ამაზე ყველამ უნდა ვაგოთ პასუხი, ჩვენ კიდევ ბომბებს ვაკეთებთ და ჯარს ვამრავლებთ და პოლიტიკურ დისკუსიებში ვფლანგავთ დროსო. მოკლედ, კაი ბალამუტა ვინმე იყო. ლეთისკაცი. ხოდა ჩვენც აწი რაღა მოგვეკითხება-მეთქი ვიფიქრე – პატარა უმანკო პიროვნულ სულებს. მამაზევიერს მოკითხეთ ეშმასთვის რომ ვერ მოუვლია და კიდევ მღვდლებს და აღმზრდელებს და პოლიტიკოსებს. დიახ დიახ დიახ. უფ-შტვენენ, ნამდვილად.

საუზმესაც მოვრჩი, ჩემი ჭიქა და თფეშიც გავრეცხე – დედოს ჭუჭყუნის თავი არ მქონდა, კბილებიც გამოვიხებე და კარადაში ტანსაცმელს დავუნყე ჩითვა. რადიო კლოდიუს ბერდმენის მშენიერ პანია კვარტეტს ვადმოცემდა სიმებიანებისთვის და ახლა ის სტატია გამახსენდა, რამდენიმე ჭკუისკოლოფი ერთად რომ ქადაგებდა ხელოვნების „ცხოველმყოფელ“ (ამისთანა სიტყვის მოფიქრება არ გინდა?) გავეღანაზე და ირწმუნებოდნენ, დიად მუსიკას და მაღალ პოეზიას ადრეულ ასაკშივე და შესაფერისი ფორმებით თუ მივანვდით, მთელი ახალგაზრდობა უკეთესობისკენ იზამს პირსო. ღმერთმანი ზოგს მართლა პირი უნდა აქნევირო ერთ მხარეს. ჩემდათავად როცა მართლა ნაღდ მუსიკას ვუსმენ და თან ნაღდში ვუსმენ, ვითიშები და თითქოს ეკლები მასხამს და მართლა ღმერთად ვიქცევი თითქოს, განკითხვის დღეს ვმართავ და ელვა-ქუხილში ჩამჯდარი ჩემს ქვემოთ გართხმულ დედიშობილა ქალებს და კაცებს ვურახუნებ ხოლმე. აბა რა უნდა მომელანდოს – გამხმარი ყვავილები?..

დღის ჩასაცემელში ასარჩევი ბევრი არაფერი მქონდა: გამოხარებული ჯინსები და ბამბის თეთრი სვიტრი ზედ დიდი შავი ლათინური ასოთი – A (ეს ვითომ ჩემი სახელის გამო შემირჩიეს მშობლებმა საჩუქრად და ამაზეც დიდი მადლობელი, თორემ ზოგს იმდენი და ისეთები აწერილა სანამ წაიკითხავდე, თავი ატკიცებდა). დღე სულ სხვა ამბავია ძმებო – ღამე ჩემი და ჩემისთანებისაა, აბა რომელი ჭკუათმყოფელი ოჯახის კაცი გამოყოფს ცხვირს გარეთ, ძაან თუ არ დაადავა ყელზე ოჯახი და ტელევიზორი; დღე კი ვინ აღარ დატანცაობს ქუჩაში და პოლიციაც მუტია და კარგადაც გათირავენ, ასე მგონია. ყოველ შერთხვევაში, ჯობია ნორმალურად გეცვას და თვალში არავის ეჩხირებოდე, ნამდვილად. ასე იტყოდა დედტოიდი.

მოკლედ, გამოვიპრანჭე და სტვენა-სტენით გამოვიდი ქუჩაში. კაი მზინი დღე იდგა, ვისაც არ ეზარებოდა, ყველა მოხუცი და უსაქმური გარეთ გამოლაგებულყო. მე კიდევ ჩემი გზა და მიზანი მქონდა – დისკების ერთი პატარა მაღაზია ცენტრის ახლო, როგორც ყოველთვის ძაან ორიგინალური სახელწოდებით – *მელოდია*. თითქო დიდი არაფერი დირკა იყო, ხალხიც არ ეტანებოდა მაგრამ ბებერ ძვალტყავა არმენს (რალაც აღმოსავლური გვარი ქონდა, ვერაფრით ვერ დავიმახსოვრე) თავისი კლიენტები ყავდა. მეც სულ მაგასთან დავდიოდი და კარგა ხნის წინ დამპირდა ბეთჰოვენის მეცხრეს – „დიდოსტატების“ სერით გამოვიდა მუხბიროვიჩის დირიჟორობით, მეტროპოლიის სახელწიფო ორკესტრთან ერთად.

შემომხედა და თავი დამიქნია, არისო. მერე ნაღდი მაესტროს შესტიო მანიშნა შეიცადეო და სანყ-

ობში ჩავიდა. უკომ-დისკების სტელაჟებთან ორი წინკვი ტრიალებდა, ცამეტი-თოთხმეტი წლისა იქნებოდენ, ეტყობა ჩემსავით დასვენების დღე მოინწყვეს დილიდან. დიდი ქალებივით იქცეოდნენ თავისი ჭკუით, ტუტებით დაელებათ, ფრჩხილებზე შავი მანიკური წაესვათ და ძაან მინაზებულ ხმებში პუტუნებდენ. დამინახეს და სტოიკაც მაგარი დაიყენეს – ცალი ფეხი მეორის უკან მიდგმული და მხოლოდ თავები მოატრიალეს მართლა ბელურა ჩიტებივით – ტანის შერხევა მაგათში იავნად გოიმობად ითვლებოდა. ერთი კიდე ვითომ ძაან განაწყენებულ-ამგდები სახით მეუბნება, მზარი ცხვირამდე აენია და ხელიც განზე, სახსარში ამოვარდნილივით. ფრთამოტყნული ჩიტუნა:

„თქვენ რა, ლინად ცალკე გემსახურებიან, დიდი ბიჭი? ყველგან ასე განავალი ხართ? არა, მაინც რა მოტყნებთ ქვეშიდან, იქნებ ჩვენც გვინდა, ა?“ მეორე კიდე იქით ფრუტუნებს. დიდი მაზალო რამეები იყვნენ, ღმერთმანი.

და უცებ დამარტყა თავში – ღმერთმანი ადრე აზრადაც არ მომსვლია, არადა რა იყო ამაში შეუძლებელი, დროზე უნდა მეფიქრა! ძაან მამაშვილურად გავულიმე და თითქო დიდი ინტერესი მქონდეს ისე ვეკითხები: „თქვენ რაღა შეგიძინიათ გოგონებო, და როგორ აპირებთ კაიფის დაჭერას – თქვენს პანია სათამაშო სტერეოზე გაუშვებთ?“ ამაზე ტუტეები აიბზუეს განაწყენებულგმა მაგრამ მე აღარ დავაცადე და ვეუბნები: „დაუჯერეთ ბიძიას, კარგ მუსიკას კარგი მოსმენა უნდა. ჩემთან ავიდეთ – გაპატიჟებთ, ასე ვთქვათ“. ვუთხარი და დიდი ამბით დავუკარი თავი, თან ჩემი ახალგამოხეხილი კბილებიც შევანათე.

ჯერ ისევ ფხუკუნი ატყებს, მერე ასეო და ისეო, ასე პირდაპირ უცნობ კაცთან სახლში რა გვინდაო, თუ დაპატიჟებაა ჯერ სადმე გავიაროთო; იქნებ ჩინურ რესტორანშიო, ან სულაც რაღაც ახალი რომ გახსნეს წყალზე, ვარიეტეთიო; ერთი ველარ მოვებით თავი იქ მოსვლასო. მოკლედ, მართლა გამოსული ქალებივით არ დაიფასეს თავი? რასაკვირველია-მეთქი, როგორც ინებებთ, მაგრამ თუ ბიძია ალექსს დაუჯერებთ, არ წააგებთ – ვეუბნები, ხოდა ბებერ არმეს თვალი ჩავუკარი, მერე გაესწორებთ-მეთქი, ლამაზად შეფუთული ჩემი მეცხრე ილიაში ამოვიჩარე და ასე ალაღად ნაშოვნე ქალები ბატებივით წავისხი წინ.

იქვე ახლოში ერთი ჩაშვებული რესტორანიკი მეგულბოდა ზუსტად საამათო, ვითომც ძაან ეგზოტიკაში გადავარდნილი (ჩემი ფეხები, ეგზოტიკა კი არა ცარიელი ეკლექტიკა იყო) და სანთლების შუქზე სულ თეძოების რხევით გემსახურებოდენ ცოტა შებერებული, ოღონდ თავის ამბავში ძალიანაც გაგებული ოფიციანტკები. მივედი და რაც კი რამ ნამცხვრები ქონდათ, ერთიც არ დატოვეს გაუსინჯავი, ორ-ორი პორცია ნაყინი და თითო ჭიქა კრემ-სოდაც ზედ დააყოლეს და მათი შემყურე ლამის იყო ცუდად მე გავხდი. მაგრა გავდენ ერთმანეთს, ერთნაირი აზრები ქონდათ და სულ ერთნაირად უაზროები იყვნენ. გაუჩერებლად კი კაკანებდენ. წინაილები. არა უშავს, მალე ვარიკებად ვაქცევდი. სკოლაში გაცდენილ საათებს დღეს ალექსმასნი აუნაზღაურებდათ და იცოცხლე კარგი გაკვეთილიც იქნებოდა – არავითარი სწავლა, პირდაპირ განათლებაზე გადავიდოდი.

იქიდან რომ გამოვედით, საზოგადოებრივ ტრანსპორტს როგორ იკადრებდენ ქალბატონები და მანქანა დავიჭირე. მთელი გზა ფხუკუნებდენ, სულ რაღაცას ეწურწულებოდენ ერთმანეთს და ჩემთან რომ ავედით უკვე პირი უშრებოდათ საცოდავებს, ხოდა ჩაკეტილი უფრიდან ჩემი ენ-ზე ვისკი დავაძრე. ცოტა ჩხელეტირა რაღაცეებიც ვეღურთე შიგ. მერე სოდის წყალიც დავუშობტე გემოს გასაქრობად და ისე მივართვი ძან სვეტსკად იატაკზე ფეხმორთხმით მჯდარებს. ხუთ წუთში ეს ფხუკუნე უკვე კისკისში გადაუვიდათ, მერე მუსიკანაც იმოქმედა და სულ მიიბნიდენ და ძან ღრმა გრძნობებში გადავარდენ ეტყობა. მაგარი დისკები იყო ღმერთმანი, ძვირფას ქიქაში რო შამპანურის მაგივრად სიროპი ჩამოგისხან, ეგეთი ეფექტი ქონდა. ჯერ იყო და კენესა-კრუტუნით შემეკლა ვიღაცამ, კაცი იყო თუ ქალი ვერც გავარჩიე; მერე თუ ნამდვილად ორი ბიჭის ხმა იყო, ტირიფებს თუ რაღაც მარადმწვანე ნარგავებს მისტიროდენ, ოღონდ ინტონირებები ქონდათ, ნუ იტყვი - რაღაც საშუალო მუეძინის გალობასა და საჭურისების მოთქმას შორის. ბოლომდე ვაჟკაცურად ვითმინე და მერე კი ჩემი ჯერიც მოვიდა: შუა ოთახში დავდექი შიშველი, ცალ ხელში ლუდვიგ ვანის ოლიმპიური თმაგაჩეჩილსახიანი თეთრი კონვერტი მეჭირა, მეორეში - ჩესტზე მდგარი საკუთარი ფალოსი და თვალს ვერ მაცილებდენ ქალბატონები, და სწორედ ამ დროს ჩაირთო მეცხრეს ის გიჟური ფინალი: ჯერ ბანები ამოვიდნენ თითქო იატაკიდან და ორკესტრიც მიყვა, მერე ბარიტონი გვიქადაგებდა - განიხარეთო და წასაკუზად მოუწოდებდა მილიონებს, და სწორედ მაშინ გამიწყდა მოთმინების ძაფი და გინდათ

გიხხრათ რა იყო მერე? ვერ გეტყვით ძმებო - თვითონ უნდა ჩახვდეთ დიდი ლუდვიგის და დიდრონი ალექსის ამ ზღაპარი კოოპერაციის გემოს ოღონდ ვარიკები რაღაც თიშებივით იყვნენ და მგონი მთლად ბოლომდე აზრზე ვერც მოდიოდნენ რა და როგორ ხდებოდა ყველაფერი, ხოდა მერე, მეორე-ჯერაც რომ ჩათავდა ფინალი მთელი თავისი ორკესტრის გრიალითა და განხარებებით - გამოვრება სწავლის დედააო, სულ მაგას მიჩიჩინებდენ სკოლაში - ცოტა გამოვრკვენ და ატეხეს ერთი ვიშივი და წუნკუნი და სულ უსინდისო, ველური და მხეცი მიძახეს და მემუტქებოდენ, პოლიციაში დავფტვავთ ყველაფერს, ნახავ თუ არაო. მე კიდე ლოგინზე გარდიგარდმო ვიყავი გაშხლართული და მაგრა მემთქნარებოდა, თან ერთი სული მქონდა როდის მოიხკავდენ თავის ჩვრებს და გაიკრიფებოდენ ეგ ჩემის სპეცკლასდამთავრებულები და განვიბანებოდი ცხელი დუშის ქვეშ, მაგრამ აღარ დამცალდა - უცებ ძილისკენ წავედი რაღაც ძან ძან განხარებული.

5

კარგა მაგრა გავეთშულვარ ეტყობა - სრული რვის ნახევარი იყო თვალეში რო მოვიფშვინტე და გავიგონე კედლის იქით სამხარეულოში რაღაცას პუტუნებდენ ბებრები - ნამსახურები და ვალმოხ-დილნი დღის ბოლოს დაბრუნებოდნენ თავიანთ ბუდეს და ახლა საკუთარი ოფლით მოპოვებულ ალალ ლუკმას შეეცქეოდენ. საწყლები ხალაი მოვიცივი ზრდილობის გულისთვის და ოჯახის ერთადერთი სიხარულის სიფათით დავადექი თავზე.

– აქა მშვიდობა! გაამოთ, გაამოთ... დე, მე არაფერს მაჭმევ? გემოზე გამოვიძინე, თავიც აღარ მტკივია და ამ საღამოს პატარა საქმე მაქ ცენტრში, შემავიანდება.

სიმართლე გითხრათ, კი ვიცოდი დედაჩემი რა მზარეულიც იყო მაგრამ პატარა მაინც ხო უნდა ასიამოვნო მშობელს, ზრდილობის ამბავია. მერე სააბაზანოში გავტანცავდი, ნამრუსალი ჩამოვირცეხე, თმასაც ცოტა სველი საფარცხელი შევაშვერლე, დავიშმოტყე და სახეგანათებული მივუჯექი მაგიდას. ერთხანობა ჩუმიად ვილუკმებოდი, მაგრამ კაცს ხომ არ მოასვენებს გამწენი და მამაჩემსაც სურვილი უწნდება გამესაუბროს ხოლმე:

– ისე არ გამიგო შვილო, თითქოს შენს ამბებში ვერეოდე, მაგრამ ვიცოდე მაინც რას საქმიანობ საღამოობით...

– ხან რას, ხან რას. რასაც კანტორაში მეტყვიან. ან ავეჯი აქვს ვინმეს გადასატანი, ან ყვევილებია ბინაზე გასაგზავნი. მოკლედ, გაქცევა-გამოქცევაზე ვარ. შენ მაინც რა გადარდებს, არც ფულს გთხოვ ჩემ ჩაცმადახურვავზე და არც არაფერს. რა განუხებს?

– მაგიტომ არ გეუბნები, უბრალოდ, რაღაც ცუდი წინათგრძნობა მიჩნდება ხანდახან. სიზმრებსაც ვხედავ.

– რაო-რაო?..

ღმერთმანი, ამან კი მაგრა დამაინტრიგა, რაღაცა სიზმარი თითქოს მეც ვნახე სწორედ იმ დღეს, მაგრამ რაღაც ძაან ძაან ბუნდოვანად მახსოვდა. „მერე?“ – ვეკითხები.

– ცუდად მენიშნა, მართლა გეუბნები, ქუჩაში იწევი, საშინლად ნაცემი და გარშემო ის ბიჭები იყვნენ, შენი სკოლელები.

– მართლა? კარგი ერთი, არ დაიჯერო – როგორმე მოუველი თავს, შენ მაგის დარდი არა გქონდეს!

და უცბად გამასხენდა პაგონებიანი ჯორჯი-ბიჭი რომ მესიზმრა იმ დილით, მისი ხელქვეითი ბნელო კიდე, გოთვერანი, ჯაჭვით რო მჭევაკავდა; მაგრამ სიზმრები საწინააღმდეგოდ მართლდებიანო, გამიგია.

– ისეთი უმწეო იყავი, გაქცევაც არ შეგეძლო...

ეს კიდე მთლად დაუჯერებელი იყო, იასნი ამბავია და გუნებაში გამეცინა კიდეც, მერე ფული ამოვიხივე ჯიბიდან, მაგიდაზე დავედე და ვეუბნებო:

– მამა, აი ეს რაც გუშინ წავიმუშავე – ბევრი კი არაფერია მაგრამ ერთ გასვლაზე მაინც გვეყოფათ სადმე... ბოლოს როდის იყო, შენ და დედო კინოში რო წახვედით ერთად?

– ეეჰ, სად უნდა წავიდე, აღარც თავი გვაქვს და შენი მტერი გავიდა ღამლამობით კარში. ათასი უბედურება ხდება. მაინც მადლობელი ვარ, ერთ ბოთლ წითელ ლეინოს მოვიტან და აქვე გამოვწრუშავთ, ტელევიზორთან.

თქვა და ეს მრუდე გზით ნაშოენი ხელის ქუჩყი ჯიბეში იკრა. დედო კიდე ამ დროს თეფშებს რეცხავდა, არც არაფერი გაუგონია კიდე კარგი. ასე სიყვარულში და გაგებაში დაეშორდით იმ საღამოს ერთმანეთს.

კიბებზე ჩავთრიხინდი და ძაან გამიკვირდა მთელი კოღლა რო იქ დამხვდა – კედელთან იდგენ და ინდუსტრიულიზაციის შიშლიკანა მქადაგებლებს ბნელო თავის კომენტარებს ურთავდა დიდ-ზედიდი წითელი ფლომასტერით.

„რძისბარში ვიჯექით“, – ჯორჯი მეუბნება, – „და რო არ მოხვედი ვიფიქრეთ იქნება გატეხილშია იმ ამბის გამო-თქო და მოგაკითხეთ“.

„დიდ ბოდიშობანას მოგისდით“, – ვეუბნები ფრთხილად, – „დილას თავი გასკდომავზე მქონდა და ცოტა კიდე წავუძინე. ჩვენები გაავფრთხილე, გამაღვიძეთ-მეთქი, მაგრამ, მაგათ იმედზე“...

„ცუდი ამბავია“, – თავი გადააქანა პიტმა. – „თავს გაფრთხილება უნდა, ჩემო. ყველას მაგივრად რო შენ უნდა იფიქრო, იმის ბრალია ალბათ“. – თქვა და რაღაც უშნოდ გაიღმიჭა, – „ნამო გარეთ, შუბლი გაიგრილე“.

„დაიცა ბრატკა“, – ვეუბნები, – „ეგ რა მესმის? მნიშვნობართა ენაზე მაგას სარკაზმი ქვია, ჩვენში იაზვობას ეძახიან. თუ მომეყურა? ან იქნებ ინტელექტის დონემ აგინია და მიმაღავ? ბნელოც რა-ღაცა უცნაურად ჭიკჭიკებდა გუშინ“.

„ბნელოს შევეშვით“, – თქვა ისევ ჯორჯი-ბიჭმა, – „პატარები აღარა ვართ და გვეყო ვერჩაღ შენს ჭკაუზე ტოპვა – იქ რაღაცას დაითრევთ, აქ რაღაცას დავიადებთ... ვერთობით რა, ბავშვებივით. უილი დამრტყემლამ მითხრა, მაგარ ნაკოლს მოგ-ცემთ, თქვენ იქაურობა მოხვეტეთ და გასაღება ჩემზე იყოსო. თან ხურდაზე კი არაა ლაყაფი, მართლა დიდი მაცუთის საქმეა“.

„აპაა! და როდის აქეთია ემაგ უილიამ ძალიან მაგარ დამრტყემლთან რო დაიარებით?“ – ვეკითხები უცხად.

„ყველას ჩვენ-ჩვენი ცხოვრება გვაქ, ალექს – სწორეა?“

„მინც-მინც?“ – ბოლომდე ჩავდიე.

„წინა შაბათს გველაპარაკა მაგ საქმეზე“.

„პოო? მერე, ჩემი ძაან საქმიანი ფულის მშოვნე-ლი ბიჭები, რას უპირებთ მაგ დიდ მაცუთს? უნი-ტაზებთან დაილაგებთ გამოსახოცად?“ – ვეკითხები.

„მორჩი რა ალექს, რას გვესპორები, შენ თვითონ განყენს ფული?“

„მანყენს ბრატკა, მანყენს“ – ვეუბნები, – „ჯერ სულს ავნებს და მერე ხორცს. ბოლოს იქნებ დამირხიოს კიდეც. ზედმეტი არაფერი ვარგა, გაგა-ლორებს. აქამდე გაკლდათ რამე? როცა გინდოდა მანქანას ვიადებდით, გემოზეც ვგრიანებდით, ჯი-ბის ფულსაც ვშოულობდით და არც არაფერში გავხვეულვართ. ახლა რა ფულსნობაზე ავარ-დით?“ – დავეკითხე.

„არ გინდა ნუ გინდა – მოვჩრეთ ბაზარს. შენი საქმე შენ იცი, ჩვენ ამ ღამით გავდივართ“. – თქვა და გატრიალდა, ჯორჯი-ძალიან-ძველი ბიჭი, უილიამ დარტყემულის პრიაში მიჰკაცო.

ეგეტ შენ-მეთქი, გავიფიქრე. ამისდა თუ არა სიზმარი. ეს გენერალივით მშრძანებლობს, ბულ-დოგისმორდიანი ბნელო კიდე იქით იკრიჭება და იმ თავის ფაქვს აჩხარუნებს. ცუდი ამბავია ძმებო, ძალიან ცუდი. კაცმა ცოტა წინაც უნდა გაიხედო.

„მაშ ბევრი ითმინეთ და თქვენი ჯერიც დადგა, ასეა? ძალიან კარგი. აწი შენი თქმა და ჩემი ასრუ-ლება, ჯორჯი-ბიჭი. განყობს? ოღონდ რასაც დას-თესო... ხო აზრზე ხარ?“ – ვეუბნები.

„ჯერ შენს დათესილს უნდა მივხედოთ ალექს – სხვა მერე ვთქვათ“, – დაიყვება ბულდოგა ბნელომ.

„ვიტყვით, ვიტყვით“. – წყნარად, უვერენად თქვა ჯორჯმა. – „ნამო, ფაქიზო გამოვნელოთ და იქ ვილაპარაკოთ საქმეზე“.

„კარგია, კარგი, ჯორჯი-ბიჭი“ – ვეუბნები ღიმილით, – „ჯერ-ჯერობით ყველაფერი ძველებურად მიდის“.

მაგრამ *ყველაფერი* ძველებურად ვერ წავიდოდა, ვარიანტი არ იყო.

ქუჩაში გავედით და უცებ მანქანამ ჩავგისრიალა გვერდზე, წელა, ფანჯარა ჩანუული ქონდა და რადიოში სავიოლინო კონცერტის ფინალს უსმენდა ვილაცა შერეკილი და სწორედ ბებერმა ლუდ-ვიგამ ამაგდო ისევ – უცბად ვიაზრე, აქვე უნდა მომეთავებინა გასაკეთებელი, მერე იქნებ გვიან ყოფილიყო: მაგათ ავეოლოდი და კისერსაც ნავიტყფიდი, არადა მარტომგელზეც ყველა ნადირობს, ბრიატკა კიდე ერთხელ თუ დაიშალა, მერე ველარც შეკრავ.

ბრიტვა გავშალე და ჯორჯიც თვალს მადევნებდა ეტყობა, წამსვე დანა იძრო, ფეხიც არ მოუნაცვლებია ისე დაეყუდა ადგილზე. მით უკეთესი-მეთქი, გავიფიქრე ვინც კლდესავით დგას, იმას მეტიც ხედება. ერთი ბნელომ კი დააპირა გაქაჩევა და წელზე დახვეული ჯაჭვიც შეიხსნა, მაგრამ პიტმა არ დაანება, ხელი გამოსტო და ძალად ისე ხმამაღლა ჩაუგდო, ჩეჭთვის გასაგონად – არ გინდა, ყველაფერი ჩსტნად მიდის, მერე შენი რიგიც მოვაო. ხოდა კარგი სანახავეები ვიყავით, ჯორჯი ერთ ადგილს ტკეპნიდა და გამოჭერაზე იყო, დანიანი მუჭი გველბს თავივით დაუდიოდა აქეთ-იქით, მე კიდე წინდაუჯნ ვტანაცაობდი, მიწოდდა ნახტომზე წამომეგო და როგორმე მაჯაზე დამესვა ბრიტვის პირი. ოღონდ მეტისმეტად კარგად კი ვიცნობდით ერთმანეთს და არავითარი ყვირილი და დუსზე აყვანა აზრად არ მოგვსვლია, ჩუმიად ვმოძრაობდით, პირზე ღიმილ გვქონდა აკრული და კაცი ყუ-

რადლებას არ გვაქცევდა – ან თამაში ეგონათ ან შარში არ უნდოდა არავის გახვევა. ბოლო-ბოლო ჩემი კარონი ერთი-ორი-სამი გადავთვალე, ბრიტ-ვამაც ორჯერ ფშსიტ-ფშსიტ გაიხმინა და უცბად მესმის, დანის პირმა გაიწკარუნა ასფალტზე. მაჯას კი ვერ მივწვდი, მაგრამ ეტყობა თითებზე გავდე და ჯორჯი-ბიჭიც იდგა გაოგნებული და წითლად დამანიკურებულ თითებს დაშტერებოდა. მორჩა, ეგ დანის ხელში ამღები აღარ იყო, ახლა მაინც მისთვის აღარც შემიხედავს, ახლა პიტს მივეუტრი-აღდი და წყნარად ისე, ინტერესით ვეკითხები: ასე ხელჩაკიდებული სანამდე გინდა ატარო ეგ ბუთხუზა, ცხოვრებაში ერთხელ მაინც გაიაროს თავის ფეხით-მეთქი. ბნელო რო ბნელოა, ასე იავნად ნათქვამი მის თავშიც კი შევიდა როგორღაც და ბუღას რო წითელი დაუფრიალო ცხვირწინ, აი ისე მყვაც ეგ ბრიყვის ერთი, მართლა ხარივით ზმუოდა და ჯაჭვს კი გემოზე იქნედა, ვერაფერს იტყვი, ოღონდ ერთი რაც ქონდა ამოჩემებული, იმას ხო ვერ შეცვლიდა – გრძლად ეჭირა და ორი ხელით მოკლვე ხმარების ვარიანტი არ იყო – მეც ჩავეუქი და გომბეშოსავით დავიწყე ბტუნვა, მერე ერთი რო ავიცილე მეორეს აღარც დავლოდებივარ, ვისკუპე და წინა ფეხზე დავუსვი მადიანად. ის მისი შემოტკეცილი შარვალი კარაქივით გაჭრა ბრიტვის პირმა და ხორცშიც კარგად გაისეირნა. ამან ხო სულ გააცოფა, უკვე აზრმილუტანებლად იქნედა ჯაჭვს და ახლა უკვე ჩემ სტილში ვიჯექი – ერთი-ორი-სამი, უკან-გვერდზე-წინ და მერე ხელუკულმა ქვემოდან ზემოთ, ოღონდ მუხლებშიც უნდა ჩავმჯდარიყავი და თითქო შენელებულ კადრში დავინახე როგორ სუფთად ჩაეთალა მაჯაზე ხორცი და

ისე იბღაველა მკვდარს წამოაგდებდა, მოქნულ ჯაჭვსაც ხელი უშვა და ღმერთმანი, ერთი ოც მეტრზე მიანც გაუშვა ჰაერში კლაკვნა-კლაკვნით, სანამ ფარნის ბოძს არ წამოვიდოდა და ზედ არ შემოეხვია მართლა გველივით. მისი შემლოცავი კიდე ცალ ვეზზე დახტოდა და მაჯას ილოკავდა წკმუტუნით. მეტი არაა ჩემი მტერი, მახე ვერ გაეჩერებინა სისხლდენა. უფრო მოითხერებოდა ეგ უბედური. ოლონდ მე მაგის დარდი არა მქონდა.

„მაშ ასე, ჩემი პიტი-გვერიტი – ერთი შენლა დამრჩი მგონია“. – ვეუბნები წყნარად, ნელა, სიტყვებს შორის ამოსუნთქვა მინდა მოვასწრო, არაფერი შემეტყოს. ის კიდე მხრებს იჩქავს.

„ჩემგან რა გინდა, მე რა – ვთქვი რამე? გირჩევნია ბნელს მიხედო, ვენა ან რამე არტერია არ ქონდეს გადაჭრილი და ხელში არ ჩაგაკვდეს, რამდენი სისხლი დის“. ელაპარაკე ახლა ამას. რო გაგიჭირდეს, თითს ვერ შეგიხვევს ხეირიანად და ვენებზე და არტერიებზე ბოდილობს რაღაცას. „ჯერ ორჯერ კაცი არ მომიკვდარა“, – ვეუბნები, – „ბნელო კიდე დაბადებიდანვე მკვდარი იყო“. მერე ცხვირსახოცი გამოვართვი, მაჯის ზემოთ გადავუჭირე და სისხლიც გაუჩერდა და წკმუტუნსაც მორჩა. კარგია, ყველა ძალღი თავის პატრონს უნდა ცნობდეს. აწი არაფერი შეეშლებათ.

მერე „დეუკაში“ წავახსი ეს ნაომარი ხალხი, ტუალეტში ჭრილობები შეიხვიეს, ნასისხლარები ჩამოიბანეს და ბარში თითო კონიაკიც ვახუხინე ხასიათზე მოსასვლელად (თავიანთ ხარჯზე, რა თქმა უნდა, მთელი ჩემი ფული მამაჩემს მივეცი). მერე იქვე დავეხედით კუთხეში და რას ვხედავთ, ის ჩვენი ბაბუშკები არ დაგვეჩიონ ისე! გვიცნეს და მოყ-

ვნენ ძველებურად თავების კანტურს და ჩიფჩიფს: „ღმერთმა ხელი მოგიმართოთ, ყმანვილებო – თქვენზე ენა როგორ მოგვიბრუნდება ვინმესთან, იმ უზრდელმა პოლიციელებმა თუ კიდე მოგდონ შარი, ვიტყვი რომ ისულ აქ იყავით, თვალღი არ მოგვიცილებია თქვენთვის, ძალიან კეთილი ზრდილი ყმანვილები არიან-თქო, სწორედ ასე ვეტყვი. ღმერთი შეგენიოთ“.

ესეც კარგად მენიშნა და საერთოდ, ამ ცუდად დაწყებულ საღამოს რაღაც კარგი პირი უჩანდა მგონი, მაშინ ასე მომეჩვენა და პიტს ვუთხარი რითიმე ისეც გამასპინძლებოდა ამ ღვთისნიერ მანდილოსნებს. მერე სავარძელში გადავწყეი, ჯორჯი ბიტს გავუსწორე თვალი და ვითომ ძაან მზიარულად ვეკითხები: „რაო ჯორჯი ჩემო, იმ შენმა კარგმა ძმაკაცმა ულიმ, რა მინდაო?“

„დაიცა თუ ძმა ხარ“, – მეუბნება, – „ამ ღამით ვისა აქ მაგისი თავი“. მითხრა და თან ბნელს გახედა. ის კიდე იჯდა გაბუსუნებული, ხელფეხდაბინტული და ცხვირში დედღუნებდა რაღაცას. ჯერ კიდე ვერ გამოსულიყო ეტყობა, იმ ამბიდან.

„არა უშავს, ჯორჯი-დიდი-ბიჭი“, – ვეუბნები, – „ეგ ნასული ამბავია და რაც მალე დავივიწყებთ, მით უკეთესი. ჩვენისთანა ბიჭი ხალხისთვის თითო-ოროლა ნაკანრი რა სახსენებელია. ახლა კი საქმეს მივხედოთ. რა თქვი, სად ბებიაჩემთან გაგზავნიდათ ბატონი ულიანში?“

„დიდების მოვლანთან, პარკის კუთხეში რო ძველი სახლია, შესასვლელში მრგვალი ფანრები კი დია აქეთ-იქიდან – ვილაც აღინოჩკა ყვავი ცხოვრობს მარტოდმარტო, კატების ბუდეა და მაგარი ძველებური ნივთები აქ ოხრადო“.

„მაინც რა ნივთებში, არ თქვა?“

„კი, ოქრო-ვერცხლი და მგონი ბეჭედიც ძაან ძვირფასი უნდა ქონდესო. ნახევარი ზედ ასხია, ძლივს დაბანტურობს“.

უკვე ვიცოდი ვიზეც ამბობდა, მართლა სამადლო საქმე იქნებოდა იმ ვედმას გაფტქენა, ღმერთმანი. ხალხს დასალევის ფული არ ყოფნის, ეგ კიდე ატლასის ლეიბებს უკერავს კატებსო, გამიგია. და საერთოდ, ძველებურ ნივთებს და ხანდახან უმცროსების ინიციატივასაც დაფასება უნდა.

„ძალიან კარგი, ჯორჯი ჩემო, – ვუბნენები, – მომწონს ეგ აზრი და შენც უფრო და უფრო მომწონხარ. მივხედოთ საქმეს“.

ბაბუშკებს დავუბარეთ, მალე ისევ მოგინახულებთ-თქო და გარეთ გავლაგდით ღამეში, მე კიდე ვლილინებდი: „ჩემივე ბედის შესახებდრად გავემართები“...

6

წყება-წყება კანტორებს ჩაუარეთ და მერე ერთ დაფეხვილ ბიბლიოთეკას და სწორედ იმ ვილაცის თუ რაღაცის დიდების პარკს მივადექით. აქეთ უკვე ქალაქის ძველი უბანი იწყებოდა, ძველისძველი უცნაური სახლებით და ხალხიც ისეთი ცხოვრობდა შიგ, კაცი ვერ იტყოდა ვინ უფრო მეტი ხნის იყო, სახლი თუ მისი ბინადარი: ზოგი ძაან გაბრექილი დაგვიდიოდა, ტროსტით ხელში – ესენი ნაღდში გადაამდგარი სამსახურის კაცები იქნებოდნენ; ჩინოსანი სამხედროების ცოლები წკავენკავა და მაზალოდ შეკრეჭილ ბანტიან პუდელებს ასეირნებდენ სალამოობით, ძაან ძაან სტარი ძეგები კიდე, თავის

დღეში კაცის ხელი რო არ მიუკარებიათ, ახლა კატების მთელ ხროვას პატრონობდენ გრძნობების კომპენსაციის ამბავში. ამისთანებს მართლა ექნებოდათ რამე – ობლიგაციები, ძველი სამკაულები, პატარა ბეზდელუშკა ანტიკვარიიატი, ან სულაც რამე იმისთანა, ტურისტები რომ ჭკუას კარგავენ – ხატები და რაღაც ეგეთი ხარახურა.

ბოლოს იმ სახლსაც მივადექით – შესასვლელთან, რკინის ბოძებზე შუშის ორი ბურთი ანათებდა იქაურობას, გარშემო კი ყველგან ბნელოდა და მარტო პირველ სართულზე, კუთხის ფანჯარაში ენთო სინათლე. გარედან კარგა სქელი რეშოტკები ქონდა ციხესავით, მაგრამ შიგ რა ხდებოდა, მონდომების ამბავი იყო და ყველაფერსაც მშვენივრად დაინახავდი. ხოდა ის ბებრუხანა ბოთლიდან რძეს ასხამდა მათლაფაში, მაგიდაზე კიდე ორი გასისინებული კაბა ილოკავდა ულვაშებს, ოღონდ იმან მათლაფა იატაკზე დადო და ეტყობა იქაც ოხრად იყვნენ მიაუ-მიაუები, უბრალოდ აქედან არ ჩანდა. მაგრამ რაც ჩანდა ისიც საკმარისი იყო – დიდი ჩუქურთმიანი საათი კედელზე, რაღაც სურათები სქელ ჩარჩოებში, იავნად ძაან ძვირფასები და კიდე ბლომად ვერცხლის ჭურჭელი. „უილის არაფერი შეეშლებოდა“, – წაიბურტყუნა პიტმა. – „ახლა რა ვქნათ?“

ახლა მეც დროზე უნდა ამომელო ხმა რომ ეჭვიც არავის გაქნოდა, ვის ეკითხებოდნენ. „არ გვინდა ტვინის ძყლეტა“, – ვუბნენები, – „დავრეკავ ზარს და უეცრად გულწასული მეგობრის ზღაპარს დავფქვავე. ჯორჯი კიბეებზე ჩამოჯდება – ცალი ხელი გულზე და პირიც ღია – ეს თუ კარში გამოხედვა ინება, იმისთვის. დანარჩენი ადვილია“.

„თუ არ გააღო?“

„ჯერ ვცადოთ, თუ ვიდგეთ აქ და ვიკითხოთ დილაშე?“

ჯორჯის ხმა არ გაუღია, იმ ორმა კი თავები დააკანტურეს მხოლოდ.

ზარს თითო დავაჭირე და ჩვეულებრივი ბზზ-ბზზ-ბზზ კი არა, ჩიტების ფლურტული გაისმა. ან ხშირად ურეკავენ, ან კატებს აქეთ კარგი სმენა და ასეთ სისულელეზე არ ავარდებიან, თორე რა გააძლებინებდათ. ეტყობა მართლა უფშტვენს ამის პატრონი-მეთქი, გავიფიქრე. მით უკეთესი.

მაღე პოლში სინათლე აინთო, მერე ფლოსტუბის ფრატუნიც გწვიგონე. სანამ რამეს მკითხავდა, გაზეთების ღრიჭოს ძველებური, ჩუქურთმებიანი რკინის მძიმე სახურავი ავნიე და ძაან აღლეგებულ ხმით ჩავძახე: „გვიშველეთ ვინმემ, კაცი გახდა ცუდად ქუჩაში წყალი მომანოდეთ ჩქარა და სასწრაფოში დარეკეთ!“... თან მძიმე-მძიმედ ვსუნთქავ, ნარბენივით. ეგ მართლა ქაჯი კიდე კიკინებს კარსიქიდან: „თავი გამანებეთ! კარგად ვიცნობ თქვენისთანებს – ჯერ კარს გამალებინებთ და მერე ხურდის მათხოვრობას მოჰყვებით. ახლავე პოლიციას გამოვიძახებ!“

მოულოდნელობისაგან ენა მუცელში ჩამივარდა და რამდენიმე წამი ვიდექი ასე პირდაფრენილი. იქით პიტია ჩაიკეცა მუხლებში და კინაღამ სახელო შემოეჭამა. მარტო ბნელო იდგა კედელსაკრული, ნარბიც არ გაუტოკებია.

„რას ბრძანებთ ქალბატონო, გამოიხედეთ გარეთ – აგერ კიბებთან გდია და არც ვიცი რა ვქნა!“ – ხელებს ვსავსავებ, ხმასაც ავუნე, ემანდ პიტის ფხუკუნი არ გაიგონოს-მეთქი; საქმეში ხარ?!

„კიდევ ხმას ამოიღებთ და კატებს მოგისევთ ყველას!“ – მაინც თავისას ერეკება.

აი, მამალი გიჟი ამას ქვია-მეთქი, გავიფიქრე და უცხად ერთმა აზრმა დამკრა თავში: სინათლე რო აინთო, კარის თავზე ვიტრაჟებიანი რალაც პატარა ფანჯარა თუ სარკმელი დავლანდე, ისეთი მტკრიანი იყო ეტყობა, გარედან არც ჩანდა ამ ღამეში. ახლა რამე საყრდენი მინდოდა რომ კარნიზს მივწვდენოდი და დანარჩენი უკვე ტექნიკის საქმე იქნებოდა; ამ ბებურუხანას შებმის შანსი კი მიზერული იყო, დილაშე შეიძლებოდა მელაქაქა და კიდე კაცმა არ იცის ვინ ვის დაავსტვენინებდა ბოლოში. ზოდა მეც ცოტო მძაან აღშფოთებული გავტრიალდი და ხმამალა ისე გავიძახი: „ეგ არაფერი, მეგობარო – ცოტაც გაუძელი და ვინმე კეთილ სამარიტელს მაინც გადავეყრებით სადმე. მხარზე დამეყრდენი, ეგრე უფრო გაგიადვილებო“. თან ჯორჯი წამოვაყენე და მეტი დამაფრებლობისთვის სულ ზენეშა-ზენეშით გავეცალეთ იქაურობას. ცოტა შევიცადეთ, ამ ჩემს ბლიყვებსაც აეუსხენი რასაც ვაპირებდი, მერე ჩუმად დავბრუნდით შესასვლელთან და ბნელოს ვანიშნე მხარი შეეყენებინა ჩემთვის. აი ასე. ახლა ხომ კარგად ხედავდენ ვინ რისი მაქნისი იყო.

კარნიზს თითებით მივწვდი და მეტიც არ მინდოდა, ზედ ჩამოვეკიდე, მერე ხელებზე ავიჭაქე, ცალი ფენიც მივახმარე და წამში ზემოდან მოვექეცი. ფანჯარა დაკეტილი იქნებოდა რა თქმა უნდა, ექვიც არ შემპარავია, საკითხავი ის იყო ბოლოს რომელ საუკუნეში გააღეს. ისე, ღმერთს მადლობა და ისევე იმ მსოფლიო არბის წყალობით თუ ღამის შიშით გამვლელს ვერ ნახავდი ქუჩაში და ვერც შუ-

შის ჩამთვლებს ხმას გაიგებდა სახლში ვინმე, იდაყვი მოვდე ფრთხილად, ძაან ფრთხილად, ჩარჩენილ ნატყებებს რომ არ წამოვგებოდი, ხელი შევყავი და შპინგალეტი ამოვაგდე. ერთი პატარა მიწოლაღ მჭირდებოდა და მორჩა, პოლისაკენ პერი, პერი!

ისინი კი იდგენ გარეთ, ყურებს აპანტურებდენ და კარის გაღებას ელოდენ. ახია მათზე, იდგენ და ელოდონ-მეთქი, ვიფიქრე – თვითონ დავამთავრებ ჩემივე დაწყებულს, ჯერ ამ ვედმას გულს გავუხეთქავ, მერე გადავარჩევ რაც ვარგისი იქნება, საუკეთესოს ჩემთვის მოვტყავ, მერე წყნარად, აუჩქარებლად გავუღებ კარებს და წინ დავგზავნი თოვლის ბაბუასავით საჩუქრებით დაგრუზული. ასე ჯობია. მორჩა, რა საჭიროა ყველაფერში მაგათ შევუთანხმდე ხოლმე და ყველგან საქმეში გავიყვანო. ჯერ დაჯერება და მოჩრჩილება ისწავლონ. ჩემთან არ დაეკარგებათ.

პოლიდან გრძელი ჩაბნელებული დერეფანი იწყებოდა, იქეთ-იქით კარებებით, სასტუმროში გეგონებოდათ თავი. არადა მთელ ამხელა ბინაში ერთი ეს გადაამღვალი ბებერი ცხოვრობდა თავისი ფისუნიებით. იქნებ თითო ფისოს თითო ოთახი ქონდა დაბრონილი – არც გამიკვირდებოდა, ღმერთმანი. ერთგან ღრიჭოში სინათლე გამოდიოდა და ქალის ხმაღ გავიგონე, მგონი ტელეფონზე ელაპარაკებოდა ვიღაცას, ან სულაც კატების თავზე სახარებას კითხულობდა – მაგისგან არც ეგ იქნებოდა გასაკვირი.

შევედი და რას ხედავს, ძმებო, ჩემი სიმპატიური თვალები: ფანჯრიდან რაც დაეჩითეთ რა სათქმელი იყო, უნდა გენახათ შიგ რა ხდებოდა – ოქრო-

ვერცხლი, ფაიფური, ჩემსიმაღლე ჩინური ვაზები, ჯვარცმაც იყო ერთი – ნაღდად სპილოსძვლის იქნებოდა, სურათების და ხატების კი რა გითხრათ, მარტო ჩარჩოები ელირებოდა ერთ რამედ. ოღონდ გარშემო ისეთი შშორის სუნი იდგა, ლამის ჩემი დამემართა. აბა რა იქნებოდა, ვივარიუმში გახლდით ექსკურსიაზე და ამდენი კატა ერთად იქ არ მინახავს – რა ჯიშის და ფერის გინდოდა, ერთ პატარა გამოფენას მოაწყობდი ღმერთმანი, ოღონდ ზოგი იმ ხნის იყო უკვე, მთლად გაქუცული, თვალში ვერ იხედებოდა, ზოგი კი სულ ახლადთვალაბულილი კნუტი, ოთახის შუაში გამოსვლასაც ვერ ბედავდა ჯერ და კედელ-კედელ დასუნსულედა.

რომ შევედი, კარგა ხნის დაუზეთავმა კარმა გაიჭრაილა და კატიან-ბებრინად ყველა მე მომაჩერდა.

„სალამი, სალამი ქალბატონებო“, – ვუბნები, – „აქა მშვიდობა და თბილი რძე ნუ მოგაკლოთ გამჩენმა“. თან ოთახს ვათვლიერებ და იქვე თაროზე ვერცხლის ერთი მშვენიერი პატარა ვეშნი დავალი-ვერე – პანია შიშველი გოგონა, ფეხის წვერებზე იდგა ხელებანეული. ბევრიც არ მივიქრია, ეგ უკვე ჩემად მივითვალე, თაროდან გადმოვიღე და ვტკბები ხელოვნების ნიმუშით. ბებრუხანა კიდე ნურას უკაცრავად, არც შეუფოთებულა და არც არაფერი, ძაან დუხით მიტყვს: „დადე ახლავე ადგილზე, უზრდელო შენა! დაძვრება აქ სხვის ბინაში და ეპოტი-ნება ყველაფერს! მანდ არ მომიყვანო თორემ აგახეცს ყურებს!“

„დაიცა ბებერო“, – ვუბნები, – „შარზე ხარ? ემანდ არაფერი მოინიო“. ის კიდე მართლა ჩემკენ მოინვეს და არ მომიქნია უცბად კასტილი?! ძლივს

ავიცილე. და ძმებო, სწორედ ამ დროს ისეთი რამე დავინახე, ბებრუხანაც გადამაფიწყდა და მისი ჯოხიც: რალაცა სადგამი იყო, შავი ხის და ზედ თეთრი ქვისგან გამოთლილი ბიუსტი – ლუდვიგ ვან ბეთ-ჰოვენი, ლიწინად, თმაგაჩნილი და იმ თავისი არ-ტისტული შარფით ყელზე. მტკაველის სიმაღლე იქნებოდა, მეტი არა და ზუსტად საწემო. ის იყო ნა-ბიჯი გადავდგი და ხელიც უნდა დამეკლო და რძი-ან მათლაფაში არ ვეჭუცე ფეხი გამისრიალდა, წო-ნასწორობა დავკარგე, ამ დროს კიდე ის ბებერი ვედმაც წამომეპარა უკნიდან და დამცხო და დამ-ცხო თავში.

ეს კი აღარაფრად მეპიტნავა, მივუტრიალდი და ერთი ისეთი გაუქვანე დაჩამიჩებულ სიფათში, წამსვე თავის ძვირფას კატუნებს მიუწვა იატაკზე. კიდე კარგი სქელი ნოხი ეფინა და ზედ გაიშ-ხლართა, თორემ ვეღარც ავაკრეფინებდი ბებერ ძელებს. ამ დროს კიდე ბედი არ გინდა, რომელი-ღაც ხვადს დავაბიჯე ეტყობა კუდზე, მიაააუო – ერთი კი დაიჭყავლა განწირული ხმით და კლან-ჭიან-კბილებიანად ჩამაფერინდა ფეხში. აი კონ-ცერტი მაშინ დაიწყო – ეს ვედმა ცალკე გაკივის, დამფრთხალი კატები თავისას ჩხავიან-კნავიან, მე სულ დედის გინებით ასკინკილა დავხტუნაობ, ვიქნევ ხელფეხს და ვცდილობ როგორმე ეს ცხო-ველი მოვიშორო და სწორედ ამ დროს ისევ იმ მათლაფაში არ ჩავაღაჯე?! ფეხი დამისხლტა, უშ-ნოდ ამოვტრიალდი და მაგიდის კიდეც ჩავაფრინ-დი, მაგრამ რალაც გადასაფარებელი შემრჩა ხელ-ში და ვაზებიან-საფერფლეებიანად თავზე ჩამო-ვიმხე. სხვაზე მოსაყოლადაა სასაცილო, თორემ მე ჭკუას ვიყავი გადასული. ეს ბუბრუხანა კიდე იქა-

დან წიკვინებს და ღმერთმანი, კატებს მისევს. არ ვიცი მართლა გაუგონეს თუ შემთხვევითი იყო, მაგრამ ერთმა-ორმა მართლა გამკრა ბრჭყალი და ისეც ხომ გამადლობთ კარგად გახლდით და ამაზე სულ დავიშალე ძარღვებში, სკამს დავავლე ხელი და დავერიე. ხომ გითხარა, ჩემს ჭკუაზე არ ვიყა-ვი-მეთქი! ის ვედმა კიდე არ წამომიხტა უცბად და ერთი წივილ-კვილით გადამიდგა წინ – კატებს რას ერჩიო. ხოდა ის სკამიც ორივე ხელით დავაფ-შენი თავზე. ეგ იყო და ისეთი სიწუმე ჩამოვარდა, საკუთარი ქოშინის ხმა მესმოდა და რომელიღაცა კნუსტის კნავილი ფარდის უკან. დანარჩენები ოთა-ხებში მიმოიფანტენ და ძმებო, სწორედ ამ დროს გავიგონე ის ძაან უსიამოვნო ხმა, მართალია შო-რიდან, მაგრამ მაინც ძაან ძაან უსიამოვნო – პო-ლიციის მანქანის სირენა იყო ჩართული და ხმაც სულ უფრო ახლოვდებოდა. აი მაშინ მოვედი აზ-რზე რომ ეტყობა იმ ვედმამ დამასტუკა ტელეფო-ნით და იმიტომაც იყო ასე დიდგულზე. მისთვის ზედაც არ დამიხდავას, ტემპში კარისკენ მოვიხიე, საკეტები, ზადვიჟები და რალაც ცეპები ავხსენი და გიჟებით გავვარდი გარეთ. იქ კიდე მარტო ბნელო დეგას, იმის ჭკუაც არ ეყო დროზე დაეგაზა სხვებივით. „პლეთი-მეთქი, ბრიყვო!“ – ვუყვირი და ის არი ბნელში უნდა ვდურთოთ თავი და უცებ რალაცამ მხია, თვალეხის დახუჭვა კიდე დროზე მოვასწარი მაგრამ მაინც ისეთი ტკივილი იყო, გადმოკვეენაზე გამიხდა და თითქო დენს მიტარებ-დენ შიგ. მერე უკან დამქაჩა ჯაჭვმა, ძირს დამაგ-დო და ბნელოს მშვიდი, ძაან მშვიდი ხმაც ჩამესმა: „ასეა ბრატ, იმ ხალხს დახვედრა უნდა, შენზე სა-პატიო კაცს სად ვიპოვით... მე კიდე ისევ რამეს წა-

მოვროშავ და შეგარცხვენ“. – თქვა და სირენების საწინააღმდეგო მხარეს გაბრაგუნდა.

მერე მე აქეთ ვლმუოდი და იქით სირენები წუოდენ და წამში ძალღებით გაივსო იქაურობა. მე რას დავინახავდი – თვალები მენვოდა და რაღაც საზიზღარი ცრემლიანი წირობი მდიოდა, მაგრამ ყნოსვით ვცნობდი მაგათ, ისინი კიდე მეცენ და ხელები გადამიგრისეს, თითქო რამის გამკვეთებელი ვიყავი. დამპლები. ისიც გავიგონე, ბინა რო დაჩითეს და რომელიღაცამ თქვა: „მძიმედაა, მაგრამ ჯერ სუნთქავს“.

ამ დროს კიდე მე მომადგა ვიღაც და ძაან კმაყოფილი ხმით აცხადებს: „ასე, ასე – კარგა დიდი ღლავი დაგვითრევიან!“ აზრზე მოდით – კაცი დავბრმავდი მგონი და ეს კიდე ჩემზე ლადაობს. „თვალში ვერ ვიხედიე, რა გინდათ ჩემგან!“ – ვყვირი, – „რას დამესიეთ ძალღებით!“

„აბა ეს რა ლაპარაკია ახალგაზრდავ, ცოტა სიტყვები შეარჩიეთ“, – იცინის ვიღაცა და იქვე ბეჭდიანი თუ ბრასლეტიანი ხელი მწარედ მღენა ცხვირპირში. მერე მანქანაში შემადგეს და ჩართული სირენით დავვაზუთ სადღაც. შავად იყო ჩემი საქმე: მეტი არ იყო ჩემი მტერი, მაგათ საავადმყოფოში არ მივეყვანეთ. ის ჩემი გრიაზნი ბრატკები კიდე „დუკაში“ ისხდენ ალბათ, ბანკის პივას ურახუნებდენ და იმ ყვავებს ახვევდენ ყავითა და შოკოლადით, იქნებ სხვა რამეც გაემეტებინათ, ისინი კიდე გამხმარ თავებს უკანტურებდენ ალბათ და თავისას გაიძახოდენ: „ღმერთი შეგენიოთ ყმანვილებო, თქვენ გაიხარეთ, მთელი საღამო აქ არ იყავით? თვალი არ მოგვიცილებია თქვენთვის!“

მერე ნელა-ნელა გამოვიხიდე თითქოს, რაღაც ბუნდოვნად და გაღლაბნილად კი ვხედავდი ყველაფერს, თან მაგრადაც მეცრემლბობდა, მაგრამ დაბრმავებას გადავრჩი და ეგეც ხიერი იყო. ოღონდ კარგს რას დავინახავდი, აქეთ-იქით ორი ფორმიანი მეჯდა და წინ კიდე, შოფრის გვერდზე, შტაცკოში გადაცმული ვიღაც სქელკისერა. სწორედ ის იყო რო მომტრიალდა და ვითომ ძაან დრუგულუნბად მეკითხება: „გაები ალექს, მახში? იმ ქალს თუ დაენძრა, ნასულია შენი საქმე“.

„მერე მე რა შუაში ვარ?“ – ლამისაა მართლა ვიტყვი, – „სამი კაცი მაგდა თავზე, იმათ გამაღებინეს კარი შიგნიდან და მერე კარგად ხედავთ რა დღეშიც ჩამადგეს და ახლა გინდათ მე შემომტენოთ ყველაფერი?“ ის კიდე მეთაზვება და ეს ძალღებიც გვერდზე ხითხითებენ:

„ღმერთო კი მომკალი, მართლა ცუდ დღეში და წრეში ჩავარდნილხარ მაგრამ არა უშავს, ახლა მივალთ სადაც საქიროა და დროის მეტი რა გვექნება – იჯექი და წერე როგორ გახდი ძალადობის მსხვერპლი და მოძალადეების გზაკვალზეც დაგვაყენებ ალბათ, ვინმე სხვა შენისთანა უცოდველი კოდე არ ჩაითრიონ ბნელ საქმეებში! ხომ კი, ჩემი ბიჭი?“

„ჩემ ფეხებს დაგინერთ! – ვყვირი, – „რის კვალზე დამდგომები თქვენა ხართ, ახლა უკვე „იორკის დუკაში“ იჯდებიან ეგ ნაბიჭვრები და ალიბივ ზედ ეწნებათ! თქვენ იმ ბებერ ლაკომებს დაუქანავეთ ერთი კარგად და იქვე ჩამოფეკვანენ ვინ სად იყო და როდის“...

ძალღები კიდე ყურსაც არ იბერტყავენ ვაჭრობ, რომელიღაცამ კიდე წამითაქა კეფაში და

სწორედ ამ დროს ერთ ახლადშეთვთრებულ მყრალ სამორიგეოსთან მივგორდით. სულ ჯიკავ-ჯიკავით გადმომიყვანეს და მუჯღუგუნების რტყმევით ამაგდეს კიბებზე. მტერი მოხვდა ამით ხელში.

7

არა, ყველა ეს მაგათი კანტორა ერთნაირია, გინდა თეთრად შეფეთქე გარედან და გინდა ყვითლად. შიგნით კი ისეთი სუნია, კბილის ექიმის ოთახი მოგენტარება პოლიკლინიკაში.

ჯერ მოსაცდელში შემაგდეს. იქ ოთხი ოყლაყი უჯდა მაგიდას და ჩაის მიირთმევდნენ დიდის ამბით. კამერებიდან ბლუყუნი და გინება ისმოდა და ვილაცა ფალცეკით მოთქვამდა ქურდი კაცის ბედზე. მერე ერთი ეს კაჩაისმხელი ბიჭი გავიდა და ბრაგანის ხმა გავიკონე და გულის გამანვრილებელი მოთქმაც შეწყდა.

მე არცერთი ძალღიშვილი ყურადღებასაც არ მაქცევდა სანამ ვილაც ეპოლუტებიანი არ შემოვიდა, მძიმედ, ამხედ-დამხედა და ძაან მრავალმნიშვნელოვნად თქვა: „ამ“.

„სიტყვასაც არ დაეძრავ, სანამ ადვოკატს არ მომიყვანთ“, - ვუბნები, - „და სახლშიც უნდა დაერეკო. კანონით არავითარი დაკითხვის უფლება არა გაქვთ, ჩემი დამცველი თუ არ დაესწრო“.

„უყურე შენ, კანონებიც ცოდნია ამდენი განათლებაც არ ვარგა, ალექს - თავს აგატკიბებს“. - თქვა უფროსმა და ამოიოხრა, მძიმედ, ძაან დაღლილი კაცვით, ქვეყნის საქმეები რო აბარია და მიყურებს თვალგაშტერებულად.

ეტყობა კიდე შემრჩენოდა გაკვირვების უნარი და საიდან მიცნობთ-მეთქი, ვეკითხები.

„აბა ვინ არ იცნობს პატარა ალექსს და მის ბანდას - ძმაკაცებიც შესაფერისი გყავს, ნარჩევი“.

„არავითარი ბანდა და ძმაკაცები მე არა მყავს“, - ვუბნები, - „და არცა მყოლია. ვილაცაში გეშლებით და სხვის საქმეს მტენით. არაფერზე მე ხელს არ მოგიწერთ, ჩემიც მყავდა“. ის კიდე თავს უქნევს ერთ ოყლაყს და ისიც წყნარად, მშვიდად, ღმილიანი სახით დგება, მოდის ჩემთან და ვხედავ მის სიერა გაპარსულ სახეს, ჩაშავებულ წინა კბილს, გაოფლილ კისერს, ოფლისა და რძიანი ჩაის სუნით ერთად მომდის და უცებ ისეთი მწეპა მზისნულში, ოთხად მოვიკავე და სადილზე დაყოლებული ნამცხვარიც სანანებელი გამიზდა. ისინი კიდე კვდებოდნენ სიცილით, ოღონდ უფროსი ისევე იმე თვალგაშტერებული მიყურებდა, დაღლილი სახით, მე კიდე შეთვთრებულ კედელს მივეყრდენი, სხვა რა გზა მქონდა, ხელიც მივაშველე და სულ ამოვიგანგლე თეთრად, ის ნამიჭვარიც გატრიალდა და იმათ ეუბნება, მაგიდასთან - ახლა ვინმე სხვა მოდით, ჩაი მიცივდება.

რომ მოემკვდარიყავი ამისთანა შანსს ვერ ვუშვებდი ხელიდან - ძლივს დავიბრუნე სუნთქვა, წამოვიმართე და ერთი ისეთი ამოვადე კაკლებში, გაგზარდებოდათ. იმას კი დაადგა შავი დღე, მაგრამ მერე, რო მოასულიერეს, მე მომდგენ ყველანი და იმდენი მირტყეს, კუჭის წვენი გადმომდოდა ტუჩებზე. მერე მიმაგდეს კუთხეში და ნაშრომ-ნაჯაფავებმა ისევე ჩაის ხვრეპა გაახურეს.

ცოტა ხნით ეტყობა გონება დავკარგე, მერე სიცვიემ გამომიყვანა - კვდა მქონდა კამერის რკინის

კარზე მიბჯენილი; თვალი გავახილე და ღმერთმანი, თავად ბ-ნი პ. დელტოიდი არ დამდგომია თავზე? მიყურებს და თვითონაც კარგი შესახედაია, გეგონებათ მთელი ღამე აქ გაეტარებინოს, კუტუზუკაში. მიყურა, მიყურა და ბოლოს მეუბნება: „მაშ ასე, ალექს ჩემო, როგორცა ვთქვი, ისე აგინდა ყველაფერი, ნამდვილად. ღმერთო რა შეგცოდე ამის ფასი“ ცოტა პათეტიკურად კი გამოუვიდა. მერე ძაღლებს მიუბრუნდა და ძველი ნაცნობებივით მიესალმა, გულითადად. თან ისიც უთხრა, ბიჭი რაღაც ვერ გამოიყურება კარგადო. ღმერთმანი, სწორედ ასე უთხრა.

„ძალადობა ძალადობას შობს“ – ბრძნული იერით ეუბნება ძაღლთუფროსი, – „შეიარაღებულ წინააღმდეგობას უწევდა კანონის დამცველებს“.

„იზამდა, კი“ – წამსვე დაეთანხმა ეს ტრიპაკა დელტოიდი. – „მეც თავზე ხელს არავინ გადაამისვამს, მომხსნიან“ – თან ისე მომჩერებია, ვითომც ნაცემ-ნაბეგვი ადამიანი კი არა, მართლა ჩვარი ეგდოს კუთხეში. „მომხსნიან, ნამდვილად“ – დაუმატა ისევ თავისთვის, თითქოს საკუთარ შანსებს წონიდა და მერე იმათ ეკითხება: „სასამართლო როდისაა? მომიწევს მოსვლა“.

„თქვენი იმედი მქვს სერ“, – ვეუბნები ხმის კანკალით, – „ხომ ხედავთ რა მიყევს, მე კი ისეთი არაფერი დამიშავებია, იმათ მაიძულეს“...

„მოვალ კი, აბა არ მოვალ? კარგადაც დაგახასიათებ, ნამდვილად“ – მეუბნება და რაღაც უცნაურად მიყურებს.

„თუ პირადად მისთვის გაქვთ რამე სათქმელი, ჩვენი ნუ მოგერიდებათ“, – ეუბნება უფროსი, – „იცით, ხანდახან გულის მოოხებაც საჭიროა“.

და უფალმა პლატონ დელტოიდიმა, არასრულწლოვანთა აღზრდის ზედამხედველობის ინსპექტორმა, დამსახურებულმა პედაგოგმა და ა.შ., უცებ ისეთი რამე მოხია, ამ სქელკანიანებმაც კი თვალები ჩყიურხეს: მოვიდა ახლო, სულ ახლო და შიგ სახეში არ შემომაფურთხა! სახეში შემომაფურთხა-მეთქი, ძმებო – გინდა დაიჯერეთ გინდა არა, მერე კი გატრიალდა და უსიტყვოდ გავიდა გარეთ.

დილაზე ადინოქაში ვეგდე, ძილი რას მომეკარებოდა, ერთიანად დაჩქქვილ-დაბეგვილი ვიყავი. დილით კიდე რაღაც ქალაღი მომიტანეს ხელმოსანერად. ეშმაკსაც წაუღიხართ ყველანი-მეთქი ვიფიქრე, მაგ თქვენი სიკეთისა და წესიერებისათვის თუ სულ თქვენისთანა დამპლები და ჩათლახები იბრძვიან, ღმერთმანი კაია რომ თქვენს შხარეს არა ვარ მეთქი. ეგაა მაკლია დავედგე და გულზე მგოლის ცემით თინაიო, თვითონ ხომ დიდად პატიოსან და სამაგალითო ხალხად მოგაქვთ თავი, ერთი თქვენი აღსარებაც მანახა დაბეჭდილი და ხელმოწერილი, რაებს ფიქრობთ და ბოლომდე თქვენი ნება იყოს, რაებს ჩაიდენდით, ოღონდ მაგის ჯიგარი ვინ მოგვკათ, რასაც ჩაგიყრიან თავში, ნარეციზი წყალივით იგივე გამოვადით პირიდან. და მოვდექი და იმ სტენოგრაფისტს თუ რაღაცა ჩემი ჭირი იყო – ფორმა კი ეცვა მაგრამ ძაღლს რა მიუგავდა, სათვალეებიანი პედიკი იყო ვიღაცა – ბოლომდე და სულ წერილად ჩავუმარცვლე ყველაფერი თუკი რამე თავს გადამხდენია რაც ბანაკიდან გამომიშვებს. ღმერთმანი არაფერი გამომიტოვებია და არც ჩემი ექს-ძმაცაცების წვლილი დამრჩენია დაუფასებელი – ასეა, ყველას თავისი ქაქი უნდა შერგოს.

ბოლოში რომ გავედით იმ საწყალს ცივმა ოფლმა დაასხა მგონი და საერთოდ ცოტა ალაოდ იყო, შეფემაც კი შეამჩნია და რაღაც ამრეზილად უთხრა: „კარგი, საკმარისია... წაიღე ახლა, მაგარი ცხელი ჩაი გამოგყავანს. მერე ამ საძაგლობას სამ ეგზემპლარად გადაბეჭდავ და ამ ვებუბატონს მოაწერინებ ხელს“. მე კიდევ ზედაც არ შემიხედა – ერთი შვავი იდგა იქვე, გაუგვიძული, მთელ ამ ხნის განმავლობაში წარბიც არ გაუტოკებია და იმას ეუბნება – საერთოში შეაგდეთო.

ეს საერთო რო კარგი არაფერი იქნებოდა, რა მიხედვრა მაგას უნდოდა მაგრამ მე იქ დღე დამადგა, ლამის იყო კვდლებზე გავედი. ვინ იატაკზე ეგდო საკუთარ ნახევრში და მაინც გემოზე ხვრინაგდა, ვინ წარებზე იწვა და იმისთანა სუნს უშვებდა, რომელი ხვრელი სად ქონდა ვერ გაუგებდი. ამით სულ ფეხებზე ვეკიდე და ჩემი შემოსვლაც არ გაუგიათ, მაგრამ კიდევ ვილაც ორი დამპალი იყო, ჯერ ერთმანეთს დაცხეს ჩემი გულისთვის და ვინც ვერხი აიღო ახლა მე მომდგა ხელების ფათურით. ისეთი ნაბეგვი ვიყავი აღარც ჩუხის თავი მქონდა და აღარც რწყევის, ორი თითი ვატაკე თვალბში და ეგ იყო, შემეშვა. იქვე ვილაც მოხუცი იწვა ზედა კოიკაზე, ისეთი გაგლეჯილი მოტრალი, ეტყობა ძაღლებმა შეაგდეს იქ, თვითონ რას აფორთხდებოდა. სახე ერთნაირად დაჭმული ქონდა მაგრამ ახლა ცარიელი ადგილის ძებნა სად შემეძლო, ბრახანით დაუშვი ქვევით და თვითონ ავტვერი ზედ. არც გაუგია, მაგისთვის ახლა არავითარი მნიშვნელობა არ ქონდა, სად ეგდებოდა და არც ჩემთვის, ოღონდ კი ჰორიზონტალური მიმედო. ეგაა, იატაკზე ნაღდად ვერ დაეწვებოდი – ავიკიდებდი რამეს. ხოდა

მივეგდე იმ მყრალ მატრასზე და ისეთი დანგრეული ვიყავი, წამსვე ჩამეძინა; ჩამეძინა კი არა, რაღაც გავითიშესავით და სხვა სამყაროში გადავედი თითქოს, უკეთესში რა თქმა უნდა, ბევრად უკეთესში, დიდ ყვავილებიან მდელოზე ვიყავი ტყის პირას და ვილაც თხისფერებიანი კაცი უბერავდა მგონი ფლეიტაზე. მერე მზე ამოვიდა და ვითომ ბეთჰოვენის თავი იყო, ფაფარგაშლილი, ქარიშხალივით სახე ქონდა და ქუხილივით ხმა, და მეცხრეს ფინალი გავიგონე, უცნაურად შეცვლილი სიტყვებით, ოღონდ თითქოს ასეც უნდა ყოფილიყო, სიზმარში ვითომ თვითონ ლუდვიგა ქაჩავდა ბარიტონს:

შენ იხარე, შენ იხარე,
ტურფავ ელიზიუმის!
მილონები მოვდივართ ძელაყენებულებო...
გრიალ-გრიალით, თომარ-თომარით –
სანატარო შენი ხვრელის
დასაგრიალზნავად...

ოღონდ მუსიკა კი სწორად მიდიოდა, არავითარი ტრანსკრიპცია და ტრაკანი, და სწორედ ამ დროს გამაღვიძეს, აზრზეც არ ვიყავი რა დრო გავიდა – ათი წუთი თუ ოცი საათი თუ დღეები და წლებიც იქნებ და აღარც საათი მეკეთა ხელზე, შესხანა მოესწროთ, ოღონდ ქვემოდან ვილაც ფორმინი მტენიდა თავის ჯოხს და მეუბნებოდა: „აადე, აადე, ნახა ამანაც ძილის დრო!“

მე კიდევ გონზე ვერ მოვდიოდი, ძლივს ჩამოვბობლდი ნარებიდან, მერე რაღაც დერეფნებით მატარეს და შენ იხარე, ო ასულყო ელიზიუმისო – რეკდა თავში. ბოლო-ბოლო ერთ კანტორაში შემაგდეს, სულ მბეჭდავი გოგონებით იყო სავეს, მაგიდებზე ყველას თითო ყვავილი ედგა ჭქიაში და

ერთ დიდ მთავარ მაგიდასთან კიდე ის გუშინდელი უფროსი იჯდა, გაყინული მზერით მათვალისწინებდა და ხედავდა ფეხზე ძლივს ვიდრე, მაგრამ სახელმწიფო ქონებას ხომ არ დამასვრევიანებდა – სკამს, მაგალითად.

„კიდე რა ჩემი შიბლა გინდათ“ – მეთქი. დავეკითხე, – „არ გეყოთ რაც მიბრაგუნეთ და სახეში მაფურთხეთ და ოხრად ყველაფერი დაგიფქვით და ამის მერე საერთო სანაგვეში შემაგდეთ ვიღაც სიფილიტიკებთან და პიდარასტებთან? ახლა კიდე რითი უნდა მტანჯოთ?“

„სატანჯველი შენი გეყოფა“, – მუუბნება, – „იქნება და მთელი ცხოვრებაც გეყოფს“. და სანამ რამეს დაუმატებდა ძმებო, უკვე ვიყიდე კიდეც რას მეტყუოდა, რითი გამახარებდა ამ დილაუთენია. ის ბებური ვედმა მომკვდარიყო, ძმებო – გონზე აღარც მოსულა, ისე ჩაკვდომოდათ ხელში. ეტყობა ცხელ გულზე მეტისმეტი მომივიდა. ახლა დილიდან საღამომდე იკნავლებდენ დამშეული ფისუნები და ვინლა დაუდგამდა რძიან მათლავას. მორჩა ეგ ამბავი, მისიც და ჩემიც. ოღონდ მე ჯერ თექვსმეტი – საც არ ვიყავი.

ნანილი მიორე

1

„ახლა რა ვქნათ?“

აბა რა გითხრათ ძმებო, დავდგე ახლა და ტვინი ნაგილოთ მთელი იმ სუექტაკლის მოყოლით რაც ჩემს ამ დირკაში გაფორმებას დაქირდა? ცალკე დედომ იცა თავში ხელები, ცალკე მამაჩემი ბოდილობდა რალაცას გზის აცდენაზე და თავის მოჭრაზე და სასამართლოში კიდე რაც იმ პარკიანმა ტიპმა ჩემზე იბაზრა, ყველაფერი ნაღდი ყოფილიყო, მართლა წასაცლელი მექნებოდა თავი. მერე კიდე მთლად უმაღლესი სასამართლო და მანამდე წინასწარ პატიმრობაში ყოფნა ადინოჩკაში და დაფშტვენას აღარაფერი მაკლდა, იქ კიდე ძან ძან მაღალ ტონებში ილაპარაკეს ისეე ჩემსა და ჩემი ხნის კაიდემამიშვილი ბიჭების ხელიდან წასვლაზე და სრულ გადაგვარებაზე და ფინალში დიდი მწუხარებით მაგრამ მაინც ძან მტკიცედ, გასაჩივრების უფლების გარეშე მომისაჯეს თოთხმეტი წელი.

ხოდა ვარ ახლა აქ, ც. ხ. 84ბ-ში (ეს ც. ხ. მე ჯერ უბრალოდ „ციხის“ უაზრო შემოკლება მეგონა, მაგრამ აქაურებიდან შედარებით უფრო განათლებული კონტინგენტის წარმომადგენელმა ამისხნა – „ცენტრალურ ხაროს“ ნიშნავს, 84ბ კიდე ბლოკის

ნომერიიო), სახელმწიფო ხარჯზე ვიშმოტკები – რაღაც ტრანსფერი პიჯამო მაცვია და ზედ გულზე და ზურგზედაც ნომერი 6655321 მიწერია, ასე რომ არავითარი ალექსი და ფამილიარობა, ცარიელი ციფროვკა ვარ წინიდანაც და უწინიდანაც.

მთელი ამ ამბებიდან ორი წელი გავიდა ძმებო და ადვილი ასატანი არ იყო ეს ორი წელი, ასატანი კი არა და თავი ძლივს გავიტანე ადამიანისდაგვარი ცხოველების ამ მართლა პიტომნიში და ვის აღარ გადავეყარე – ქურდებს, ზანდიტებს, ქეშებს, ხურუშიანებს და ღმერთმანი, თითქოს ჩემზე უდგებოდა ყველას: ზოგს თავი უნდოდა ჩემი და ზოგს უკანალი – ვინ ყელის გამოჭრას მიპირებდა და ვინ ხასად დასმას. კიდევ კარგ ჭკუაზე ვარ. მერე ეს სამუშაოც მაგარი დამაქლიავებელი რამე იყო – ასანთის კოლოფები უნდა გვეკეთებინა და დღის ბოლოს უკვე თითები მიხედედებოდა. შესვენებაზე კიდევ ზონის ეზოში გაგყვრიდენ და სადღე ცხენბოვით წრეზე გვატარებდენ მუხლის გასამართავად. მართო საღამოობით გვქონდა ხოლმე ხოხმა, ვინმე დაფეხვლ პრაფესორა ტიპს მოიყვანდენ და ისიც ძან გულმოდგინედ ბუბუნებდა რაღაცას მწერებზე ან გალაქტიკაზე და ერთხელ თოვლის ფიფქების გეომეტრიისზე გეგბლატივა ვილაც შერევილი და ერთი მაშინ იყო რომ არ ჩამთვლიმა: კი არ ვუსმენდი, უბრალოდ ის ბებერი მწიგნობარი გამახსენდა, ღამით ქუჩაში რო მივასიკვდილეთ მე და ჩემმა ნაძმაკაცარებმა. რაც ჩამაყუდეს, მათზე მარტო ერთი რამე გავიგე – წლის თავზე ჯორჯი-ბიჭი გაუსალღობიათ. მერე არ იკითხავთ ერთი, როგორ და რანაირად? ღმერთმანი, ხანდახან სამართალიც არი ქვეყანაზე და მაგის ბოლოც ეგ იყო – გაღორდა და ვე-

ღარ ეტეოდა საკუთარ ტყავში. ვილაც მდიდარი კოლექციონერის ბინაში გადამძვრალა ეგ ბრიყვი ევა და იმის მაგივრად, სანამ მოჩანთული პატრონი გონზე მოვიდოდა წასაღები დროზე წადლო, მიმდგარა და სულ გაუოხრებია იქაურობა. ეს კოლექციონერებიც მაგარი დარეხილი ხალხია – ჯერ მარტო ფულის ამბავი ეგონა და წყნარად ეგდო, მაგრამ მერე აზრზე მოსულა რაც ხდებოდა და გიყს დამსგავსებია, ძველბურთი ბრონზის მძიმე შანდალი დაითრია და ეცა თურმე, ჯორჯი კი ბიბურში არ იყო და მიიღო კიდევაც უწინდან ბათქი თავში. იქვე გათავებულა. იმ ტიპს რა – თავდაცვაში ჩაუთვალეს და პირობითიც არ მიუციათ, ჯორჯი-ბიჭი კი გავიდა გაღმა. ახია, ღმერთმანი.

„რა ექნათ ახლა?“..

კვირა დღე იყო და ციხის სალოცავში ვიყავით შეყრილები, კაპელანი საკვირაო დამოძღვრას გვიპირებდა და როგაც შესაბამისი ქონდა დაყენებულთ – ბრძნული და ვითომც ძან გამგებანი. მე შესაფერი მუსიკის გაშვება მევალებოდა მაგნიტოფონზე – ჯერ დასაწყისში, მერე სადღაც შუაში, როცა კი მანიშნებდა და სულ ბოლოში. მუსიკა სასულიერო ხასიათისა უნდა ყოფილიყო რა თქმა უნდა, მაგრამ ეს ცოტა ტიომში ამბავი იყო ჩვენი კაპელანისთვის და მეც ხან ბახს ვეძებდი და ხან პენდელს და ხან კიდევ როდის რაც მომენატრებოდა.

„ახლა რაღა ექნათ-მეთქი, თქვენ გეკითხებით!“ – მესამეჯერ იყივდა ცენტრალური ხაროს რიგითმა კაპელანმა, – ვიართ ასე კოლონიდან კოლონიაში? განთავისუფლება – დაპატიმრება, ციხეკოლონია-სახლი, ისევ ციხე და ისევ კოლონია – სადამდე? თუ ბოლოსდაბოლოს შეისმენთ სიტყვას

უფლისას და შეიმეცნებთ რა სასჯელიც გელით იმ ქვეყანას – თუ არ მოინანიებთ ცოდვებს და მართალ გზას არ დაადგებით, და ამ ქვეყანას – თუკი ისევ თქვენ თქვენსას გარეკავთ?.. ღმერთმა აზრის ნათელი უბოძა ადამიანს, თქვენ კი აღარც აზრი შეირჩინეთ თავში და სიბნელეშიც ხელის ფათურით დაბორილობთ... რა ჭკუით ცვლით-მეთქი, მე თქვენ გეკითხებით, ღვთის პირმშობლას ოსპის ბაღანდაზე? რა გული ეთქვამთ ძალადობის, ქურდობის, მრულშობისა და იოლი ცხოვრებისათვის, თუკი ნაღდში ვიცით და ეს უკვე მეცნიერულადაც დამტკიცებულია, რომ ჯოჯოხეთი არსებობს?! განა არა, მე თვითონაც რამდენჯერ მწვევია ხილვა – და მსუხრის გამს განსაკუთრებით – რომ არის ასეთი ადგილი, ყველა საკანზე უბნელესი, ადამიანის ხელით დანთებულ ყოველგვარ ცეცხლზე უფრო მწველი, სადაც თქვენისთანა ცოდვამოუწინებელი ავაზაკები – შო, თქვენისთანები-მეთქი, რას იკრიჭებით – წივიან-კივიან და გადებენ უსარსულო ტანჯვის გამო და ყელამდე სიბინძურეში ჩაფულუნნი, ყლუპ სუფთა წყალს ნატრულობენ! ასეა ეს!”

და სწორედ ამ დროს ძაბო, ბოლო რიგებში ვილაცამ დაუმრუუნა და ატყდა ერთი ხორხოცი მაგრამ ზედამხედველები რას მიკეთებდენ – ტემპში მოაკეტინეს ყველას და მერე ერთ ვილაც გაძვალტყავებულ შიბზიკას დაავლეს ხელი და გააქანეს სადაც წესი იყო. ბევრს კი ჭიჭყინებდა, მე არა – აი ის ზეკი იყოო, მაგრამ ვინ დაუჯერა და ან რა მნიშვნელობა ქონდა ამას.

„აი, ხომ ხედავთ! – თავისას მიერეკებოდა კაპელანი, – ამქვეყნად მთლად უმცირესი ცოდვაც კი არა რჩება დაუსჯელი, და წარმოდგინეთ რა ხდე-

ბა იმქვეყნად? ახლა მოდით წიგნი წავიკითხოთ“... – პანია ბიბლიას დააძრობდა საიდანღაც, თითებს დაინერწყვავდა და იწყებდა რომელიღაცა ადგილის ძებნას. კარგი სანახავი კი იყო, ღმერთმანი – ხორცის გროვა, ალაფლაჭებული სახე და ნამდვილი ღორის თვალები სულის ხსნისკენ მოწოდებდა პატიმრებს. თუმცა მე რას ვერჩი, ჩემს მიმართ ყოველთვის ძაან მამაშვილური ეჭირა და როცა ამ მისი საღვთო წიგნით დაინტერესება შემატყო, ჩამკეტავდა ხოლმე სალოცავში, მუსიკის მოსმენის ნებასაც მაძლევდა და ვიყავი ასე განცხრომაში – დავუჯდებოდი ჩემთვის, მარტო, თავიდანვე დიდი გოთვერანი ხალხი კი ყოფილან ეს ყვერები: რას ურახუნებდენ თურმე ერთმანეთს, მერე ღვინოც მაგრა ყვარებიათ ეტყობა და ქალების ამბავს კიდე ნულარ მკითხავთ – ვინ ვისთან იყო, ანგარიში ამერიია. აი მეორე ნაწილი ვერაფერი შვილი მეგონა, სულ რაღაც ქადაგება და ეგეთი ბალამუტი, არავითარი ჩხუბი და წერაობა; მაგრამ ერთხელაც კაპელანმა ტორი მომგვია, მეორე ხელის საჩვენებელი თითი ზეცას მიაპყრო და მეუბნება: „დროა, დროა გზანი ნამებისანიც შეიმეცნო, შვილო ჩემო ეე... №665532! ჩვენი სატანჯველი რაა საყოველთაო ცოდვების საკუთარ მხრებზე მოკიდებასთან შედარებით!“

ესა თქვა, ერთ გემოზე ამოაბოყინა და ვისკის სურნელით ააქოთა იქაურობა. მაგრა გაუტყდა, ჩაფიქრდა, ეტყობა კიდე უნდოდა ეთქვა რაღაც, მერე ხელი ჩაიქნია და თავის გზას დაადგა. საღამოობით მარტო ბოთლთან შექძლო დაწყობილი ლაპარაკი. ვიცი, შევსწრებივარ.

მაგის მერე იყო სწორედ, კიდე წაევიკითხე ჯვარცმისა და ეკლის გვირგვინის ჩამოცმის ამბავი და მაშინ დამარტყა, ამაშიც რაღაცა ყრია-მეთქი, ბახის „ენებანი“ დავედ – ალტის პარტიკა მათედან, თვალები დავხუჭე და უცებ წარმოვიდგინე თითქოს ლურსმანს ვურჭობდი გამოლი მტევანში. მას მერე ოთხივე თავის ეგ ადგილები ლამის დავიზუპირე და უკვე მართლა მეჩვენებოდა თითქოს თეთრი ტოგა მეცვა და თავკარა მზეში მათრახს ვუტყლავშუნებდი შიშველ ოფლიან ზურგზე, სისხლი და ოფლი ირეოდა ერთმანეთში და ხალხის გოდების ხმა მესმოდა კარგი გუნდით. იტოგში მთლად უსარგებლოდ არ დამიკარგავს დრო და ხაროს უფროსის ყურსაც კი მიწვდა – Ne ესა და ეს რელიგიაში გადაეარდაო. ქადაგად დამდგარ კაპელანსაც უფრო ყურადღებით ვუსმენდი ხოლმე, მაგრამ მაგის ნაბუტურალის ბევრი მაინც არაფერი გამეგებოდა.

დღესაც რაღაცა იბოდილა იმათზე, ვინაც ლეთის სიტყვას კი უსმენდა თითქოს, მაგრამ მათ თავში მაინც არ შედიოდა არაფერი, და ვითომ სოლაზე აშენებდენ სახლს და ატყდა თურმე ტეჭა-ტუხილი, ნიაღვარი წამოვიდა და სახლიც ჩამოიქცა. ჯერ რა ხისთავა რამე უნდა იყო ამას აკეთებდე და მერე ან მართლა მშენებელს არავის იცნობდენ, ან მეზობლებიც კი დამპლები უნდა ყოფილიყვნენ, დროზე არავის გაეფრთხილებინა. მოკლედ, რაღაც მულამი ვერ ავუღე მაგის გადაკრულად ნაქადაგარს.

მერე იყო და უცბად მიაფუჩეხა ბოლოში სათქმელი და „ხლა ორმოცდამეხუთე საგალობელი დავცხოთო“, – გამოაცხადა. ატყდა ერთი შმაშუნი, ხველება და ხმების მიხედვით ადგილების გაცვლა-

გამოცვლა. მე ჩემი მუსიკა გამზადებული მქონდა და მოცემულ ნიშნზე გაუშვი ძაან ძაან იოლი თემა ორლანზე, თანაბარი გადასვლებით ბანებში.

საერთოდ, რიგინა მომღერლებიც გვყავდა, დამწერისად უზერავდენ ხოლმე გალიაში გამოშწყედულ ბულბულებსა და თავის ნებაზე მონავარდე ყვავებზე – პატარა ტრენინტი და მარტივ მოტეტებსაც ამღერებდა კაცი, ზედ კიდე ფსალმუნებოდან დაადებდი სიტყვებს, მაგრამ კაპელანს თავისი რეპერტუარი ქონდა დაწესებული, არც ვიცი ვისი შეთხზული იყო, იქნებ სულაც საკუთარი და ხაროს უფროსს და ზედამხედველ კომისიასაც ძაან მოსწონებიათ თურმე.

მძიმე არი ციხის კარი
 გარეთ როგორ გახვალ,
 ცოდვებს თუ არ იწინებ –
 ჯოჯოხეთში ჩახვალ.

ცხვრებზე ერთ ხმაში ბლაოდენ პატირები ამ სისულელეს და ზოგს მგონი ცრემლიც ადგა თვალზე. ეს ვირი ნაღზორები კიდე დაუვლიდენ ხოლმე კიდეზე და დასახებდენ – ხმამალა, უფრო მოშინადო. ბოლო-ბოლო ესეც მოთავდა და ბოლო სიტყვაც კაპელანმა დავგანია: „გფარვიდეთ წმიდა სამება და მუდამ უკეთესობისაკენ წარგმართავდეთ ყველას, ამენ!“ მეუ ჩემი მხრით ერთი პატარა ნაწყვეტი დავურთე ადრიან შვაიგზელბერის მეორე სიმფონიიდან, დამშვიდობების ამბავში, ჯოგი კიდე გასასვლელს მიანყდა და იყო ერთი ზედახორა და ნაღზორებმაც გაიხარეს დროუროკების ქნევით.

მერე კაპელანი მომადგა, კაი ძმაკაცივით გადამხვია – მარჯვენა და გაბადრული სახით მეუბნება: „დიდი მადლობა შენი ამჯერადაც, რას მეტყვი

ახალს?" საქმე ის იყო, ეგ ჩემის კაპელანი მაგრამ ჩალიჩობდა რომ როგორმე წინ წაწეულიყო ჩინის ამბავში, ამისთვის კიდე ხაროთუფროსისაგან ატმას-კა ქირადებოდა, ხოდა მგონი ყოველ მეორეს დღეს მასთან ყურყუბებდა და ყურებს უჭედავდა - პატიმრებში ასე და ასე ლაპარაკობენ, სულ რაღაც-რაღაცებებს ხიმანკობენ მაგრამ ჩემი ჯერათ, მე კიდე სულ თქვენს ქებაში ვარ და როგორღაც მაინც ვაშოშმინებო. ხანდახან კიდე მთლად გაუხეთქავდა გულს - ბუნტი მზადდებდა, ან ესა და ეს ნომერი გაქცევას აპირებს, ან კიდე რაშე ამდაგვარს დაურტყამდა ხოლმე და იწყებოდა ერთი ალიაქოთი. მთელი ეს ამბები კი სულ ჩემი შეთხზული იყო, თუმცა ხანდახან მაინც გამორტყია შემთხვევით, აი თუნდაც იმ ბოთე პარიშენის თიობაზე, ლამის შემოვლაზე დარაჯის მოღრჩობას და მის ტანსაცმელში გადაცმული რო აპირებდა ათვისას, ოღონდ ენა ვერ გაიჩერა პირში... ან კიდე კანალიზაციის მიღებზე კაკუნით რომ დაამუშავებს ტიპებმა ერთმანეთთან კავშირი. აი ეგ მართლა ფინით რაშე იყო: არ შეიძლება პატიმრებს გაერთიანების საშუალება მისცე. ერთხელაც კიდე სადილზე იმდენი იჯაჯღანებს უგემური საკვების გამო, ვახშამზე ნაღდად შუხურს ატეხავენ-შეთქი, ვუთხარი და მაგრამადეც გამიმართლა, ოღონდ საღამოს შორი-გეების გარდა გარეთ კიდე მთელი როტა იყო გამზადებული და უცბად დააყურეს სუვევლა. კაპელანს კიდე ცალკე უფროსისაგან ერგო მადლობა და ცალკე სასულიერო სამმართველოდან - განსაკუთრებით მძიმე ობიექტზე თავდადებული სამსახურისთვის.

ამჯერადაც ცინცხალი ტყუილი მქონდა გამზადებული, მაგრამ ვინ რას დაგიდევდა, მაგის მებახედოც თუ გამართლდებოდა, ამბის გაბუჭვა მერე უკვე მაგათი საქმე იყო.

„დიახ, სერ - ნამდვილს გეუბნებით, ჩემი ორი ყურით გავიგონე - პაკეტო კოკაინი უნდა შემოიტანონ და მგონი მერევე ბლოკს აქცევენ დასანაწილებელ ბაზად“.

„ძალიანაც კარგი“, - მეუბნება, - „თუმცა კარგი კი არა, ცუდი ამბავია, ძალიან ცუდი, მაგრამ შენ აბა რა შუაში ხარ - შენი გულმოდგინების ამბავს კიდევ ცალკე მოვახსენებ ზემოთ“. - თქვა და გაიბღინდა, როგორც ჩვეოდა ხოლმე, როცა უფროსობასთან თავის ახლო ურთიერთობაზე გადაკრავდა სიტყვას.

„საზოგადოდ, ნამდვილად რომ სანიმუშოდ იქცევი, აშკარად გამოსწორების გზას ადგახარ, შეილო ჩემო № 6655321... ასე თუ გაგრძელდა, შუამდგომლობას აღუძრავ, ერთი-ორი წლით ადრე რომ გაგანთავისუფლონ, დიახ“.

„დიდი მადლობა სერ, ღმერთმანი თავს არ დავზოგავ, ოღონდ ერთი რამ მიწდა გკითხოთ სერ - ხმები დადის, რაღაც ახალი მანქანა გამოუგონიათ, ჩაგაშვებენ შიგ და განახლებული გამოდინარ, აღარც ცხებ გინდა და აღარც არაფერი, პირდაპირ გარანტირებული ხარ ყოველგვარი ბოროტისაგანო“...

ვატყობ, არ ეპიტნავა მაინც(ამაინც, ჯერ რაღაც საიდუმლოდ ინახავენ ამ ამბავს, არადა ხომ ვიცი, მუდამ ენა ეტყება ვინმეს ებალამუტოს მალალ მატერიებზე.

„ჰო, ევე... როგორ არა, არის ეგეთი რამ, ლუდო-
ვიკოს მეთოდს ეძახიან, ოღონდ ჩვენთან ჯერ არ
უცდიათ - უფროსია წინააღმდეგი და სიმართლე
გითხრა, არც მე მეხატება გულზე“.

„რატომ, სერ?“

„იმიტომ რომ ადამიანის ბუნებას ვერავითარი
მეთოდებით ვერ გააუშვებებს. კეთილიც და ბო-
როტიც შინაგანი ამბავია და ღვთისშეილს არჩევა-
ნის უფლება თუ არა აქვს, იმას ადამიანიც აღარ
ქვია“.

კაცმა არ იცის კიდე რამდენს იქაქანებდა ამ აბ-
დაუბდას მაგრამ ამ დროს რკინის კიბეებზე ერთი
ბრაგამბრუგი ატყდა - მორიგი პარტია ზეკები მოგ-
ვადგენ თავისი წილი სულიერი საზრდოს მისაღე-
ბად.

„კარგი, ახლა შენს საქმეს მიხედე“, - მეუბნება
კაპელანი, - „მაგაზე კიდე სხვა დროს მოვილაპარა-
კოთ“. ხოდა მეც ბახის ერთი ქორალური პრელუ-
დია დაეგუდე, Wacht auf! ¹ ქვია რატომღაც და ეს
ჯგროც შემობლაყუნდა, ნადზორები კიდე აქეთ-
იქიდან დადგნენ, კაპელანიც აბობლდა კათედრაზე
და გააბა ისევ თავისი რა ვენათ ახლა?..

იმ დილით კიდე ოთხი პორცია ქადაგება ქონდა
დაგეგმილი და ჩემთვის ვილა მოიცლიდა - ბოლო-
ში ჩვეულებრივად გადაამინდა მადლობა, ის ლუ-
დოვიკოს მეთოდია თუ რაღაცა, სიტყვითაც არ უხ-
სენებია.

¹ განილიძეთ (გერმ.).

2

სალამოსკენ ისევ ჩვენ-ჩვენს სორობებში შეგვრე-
კეს და მოგვიკეტეს კარი. თავის დროზე თითო კა-
მერა ეტყობა სამი კაცისთვის იყო გათვლილი,
ოღონდ მერე კიდე სამი ნარიც დაემატებინათ და
ახლა ექვსნი ვიყავით სელიოდკებოვით ჩალაგებუ-
ლები. პირველი კარებთან ზოფარი იწვა - ვერც სა-
ხელით გაიგებდი რა ჯილაგისა იყო და ვერც გა-
რეგნობით - ერთი მურთხი რამე და არავითარი აქ-
ცენტი. ლაპარაკი კიდე ნამდვილი ქურდის ქონდა,
ცოტა ჭკაუაზეც აფრკად იყო და იჯდა ხოლმე თა-
ვისთვის და სულ ყვებოდა რაღაცა გაუთავებელს,
ოღონდ თავს ბოლოს ვედარ აბამდა და არც ყურს
უგდებდა ვინმე. მერე ერთი სქელო ებრაელი მოდი-
ოდა, სულ მუდამ ოფლში ინჭრებოდა და ნამდვი-
ლი ძილისგულა, ოღონდ მაგაზე ამბობდენ, სტუკა-
ჩია და კაცი ფრთხილად უნდა იყო, ძილშიც ყველა-
ფერი კარგად ესმისო. ეგ იყო, იავნიზე ვერ გამოი-
ჭირეს. მერე ორი განუყრელი ძმაკაცი - კირპიჩა
და დოქტორა. კირპიჩა ვილაც პატარა გოგოშკას
ხმარებაზე იყო ჩამჯდარი (ისიც შეტენეს, „გაუ-
კულმართებულადო“, თუმცა თვითონ იფიცებოდა -
არაფერი მაგის მსგავსიო), დოქტორა კიდე თავს
დებდა თურმე, სიფილისს ეკურნავო, ოღონდ
შპრიცს ცარიელა გამოსდილი წყლით აესებდა. მე-
რე ერთი ქალიც აბორტმახერობის დროს ჩაკვდო-
მია ხელში, უფრო სწორედ, მაგიდაზე. ესეც გაუხ-
სენეს.

კიდე ერთი იყო, ვინმე ჯოჯონა, მაგარი შიგიე-
ნური ტიპი - ყოველ კვირადელს პედიკურს იკეთებ-
და გატყხილი ბრიტვეთ. მოკლედა, ძანან საზოგადო-

ებაში გახლდით გამოსული. იმ დღეს კიდე, თითქოს ადამიანებზე აღარც გვეთვლიანო, კიდე ერთი შემოგვისახლეს. უფრო სწორად, კარი გაიღო და შემოგვიგდეს – იატაკზე მოადინა ზღართან. ჩვენ ჯერ აზრზე ვერ მოვიდით, ის რომ ამიოხტა, გისოსებს ეცა და მორთო ღნავილი: „ახალხი არა ხართ?! იატაკზე დავეწე?! რა მინდა ამ გადატენილ სოროში – ციხეა თუ გაზის კამერა? უფროსთან ვინივლებ!..“

ყურიც არავინ გაიბერტყა, რა თქმა უნდა.

ხოდა ძმებო, სწორედ ამ კაცით დაიწყო ყველაფერი – იმისთანა დამპალი ვინმე აღმოჩნდა, ვინ იყო მაგის ამტანი. ჯერ ჩემზე გაახურა – ყველაზე ახალგაზრდა შენა ხარ და მოგიწევს იატაკზე ძილიო. ახალმოთრეულს თუ ერთხელ რამე გაუვიდა მერე კარგად მეყოლე და ალბათ ამიტომ იყო, ხმის ამოდებაც არ დამჭირებია, სხვებმა წაუთაქეს თავში და მოაკვტინეს. მერე ის იყო წავთვლიმე და გვერდში არ მომიწვა ეგ ვირიშვილი და დამიწყო ხელების ფათირო და სიყვარულის ახსნა! გიჟივით წამოვარდი, დავითრიე და ვერც ვხედავდი კარგად სად ვურტყავდი, მერე ფეხებით შევდექი და სანამ ნადზორები არ შემოვიცივდენ, არც გაჭრებულვარ. დიდი კი არაფერი, რა თქმა უნდა – ფეხსაცმელებზე შწუროკები ყველას დაძრობილი გვქონდა და იმ სიბნელეში და სივიწროვეში ხელსაც ვერ გაიქნევედი კარგად, მაგრამ ჩხუბი ჩხუბია და მტყუანმართალს არ დაგიდევენ – თითო-თითო ყველას მოგვებდა და თავისი ჭკუით, დაამყარეს წესრიგი. მერე გაგვაფრთხილეს, კიდე რამე შუხური თუ ატყდა, ვაი თქვენი ბრაალიო და პატარა წითელი სინათლეც აღარ გამოირთვებო: ასე უფრო ჭკვია-

ნად იქნებითო – გაიღმიჭა ოპერ-ნადზორი და გაიკირიფენ.

უკვე ვიცოდი, ჩემი ძილი აღარ იქნებოდა და იმ პიდარასტს ვეუბნები – დაეგდე ნარზე და განძრევა არ გაბედო, მე კიდე ჩემი საბან-გობანით იატაკზე მოვეწყობი-მეთქი. „დაიცა“, – დოქტორა მეუბნება, – „ეს ყველაფერი კარგი, მაგრამ არც მაგის დაწოლა იქნება – იდგეს ფეხზე კუთხეში, ჭკუას ისწავლის“. იმ ჩემისამ კიდე იმის მაგივრად, ენა მუცელში ჩაეგდო და ხალხი უფრო არ გაეღიზიანებინა, ახლა იმას აუხტა: შენ ვინა მყევხარ, ვინ რას გეკითხება მე და ეს კაცი როგორ მოვრიგდებითო. მართლა კაი დარტხვილი ვინმე იყო. დაიწყო და აღარ გაათავა. ჯოჯონამაც უყურა, უყურა და ის ქლიავიც რო აღარ მორჩა შმიოხტს, ერთი ამოიოხტა და მშვიდად ისე, ყველას გასაგონად თქვა: „ძილი თუ არ გვიწერია ამ ღამით, ერთი სასარგებლო საქმე მაინც ვწნათო“. ხოდა კირპიჩამ ქეჩოში სტაცა ცალი ხელი, მეორეთი ცოტა ხნით პირი მოუკუპრა და მოსდგნენ და იმდენი უბრაგუნეს, თურქის ბარბანს რო არ მოხედვრია, ოღონდ უხმოდ მუშაობდენ და მეთოდურად, რიგრიგობით. ბოლოს ჩემი ჯერიც დადგა და ამ პატარა წითლად მბჟუტავ სინათლეზე ეს გასისხლიანებული სიფათი რო დაკინახე, თითქო რაღაც გადამიტრიალდა გულღვიძლში – ცუდად კი არა, პირიქით, თითქო ახლა გავხდი მართლა კარგად, მხოლოდ ყველაფერს წითლად ვხედავდი, ცოტა ბუნდოვნად და არავითარი ცემა-ტყევა არ დამიწყია, მიუახლოვდი, შორიდანვე გავუშალე და მთელი ტანით შეეკუშვი დარტყმა – შიგ ჟანდიან ყბაში მოხვდა და კეფით გაეკრო კედელს. მართლა მაგარი გრძნობა იყო, ღმერთმანი.

„ესეც ასე“, – ვმაცოფილად, ვაღმობდილი კაცის ხმით თქვა დოქტორამ, – „ახლა კი ნამდვილად წაუძინებს, იმედია დილაამდევ და ხვალ სულ სხვა, წესიერ ზრდილ და უაღრესად მორიდებულ პიროვნებად წარმოგვიდგება, იმედია. თუ არა და კიდევ გავიმეორებთ – 'რეპეტიციო ესტ მატერ სტუდიო-რუმ', მოგეხსენებათ“. მაზალო ვინმე კი იყო ეს დოქტორა, სულ ასე დახვეწილ სტილში ლაპარაკობდა, დინჯად და მძიმედ.

ჩვენც ჩვენ-ჩვენ ნარებზე ავძვერით და დილაამდე თავი არცერთს არ ავვილია. მე კიდევ რატომღაც ისევე ისეთი უცნაური სიზმარი მესიზმრა: თითქოს მთელი ორკესტრი მარტო მე ვიყავი და ორი დირიჟენტი მყავდა ერთდროულად – ბებერი ფაფრიანი ლუდვიგა და პარიკიანი ჰენდელი მაგრამ ორივე ერთნაირად უმცაყოფილო იყო და ხან რაზე მდებდენ შარს და ხან რაზე. მერე მეც ამეშალა ნერვები და ხან ალთას ვუბერავდი და ხან ბალთას. ბოლოს ორივე ერთად მომდგა და გამიხვრიტეს ტვინი... სწორედ ამ დროს გამომეღვიძა და ვხედავ, ყველას იმ გუშინდელ ნაცემ-ნაბეგვი ბაიყუშის გარშემო წრე დაურტყამთ და რაღაცას ყაყანებენ. მერე დოქტორას ხმა გავიგონე: „გულის ამბავია ალბათ. ასე გაცხარებაც არ ვარგა. მეტისმეტი მოგივიდათ გუშინ, მეტისმეტი“.

„მიიცა, დოკ“, – ჯოჯონა ეუბნება, – „მგონი არც შენ დაგვიკლია ხელი“. მეც მივედი და ვხედავ ის ჩემისა რაღაც უცნაურად წევს, თვალვბდაჭყეტელი და პირლია. შიშველი ფეხის თითები შევახე მკლავზე და ცივი იყო – ისეთი კი არა, შემცინებული როცაა კაცი, მართლა ცივი – მაცივარში ნაგდები კატლეტივით.

„მართლა, ალექს – ის ბოლო დარტყმა ნამდვილად ზედმეტი იყო“. – ახლა მე მომიბრუნდა დოქტორა.

„ჰო, რა თქმა უნდა“, – ვეუბნები, თან გულმა რაღაც რეწხივით მიყო, – „კირპიჩას ეჭირა, შენ და ჯოჯონა ცემდით, მე კიდევ ერთი დაეუბადე ბოლოში და ახლა თურმე სულ ჩემი ბრალი ყოფილა ყველაფერი“.

„ერთი იყო, კი – მაგრამ მეტისმეტი, ასე ვთქვათ, გამეტებით... რომ იტყვიან, ზედმეტი ჩხირი ტვირთი აქლემსაც დააგდებსო...“ დანარჩენებიც დგანან და ძან ბრძნული სახით კვერს უკრავენ. მარტო ყვერაა ჩუმად და როგორც ყოველთვის, ახლაც ოფლი ასხამს, ოღონდ სიმწრის.

„ნაბიჭვრებო“, – ვეუბნები, – „ვირიშვილო თესლო ნაბიჭვრებო“... მერე გავჩუმდი, ან რა აზრი ქონდა რა – გუშინდელივით მახსოვდა იგივე ამბავი, იმ ჩემმა ყოფილმა ძმაკაცებმა რომ მიყვს. ასეა ძმებო, ბოლომდე არავის ნდობა არ შეიძლება ქვეყანაზე – ადამიანი, საზოგადოდ, ყველა ერთი ნაგავია, ერთი ქაქიდან მოზელილი.

3

მერე ატყდა მთელი ბაზარი, მკვდარი გაიტანეს, პატიმრები აღარც სამუშაოზე და აღარც ნასადილევს მუხლის გასასულელად აღარ გაუყვანიათ, ის კი არა და სადელი საერთოდ არ ჩამოუტარებიათ – იჯექით მანდა და ხმა არ გაიღოთო, ყველაფერზე ამას პასუხობდენ. რა თქმა უნდა, ხაროთუფროსს სისხამ დილასვე მოახსენეს ყველაფერი, იქნებ ლოგინიდანაც კი წამოაგდეს მაგრამ უცნაური ის იყო,

არც თვითონ გამოჩენილა და არც მისი ბრძანებით რამე სასჯელი არ დაუდევიათ არავისთვის. ოღონდ რალაცას კი ელოდენ ყველანი და სულ მირბიმიორ-ბოდენ, ფაციფუცობდენ რალაცას დარაჯებიდან დაწყებული დამლაგებლებით გათავებული. ბოლო-ბოლო საღამოს ექვსი საათი იქნებოდა, ჩვენი კამერის კარი გააღეს და მთელი უფროსობა დაგვეჩითა, თანაც მათ შორის ახლა სულ სხვა პირველობდა – ვილაც მალალი, ცისფერთვალეა პიჭონი და ღმერთმანი ძმებო, ასე მორგებული შარვალი-კოსტუმი მე მეტი არც მინახავს – ისე ადგა ტანზე, თითქო საკუთარი ტყავიყო. ჩახალსტუნებულჩაპურანგებულაც ხომ იყო და სათვალეც ისეთი ეკეთა, მგონი მართლა ოქროსი ქონდა ჩარჩო, თუ არა და ფასი მაინც ნაღდი ოქროსი ექნებოდა. იდგა და სადაღაც ჩვენს იქით იყურებოდა, თითქო შუშისაგან ვიყავით ყველანი ნაკეთები და ქადაგებდა: „...ე-სეც თქვენი ნაქები თეორიები დანაშაულისა და სასჯელის თაობაზე! ბოროტმოქმედებს ერთად შეყრიოთ და ერთი პირი სასჯელის მოხდასაც ვერ ასწრებენ, დანაშაულს დანაშაული ემატება. არა ბატონებო – ასე არაფერი გამოვა, ხაროები ისედაც გადაჭედდლია და პოლიტიკურებს რალა ვუყოთ? ამით რა გამოასწორებთ – ერთმანეთსაც კი დაერივენ! რომელ სასჯელის მოხდასა და შრომაგასწორებაზეა ლაპარაკი? რადიკალურ ზომებს უნდა მივმართოთ – ან მკურნალობა გამოასწორებთ, ან სამარე!“

აი მანდ ვისქესე, ჩემი დროც დადგა-მეთქი და ცისფერთვალას ვეუბნები: „ნება მომეცით მოგახსენოთ, სერ – კარგა ხანია ჩემი ნებით ვითორე მკურნალობა დამირწმინდა – კაპელანი დამემონებდა

რომ სამაგალითო ქვევით“... მაგრამ სუბორდინაციის ასეთი უმაგალითო დარღვევის მომსწრე ცენტრალური ხაროს უფროსს შეცრად სისხლმა აასხა ტინში და ერთი ისეთი მიღრიალა, ყურის ბარაბანი გამისკდება-მეთქი, ვიფიქრე. ის შმოტკინა კიდე შეიჭმუნხა მხოლოდ და ეუბნება: „აი ხომ ხედავთ, უკვე მოხალისეებიც გამოჩნდნენ! ძალიან კარგი, ახალგაზრდაა და თავგამოდებული – მივეთ შანსი. დამიჯერეთ, ბროდსკის ხელში მკვლელები კი მშვიდობის მტრედად იქცევა“. თქვა და გატრიალდა. სხვებს რალა დარჩენოდათ, კვალში მიყვანენ. მე კიდე ცხვირწინ მომიჯახუნეს კარი.

4

იმავე საღამოს ძაან ნახად და ზრდილობიანად წამომავდეს და წამათრიეს უფროსის კაბინეტში. ის კიდე კუსტად მომაშტერდა და საშინლად გადაღლილი პასუხისმგებელი მუშაკის ხმით მეკითხება: „ისე, აზრზე მარც თუ ხარ, ამ დილას ვის ელაპარაკე?“ მერე პასუხისთვის არც დაუცდია, თავისი გარეკა: „მინისტრს, ჩემო კარგო – დიიიას, შიდა საქმეთა ახალ მინისტრს! ახალმა სიომ დაუბერა, მოგეხსენებათ, და ამასაც ახალი იდეები აწუხებს... ასეა თუ ისე, ბრძანება ბრძანებაა და მე არავინ შეკითხება ძველი ცოცხი მირჩენია თუ ახალი უფრო მომწონს, თუმცა ნაღდად რომ არ მომწონს და ჩემდათავად, სადაც გნებავთ იქ ვიტყვი: თვალი თვალისა ნილ – რამდენჯერ უთქვამს ჩვენს კაპელანს და სავსებით ვეთანხმები, სავსებით! თუ ვილაცა გაგარტყავს, შენც ჩასცხებ – ასე არაა? თორემ მერე უარესს გიზამს. მერედა ვინც სახელმწიფოს უჩაჩ-

ქუნებს თავში, იმას რალატო არ უნდა მოხვდეს? არაო, ახლა ასეთი აზრითაო გვეუბნებიან, ცუდს კარგად უნდა მოვექცეთ, ბოროტს – კეთილადო. სადაური სამართალია, გეკითხები?“

„აბა რა გითხრათ სერ“, – ვუეუბნები, თან ვცდილობ ვუჩვენო რა ზრდილი და წესიერი ვარ და სხვისი ჭირის გამგები, ეს ჩემი ახმახი ნადზორი კიდე შიგ ყურში არ ჩამბლავის: „ხმა – კრინტი რაებს ბედავ აქა!“

„კარგი, კარგი, შეეშვი“. – ისევ იმ ძაან ძაან გადაღლილი ხმით ამბობს ხაროსთავი, – „შენ კიდე, რა ნომერი ხარ... პო, 6655321 – ხვალ იმ ვილაც ბროდსკისთან გამოცხადდები. უნდა გადაგაკეთონ. რალაც ორ კვირაში პატიოსან კაცად ვაქცევთ და საზოგადოების სრულუფლებიან წევრად გავხდითო. ყოველ შემთხვევაში, ნომრებს აგაძრობენ და გვარ-სახელს დაგიბრუნებენ. განყობს?“

ვდგევარ, ხმას არ ვიღებ, და ახლა ამაზე ამიყვირდა ახმახი: „პასუხი გაეცი უფროსს, არ გესმის შენა?“

„დიახ სერ, დიდზე-დიდი მადლობა, სერ! ვეცდები ნდობა გავამართლო, მადლობელი ვარ ყველასი, სერ!“

„ტყუილად ხარ... ვერაფერი სამადლობელია. აი აქ ხელი უნდა მოაწერო, რომ ნებით თანხმდები ამ ახალი მეთოდით მკურნალობაზე და განთავისუფლების შემთხვევაში არავითარი პრეტენზია არ გექნება. მოაწერე?“

„უეჭველად და უყოყმანოდ, სერ! ხელიც არ ამიკანკალდება“. იმანაც მომაჩერა კალმისტარი და კარგად, გარკვევით და ლამაზად ჩაუწიკნიკე საკუთარი სახელი და გვარი.

„ამ დავიდარაბასაც მოვრჩით“... – თქვა უფროსმა და თავი დაუქნია, გაიყვანეთო. ოღონდ ვერ თურმე კიდე ერთი საქმე მქონია მოსალევი: კაპულანს მოსურვებია ჩემთვის გამოსათხოვარი სიტყვის თქმა და ახლა იმასთან წამაპროწიალეს. ის კიდე იჯდა თავს მაგიდასთან, გაფხორილი, და როგორც ყოველთვის ახლაც ვისკითა და სიგარის სუნით ყარდა. ახრანას ანიშნა, გარეთ დარჩითო და მერე მე მომიბრუნდა:

„დაჯექი, დაჯექი შვილო ჩემო 66-55-32! ერთი რამ უნდა გითხრა თავიდანვე: ჩემი ხელი ამაში არ სურვია. აზრი რომ ქონდეს, ხმასაც ავიმალღებდი ამ უმსჯელსობის წინააღმდეგ, მაგრამ ახლა უკვე გვიანია, ხმა ჩემი დარჩება ხმად მღალადებლისა ოფიციალური უსულგულობის კედლის წინაშე... გესმის რას ვამბობ?“

ისე რა-მეთქი, გავიფიქრე, მაგრამ ყოველი შემთხვევისათვის მაინც დაუტყენიე თავი.

„რთულზე რთული ზნეობრივი საკითხია – ყოველად წესიერ, ზნეკეთილ ბიჭად უნდათ გაქციონ. სურვილიც კი აღარ გექნება ბოროტება ჩაიდინო, ან თუნდაც ძალადობის რაიმე აქტი. გესმის რას ვამბობ?“

„მერე მაგას რა ჯობია, სერ!“ – ვუეუბნები, არადა გულში მეცინება ძმებო, რასაა რო ბოდილობს-მეთქი.

„ჯობია, შვილო ჩემო, ბევრი რამე ჯობია! თავისთავად კარგს ამაში ვერაფერს ვხედავ. ძალად კეთილი გაგხადონ – არ იქნება ეს ადვილი ასატანი საქმე. ადვილი კი არა, გაუსაძლისი იქნება ალბათ და უკვე ვგრძნობ, მრავალი დამე დამათენდება მაგაზე ფიქრით... განა რა სურს ღმერთს ჩვენგან?“

ბრმად და იძულებით კეთილნი ვიყოთ თუ შეგნებულად ვარჩიოთ კეთილი ბოროტს? იქნებ ვინც შეგნებულად ირჩევს ბოროტების დაკლავნილ ბილიკს, რაღაცით მაინც უფრო ახლოა ღმერთთან, ვიდრე ის, ვისაც სიკეთის სწორ გზას იძულებით გაუყენებენ? მძიმე და მნიშვნელოვანი კითხვებია, შეილო ჩემო 665532! მაგრამ ახლა სხვა მინდა გითხრა: თუკი ოდესმე მოიგონებ აქაურობას და მეც გამოსხენებ, უმდაბლესა და უმორჩილესს ღვთის ნების აღმსრულებელთა შორის, გემუდარები - გულშიაც ნუ გაივლებ, თითქოსდა რაიმე წელილი მედოს ამ საქმეში, უბრალო ვარ და მხოლოდღა ღმერთს შევავედრებ შენს ცოდვილ სულს. ერთი ეგაა, მე კი ვილოცებ შენთვის, მაგრამ შენ ახლა იმ ზღვარს გადახვალ, რომლის იქით ლოცვის მადლიც ვერ შეგენევა... საშინელი განსაცდელია ეს, შეილო ჩემო! თუმცა, მეორის მხრივ, როცა ნებით უარი თქვი ზნეობრივ არჩევნის უფლებაზე, ამით ხომ თავისთავად კეთილი ირჩიე უნებურად?! საოცრად რთული საკითხია, რთული და დახლარ-თული და მაინც, მრწამს რომ სწორედ ასეა ეს და არა სხვანაირად! - როგორც იქნა, მოხია ფინალი და აზლუქუნდა. სიმართლე გითხრათ, არც გამკვირვებია მაინცდამაინც, სეკრეტური ღიად დარქვნიდა და ვისკის ბოთლიც ლამის ძირამდე ჩანდა დაყვანილი. თითქოს მიმხვდაო, გასაღებით გულმოდგინედ ჩაკეტა და სლუკუნ-ფსლუკუნით შეუბნება: „ან იქნებ სწორედ ასეა საჭირო, ვინ უწყის? შეუცნობელ არიან გზანი უფლისანის!“ და უცებ დადგა და კარგი დაყენებული ხმით შეუბერა როომელიდაცა საგალობელი. მაგარი სანახავი იყო, ღმერთმანი; მაგრამ ამ დროს ის ახმახი ნაღზორი

შემოვიდა და ისევ ჩემს მყრალ საკანში წამაჩანწალა.

როგორც იქნა, გათენდა ნანატრი დილა და ამ პიტომნიკსაც დავემშვიდობე. ისე, ძაან შორსაც არ ნავსულვარ: იმავე ტერიტორიაზე, ოღონდ ციხის ბლოკებისაგან მოშორებით ერთი მაღალი თეთრი შენობა იყო, შუშაბეტონში გადაწყვეტილი, კარგა მაღალი გალავანი ერტყა, ფანჯრებიც ზერკალნი ქონდა და ცალკე მისახვეული, საკუთარი ახრანა და კაციშვილმა არ იცოდა ვინ რას საქმიანობდა შიგ - სწორედ იქ მიმიყვანეს.

უზარმაზარ პოლში ნამდვილი საავადმყოფოს სუნი იდგა, ოღონდ ისეთი არა, ჩვენი უბნის პოლიკლინიკაში როა, პირიქით - სტერილური სისუფთავის და კონდიციონებული ჰაერის სპეციფიური სუნი. ტანში გამაბურძღლა. მერე ვილაც თეთრხალათიანი მოვიდა, რაღაც დავთარში ჩამწერა და ძაან ალერსიანად გამიღიმა. ჩემი ტლუ ნაღზორი კიდევ ეუბნება: „ფრთხილად ამასთან, სერ! - ამას არც ციხემ უშველა და არც კაპელანის ბიბლიის კითხვამ!“... მაგრამ იმან მარტო გაიღიმა ისე, მხრები აიჩემა, ეს ვირი დაითხოვა და მეორე სართულზე ამიყვანა. თვალებს არ ვუჯერებდი ძმებო - ცალკე ნომერი მომცეს, აბაზანიც, ფართო ლოკონით, გატკიცინებული ჰიჟამოთი და მშვენიერი ფუმფულა ხალათით! ის ჩემი ნომრისანი ფლახუნა კიტელი კიდევ სადღაც გააქრეს. გული არ დამწყვეტია მაინცდამაინც. „არა, ძმავო ალექს“, - ვეუბნები საკუთარ თავს - „ანი ნუწუნი აღარ გავიგო შენი“. მერე კიდევ ნამდვილი ყავა მომართვეს და ძველი ჟურნალები - მთლად სანატორიუმში მეგონა თავი.

ცოტა ხანში ვიღაც კიდევ ერთი თეთრხალათიანი შემოტანაცავდა, სტეტოსკოპი დაადრო და დოქტორ ბრენომად გამეცნო, ბროდსკის ასისტენტი ვარო, დაუმატა. ვაცალე, სანამ ეს ჩაისუნთქე-ამოისუნთქე და ისუნთქე-არისუნთქო ბაზარი ჩათავდებოდა და მერე ვეკითხებო: „მაინც რას მიპირებთ, სერ - ალბათ რაიმე პროცედურები უნდა ჩამიტაროთ?“

„არაფერი მაგის მსგავსი“, - მეუბნება, - „კარგს გაჭმევთ, კარგს გასმევთ და მერე ფილმებსაც განახებთ“. ყურებს არ ვუჯერებდი ძმებო, მაშაყირებს-მეთქი, გავიფიქრე. კინოში მარტოკამ უნდა ვიარო თუ თქვენ წამომყვებით-მეთქი, წავეიაზვე. ამან კიდევითმ არაფერი, სრულიად სერიოზულად ამიხსნა - არსადაც არ წახვალ, საციალური ფილმებია, აქვე უნდა უყურო; ოღონდ ყოველი ქამის მერე თითო ნემსი უნდა გაგიკეთოთ, მოგიხდებო, - მახარა იქვე.

„ეს ალბათ რამე ვიტამინები იქნება, ჯანზე მოსასველად?“ - ვეკითხები ისევ. „ჰო, რა თქმა უნდა ვიტამინები, დიახ - ციხის მერე, ხომ იცი, მომაგრება ჭირდება ორგანიზმს“. - თქვა და ამანაც ძან გულთბილად გამიღიმა. ასე ღრეჭა-ღრეჭით გავიდა გარეთ.

მე კიდევ ლოგინზე წამოვგორდი და ჟურნალუბის ჩითვა დავიწყე. ღმერთმანი, ყველა სორტის შერჩიათ: *გლოუბსპორტი*, *პლეიბოი*, *კინოსამყარო*... მაგრამ მაინც მალე მომბეზრდა, თავქვეშ ხელები ამოვიწყე და წავედი ფიქრებში. არა, თუ ანი არაფერი გამოიხატა, ტუზის დაცემასავით იყო მთელი ეს ამბავი: გავიდაოდი აქედან ყოველად წესიერი ახალგაზრდა, ალბათ სკოლაში სიარულსაც აღარაინ მომთხოვდა - რალა დროს ჩემი სწავლა იყო,

ხოდა გამოვძებნიდი რამე იოლ სამუშაოს, საღამოს გამოვიძინებდი და ბნელ ღამეში საქმეს მივხედავდი ჩემებურად. ჯერ ერთ კარგ ახალ შაიკას აუკრეფდი - ჭკუით, შერჩევით, და მერე ბნელოს და პიტს ვუტირებდი ყოფას. თუკი ისინიც ციხეში არ ჩააყუდეს ჩემსავით. ოღონდ ფრთხილად კი უნდა ვყოფილიყავი, ძან ფრთხილად, აბა ყველა ამით როგორ გავუტრუებდი იმედს - ამდენი უნდა ინვალონ, ტვინები იჭყლიტონ, ფილმებიც მანახონ, იქნება და დისერტაციებიც გააშანშალონ ჩემზე და ბოლო-ბოლო წყალში ხო არ ჩავეყრიდი ამბავს! ასეთ რთულ სამეცნიერო ექსპერიმენტს გამაროთლება უნდა-მეთქი, გავიფიქრე და ამიტყვა სიცოლი. მაგარი შიზოიდები არიან მთელი ეს დოსტურები და მათი კოფლა, ნეტა ჯერ საკუთარი თავე-ბისთვის ემკურნალათ ცოტა. თუმცა რა, კარგად კი ცხოვრობენ და სიფთაბებიც ბრძნული უჭირავთ და რა უნდათ მეტი. ან მათ ან მე.

ამ დროს თბლიც შემოიტანეს და პავლოვის რეაქცია დამენყო ძმებო - კარგა მოზრდილი ნაჭერი ხორცი, ზეთში წვრილად შემწვარი კარტოფილი ბლომად, რალაც სანებელი, მშვენიერი ნამცხვარი ჩაროზად და ნაღვი ჩაისფერი ჩაი. ერთი ცალი სიგარეტიც კი იდო საფერფლეში და კოლოფი ასანთი, ოღონდ იმაშიც რატომღაც სულ ერთადერთი ღერი იდო. ყველას თავისი ოფოფები აქვს - ორი რომ ყოფილიყო, ფარდას ცეცხლს წავეუკიდებდი თუ რა?! უჭრო.

მერე ცოტა ჩამთვლიმა ამ განცხროზაში და თველმა-თველმაში ვხედავ, ექთან გოგო შემობაკუნდა, მშვენიერი აცქეტილი მკერდი ქონდა (ორი წელი იყო, გრძელზე გრძელი წელი, ასეთი არაფე-

რი მენახა), ხელში შპრიცი ეჭირა და ბამბა. აბა, ვიტამინიც თავისი ფეხით მოვიდა-მეთქი, ვეუბნები მაგრამ წარბი არ შეუხრია, მკლავში თითისსიმსხო ნემსი მფელეპა და ქუსლების პაპაუკით გატანცაუდა. ცოტა ხანში ახლა უკვე ჯანინი სანიტარი შემოვიდა და ინვალიდების ტაჩკა შემოაგორა. აი ეგ კი მართლად გამოკვირდა. „შეჩემის ესკულაპო“, – ვეუბნები, – „რა ეშმაკად მინდა?! რა, თვითონ ვერ გავივლი თუ ძაან ძაან შორს მივდივართ და მიფრთხილდები, ემანდ ნაჭამზე არ შევწუნდემ?“ მაგრამ ფეხზე რო დაედექი, სამასხარაოდ აღარ მქონდა საქმე, მთერალივით ებანცალელებ და თავბრუც კი დამეხვა ცოტა. სანიტარმა ბავშვივით ამიტაცა ხელში და ტაჩკაში ჩამდო. მართალი ყოფილა ის დ-რი ბრენომია თუ ვილაცა-მეთქი, ვიფიქრე, სულ ციხის სალაფავის ბრალი ყველაფერი – ორი წლის მანძილზე პირველად ვითოხლავე ადამიანურად და ახლა ფეხზე ვეღარ ვდგები. არა უშავს, ბლომად ვიტამინები და მისი ჯანი – თავი დავინწყნარე.

5

დიდი უცნაური კინო კი მომიწყვეს, ღმერთმანი. ჯერ იყო და კბილის ექიმის კაბინეტში რო კრესლოა, რალაც იმდაგვარში ჩამსვეს, რალაც ფერადი შნურები და კაბელები მომიჭირეს ხელებზე და საფეთქლებზეც, მაგრამ ყველაზე ბოლმა ის იყო, ზედა ქუთუთოები დამიმაგრეს პანანკინტელა შპილკებით და თვალის დახამხამებაც კი აღარ შემეძლო. რას შევებით-მეთქი, ვეკითხები – რა და ეკრანს თვალში რომ ვერ მოაცილო, იმისთვისააო. ნაღდად შეირეკენენ-მეთქი, ვიფიქრე: ორი წელია კინოში არ

ყოფილვარ და ამ ჩემისებს კიდე იმის შიში აქვთ, ძილი არ გამოვავსებ! არადა ვგრძნობ, მართლა სუსტად ვარ რალაც და ჩემი ნება იყო, საღამოს სენანს ვარჩევდი. ეგ რო ვუთხარი, ერთი გოგოშკა იყო, ლამის გადაფიქინდა სიცოლით. ორი სხვა თეთრხალათიანი კიდე ვხედავ, რალაც კანდალებს მადებენ ფეხებზე და მაჯებიც ტყავის ქაშრებით მიმიბეს აქეთ-იქით სახელურებზე. ეს კი უკვე მთლად სიგიჟედ მეჩვენა მაგრამ ჭკუა მეყო და ხმა აღარ გამიღია. ორ კვირაში ხალხი განთავისუფლებას მპირდება და მართლა გიჟი უნდა ვიყო, შიპიტი ავტუხო-მეთქი, გავიფიქრე, მერე რალაც შლეში ჩამომაცვეს თავზე და იქიდანაც ოხრად მავთულები გადიოდა: იქვე ორღანივით პულტი იდგა, იმასთან იყო ყველა შეერთებული და ზედ ფერადი კნოპკები ციმციმებდა, ეკრანზე ციფრები იწერებოდა წარამარა, ვილაც ძაან ძაან სერიოზული აჩკარიკი კიდე მიქშერს აწვავლებდა და ახლა ამ ქლიავის სვეტამუხიკა მაკლდა-მეთქი, ვიფიქრე. სწორედ ამ დროს კარი გაიღო და დოქტორი ბროდსკი შემობლაყუნდა მთელი ამალით. აბა, როგორაა საქმეო, – იკითხა და არავის პასუსს არ დალოდებია, ისე გაშპა გვერდით კარებში.

მალე სინათლაც ჩააქრეს და რალაც მაგარი დინამიური მუსიკა წამოვიდა, ოღონდ ვერაფრით ვერ გავიგე დინამიკები სად იდგა, მგონი ორი კი არა, ოხრად იყო, სულ სხვადასხვა ადგილას ჩაშენებული. მერე ეკრანიც განათდა, თურმე მთელი წინა კედელი ერთი დიდი ეკრანი იყო, ოდნავ შეზნექილი და ღმერთმანი, ნაღდი გოლოგრამული ეფექტი იყო, „შერატონშიც“ არ მინახავს ეგეთი. ფილმი კი რალაც უცნაურად დაიწყო – არც ტიტრები და არც

არაფერი, პირდაპირ ქუჩა აჩვენეს, ღამე იყო, ოღონდ კარგად განათებული ადგილი და ვიღაც ჯოხიანი მოხუცი მიჩანჩალებდა. უცბად ორი ტიპი დაირჩია ჯაჭვებით და მოსდეს გემოზე – ერთმა გაჩხინკულ კისერზე და ერთმაც ცალ ფეხში და გაქაჩეს აქეთ-იქით. მაგარი ხოხმა კი იყო იმის ფართხალის ყურება მაგრამ მერე, როცა უშარეს – ძან მტვრიანი ხარო და ბერტყვა დაუნყეს და სისხლმარო ამოასხა პირიდან, სულაც აღარ მეცინებოდა, თითქოს მუცელი ამოივიდა ყელში და ვფიქრობდი სირცხვილს ვინ ჩივის, ემანდ ეს მშვენიერი საჭმელი გარეთ არ გადმოვუშვა-მეთქი. ძან უცნაური იყო ღმერთმანი, მაგრამ მაშინ ვთქვ ნესიერ საკვებს გადაჩვეულ ჩემს კუჭს დაგაბრალებ. ამასობაში იმ ბერიკაცს ტვინი მიახსმეინეს კედელზე და ფილმიც დამთავრდა. რაღაც მულამი ვერ ავეულე, თუმცა ოპერატორი მართლა გლიჯავდა: ისეთი ფერები იყო, ნაღდი სისხლი და ხრადი გეგონებოდა. მერე ძლივს ცოტა ამოვიუსუნთქე და ახლა ახალი როლიკი გაუშვეს, თანაც ისევ არც ტიტრები და არც არაფერი – პირდაპირ იმით დაიწყო რომ ვიღაც ბაცნებს ნაშა დაეთრიათ, კედელზე გაეკრათ და რიგრიგობით აჯდებოდნენ ზედ. ის კიდე კიოდა რა თქმა უნდა და მშვენიერი, რაღაც ძან ძან ტრაგიკული მუსიკა მოდიოდა შორიდან და ამ დროს კიდე ისევ ნაღდში აჩვენებდნენ ყველაფერს, ნებისმიერი პორნოფილმი მიმიქარავს მთელი მისი ჯვრებით. არავითარ ფილმს ეს არა გავს, თითქო მართლა ქუჩაში გადადილეს სკრიტი კამერით-მეთქი, გავიფიქრე და ისევ ყელში მომანვა რაღაც, თითქოს გულისრევა შეწყებოდა, ეკრანზე კიდე მეშვიდე თუ მერვე სერია მიდიოდა უკვე და ის გოგო საერთოდ აღარ

იყო ჭკუაზე. ამ დროს კიდე დოქტორ ბროდსკის ხმა ჩამესმა საიდანღაც: „რეაქცია თორმეტი ხუთზე? ენახოთ, ენახოთ, ჯერჯერობით მაინც არა უშავს“.

ამჯერად სულიც აღარ მომათქმეინეს, პირდაპირ შემდეგი როლიკი გადაება: ვიღაც კაცი დაებათ პარკში სკამზე, მარტო მისი სახე ჩანდა და იქით ხეივანი და ამ ფონზე ბრიტიანი ხელი სახეზე რომ უახლოვდებოდა და ჯერ ცალი თვალი ამოჭრა და თითქო კამერის ლინზებს შემოესხა მთელი სისხლი და ისეთს ყვიროდა, აღარც მუსიკა ისმოდა აღარც არაფერი, მერე გაზიოთ აბრობდნენ კბილებს სათითაოდ და ღმერთმანი ხომ ვიცოდი რომ ეს ნამდვილი არ იყო, მაგრამ თავს ვერაფერი მოეუხერხე, პირიც გამიშრა და სულ მძმარავდა და ეკანკალებდი. ამ დროს კიდე ისევ იმ ბროდსკის ხმა გავიგონე: „ნელიან კარგია, ძალიან! ამდენს არც ველოდი“... შეტა რა ჩემ ფეხებს ელოდ-მეთქი, გავიფიქრე და კიდე ერთი ფილმიც დაიწყო – ახლა ვიღაც მაგარი ბიჭები შევარდნენ სადღაც ბინაზე, იქ ერთი ყრუ-მუნჯი დედაბერი იყო მარტო, ფეხები გადაუმტვრიეს და იქაურობას ცეცხლი წაუკიდეს. ღმერთმანი, მაშინ კი დავეჭვდი, მგონი ნამდვილია-მეთქი: ძვლების ქაბაჭუხიც გავიგონე და მერე ჩანდა მკვრივ იხრუკებოდა, ფეხზე ადგომა კიდე არ შეეძლო და ხორცის შიშხინის ხმაც შესმოდა და მართლა დამწერის სუნიც კი მომივიდა თითქოს. აი აქ კი ჩავეშვი და ავეყირდი, ტაშტი არ რამე მომიტანეთ თორემ სულ დავთხერი აქაურობას-მეთქი! საქმეში ხარ? ის შობელძალდი ბროდსკი მიძახის – გეჩვენება ნამდვილადა, სამაგიერო ჯერ არაფერიაო. ეტყობა იმათ წრეში ეგ მა-

გარ ტონკი იუმორში გადაიოდა, ისეთი ჭიხვინი მორთეს.

მერე უცბად პენტატონიკა წამოვიდა და ნაღდი ქრონიკის კადრები, თითქო ცოტა აჩქარებული – როგორ სჯიდნენ იაპონიაში სამხედრო ტყვეებს: ერთი ლურსმნებით მიაკრეს ბოძზე და შიშველი ფეხის ტერფებს ნელ ცეცხლზე უხრუკავდნენ კარგა ხანს, მეორეს ვილაც მაღალი ჩინის ოფიცერმა ერთ მოქნევაზე წააცალა ხმლით თავი და იმ გაგორებულ თავს აჩვენებდნენ, თვალებს ხუჭავდა და აღებდა და პირსაც ამოძრავებდა – თითქო ლაპარაკობდა რაღაცას, მაგრამ სიტყვების მაგივრად სისხლი მოსდიოდა, ტანი კიდე იდგა ცოტა ხანი, მერე მიწას დაასკდა და ნაჭრილი კისრიდან კიდე ოხრად წამოვიდა სისხლი და ნაწლავებივით გადმოიყარა რაღაცა. ცალკე ეგ იყო სანახავი და ცალკე ეს წყვეტილი რიტმიც ჩაქუჩივით მირტყამდა ტვინში. მერე მართლა სპაზმები დამწყაო, მინდოდა მიყვირა ამხსენით-მეთქი, მაგრამ რაღაც ხავილი ამომდიოდა გადამშრალი ყელიდან, პაერიც არ მყოფნიდა და ვიხრჩობოდი, ვერც თვალი დამეხამხამებინა და დახუჭვაზე ხო ლაპარაკიც არ იყო და ვერც გონებას ვკარგავდი, საითაც არ უნდა გამეხედა ყველგან ეკრანი იყო მთელ კედელზე და თან კიდე ეს მუსიკა მიხვერტდა ტვინს...

6

და ასე, დღე დღეს მისდევდა და უარესი კიდე წინ მედო თურმე, თუმცა ამაზე უარესი რა უნდა ყოფილიყო მაგრამ ერთხელაც რაღაც ქრონიკას მიჩვენებდნენ ისევე, გატიტვლებულ ხალხს ხვერტ-

დენ ყველას განურჩევლად – ქალებს, ბავშვებს, გაძვალტყავებულ ბებრებს – თუმცა იქ ყველა ცარიელი ძვალი და ტყავი იყო და ბულდოზერივით აქუჩებდნენ ერთად და თხრილში ყრიდნენ, მეორე ბულდოზერი კიდე მიწას აყრიდა ზემოდან, თანაც ზოგი მგონი მკვდარი არც იყო ჯერ, მერე ერთი დიდი ორმო აჩვენეს, ძირში ოხრად რაღაც ჭინჭები და ხარახურა ეყარა, კანისტრებით ნავთს თუ ბენზინს ასხავდნენ ზედ, მერე ცეცხლი წაუკიდეს და მანქანის ძველი საბურავები დააყარეს – ხო აზრობთ რა თონეც იქნებოდა და ისევე ვილაც ხალხს ყრიდნენ შივ, რამდენიმე ორსული ქალიც იყო, მუცელგაბერილი და ჩანდა როგორ იბერებოდნენ კიდე უფრო და როგორ უსკდებოდათ ფაშვი და ნაყოფი გარეთ ვარდებოდა აღმურში. კიდე კარგი ხმა მაინც არ იყო, მარტო მუსიკა ისმოდა დინამიკებიდან მაგრამ რა მერე – ისეთი გრძნობა მქონდა თითქო ყველაფერიც მესმოდა – კვილი, შიშინი, ტკაცანი... თანაც მთავარი სწორედ ეს მუსიკა იყო – გული ყელში ამომვიდა, ენაზე ეუჭის წვენს ვგრძნობდი თითქოს და თავიც გასკდომაზე მქონდა და საფეთქლებშიც თითქო ჩაქუჩს მიჩაქუნებდნენ მაგრამ რას ვერ ვიცნობდი – ბეთპოვენი იყო, მეხუთეს ფინალი და აი მაშინ გახვდი მართლა ცუდად, კონალი ავინწყვიტე და ვლრაილები რომ როგორმე იქნებ მართლა არაფერი გამეგონა, დედ-მამის სულს ვუტრიალებდი ყველას და რო გამთიშეს, უცბად ვერც კი მოვედი გონზე და სიჩუმეში კიდე ჩემი ბლავილი ისმოდა – დამპალო ბრიყვო ნაბიჭვრებო, გრეხია და მოდლობა და ჯოჯოხებთუმი გიწვეთ სუყველას ეგ ცოდვა-მეთქი...

„არაო“, – ბროდსკი დამიდა ნინ და გაკვირვებული მეკითხება, – „რა ცოდეზუა ლამარაკი?“

მუსიკა-მეთქი, ვეუბნები – მუსიკა გამორთეთ და ისე ვუყურებ რასაც გინდათ და ღმერთმანი, ძალით არ მიქნია – უცხად არ ამოვინთხი რაც კი იმ დილით ჩავუშვი კუჭში! წკიპზე გადამირჩა ღმერთმანი, თავის ხალათიან-ფესხაცმლებიანად. სანამ სანიტრები იატაკს მორეცხავდენ, ცოტა სული მოვითქვი და მესმის, ბროდსკი ეკითხება ბრენომს: „...მუსიკამ იმოქმედა – ყველაზე ძლიერი გამაღიზიანებელი ეგ აღმოჩნდა, თუ ატყობთ. მშვენიერი ემოციური გამაღიზიანებელი. რას იტყვით, ბრენომ?“

„მუსიკისა მე არაფერი გამეგება, მაგრამ შვეურჩეთ, არაა ძნელი საქმე. დასჯის კიდეც ერთი ჰუმანური ფორმა – იქნებ ხაროთა მთავარმართველიც კი დაინტერესდეს. თვითრეკლამისთვის გამოიყენებდა“.

წყალი მაინც დამალევინეთ-მეთქი, თქვენი ასე და ისე, ვეუბნები. „ახსენით“, – თქვა ბროდსკიმ – „და ჭიქა წყალიც მოუტანეთ, ოღონდ ძაან ცივი არა“. ხოდა ჭიქა კი არა, სამი დავლიე და კიდე მეტს საც ჩავუშვებდი, მაგრამ მითხრეს გვეყოფა, უარესს გიზამსო.

„მომისმინე“, – ბროდსკი მეუბნება, – „უჭკუო ბიჭი არა ხარ და რაღაც გრძნობაც გქონია თუ იქნებ გემოვნებაც, რა ვიცი – ოღონდ ეგაა რომ სულ ძალადობისკენ გიბიძგებს რაღაც, და ქურდობაზეც ჩაგავლეს, თუმცა ეგეც ძალადობის ერთი ფორმაა, კაცმა რომ თქვას“... ცალი ყურით ვუსმენდი, მეტის თავიც არა მქონდა და დიდად არც მაინტერესებდა მაგის ბოდიალი. „ახლა ეს მითხარი“, –

მეუბნება ისევ, – „შენი აზრით, რას ვშვებით ჩვენ აქ და რა გვინდა შენგან?“

რას უნდა შევბოდეთ-მეთქი, ვეუბნები – რაღაც საზიზღრობებს მაყურებინებთ და გიხარიათ თუ რწყევამდე მიმიყვანთ, ოღონდ იმდენს კი ვხვდები რომ ეგ თქვენი ფილმები არაფერ შუაშია და რაღაც ნემსებს მირჭობთ, აქოდა ვიტამინებიო და მეც შტერივით თავს გიქნევთ, მაგრამ სხვა რა დამრჩენია რა – ცოტას კიდე გაუძღლებ როგორმე, ოღონდ ეგ მუსიკა გამორთეთ და ყველაფერსაც გაუძღლებ, რატო რაც მიყვარს მაინცდამაინც იმაზე გინდათ ვარწყიო-მეთქი...

„ბოლოს ყველა თავის სიყვარულს კლავსო – ერთმა ნაცხარმა პოეტმა თქვა“ – მეუბნება ბრენომი და რაღაც კარგს ვერაფერს ვიტყობ მის ნათქვამს. ისევ რაღაც გაოთერნობას უტრიალებს ფიქრით. ვატყობ.

ცოტა ხანს ჩუმად იყვნენ, მერე ისევ ბროდსკიმ ამოიღო ხმა:

„ასოციაციური მეთოდი – სწავლების უძველესი ფორმა... კაცმა რომ თქვას, ასე ყველაფრის ერთმანეთისგან გამოიჯნავს არ შეიძლება, უტკბესი და უშთაგონებელიც კი ძალმოძრეობის თუ დამორჩილების აუცილებლობის რაღაც ელემენტსაც შეიცავს: სიყვარულის აქტი, მაგალითად, ან თუნდაც მუსიკა... ცვადათ“. მე კიდე, არავითარი ცდები აღარაა საჭირო-მეთქი, ავეყვირა – ყველაფერი გასაგებია და იმასაც მივხვდი რა საშინელებაა მთელი ეს ძალადობა და სისხლი და უბედურება. „გულ-გვამი მენვის ბატონებო“, – ვეუბნები, – „და მთლიანად განკურნებული ვარ ღმერთმანი, ჩემისთანა წესიერი ბიჭი ახლა მეორე აღარ მეგულება“

ქვეყანაზე და აღარც კინოში წავალ ჩემს დღეში და ქუჩაში კიდევ ცხვირსაც აღარ გავყოფ დამით – ვიჯდები სახლში და მუსიკას მოვუსმენ ხოლმე, ღმერთმანი აღარაფერი მინდა მეტი!”

არაო, ბროდსკი მეუბნება და თან რაღაც ისე თითქოსდა ცოტა ნაღვლიანად – ჯერ კიდევ ბევრი გასაკეთებელი და მხოლოდ როცა ბოროტების ყოველგვარი გამოვლინება, თუნდაც რომ ფიქრად გავლენული, წამსვე უარყოფით რეაქციას გამოიწვევს შენს სხეულში და ამისათვის არავითარი ინექციები აღარ იქნება საჭირო, აი მაშინ ჩავთვლი საქმეს მოთავებულადო.

„მოიცაო“ – ვეუბნები, – „მე ხომ უკვე ვიცი რომ ეს ცუდია და არასწორი, რომ ყველას აქვს უფლება თავის ნებაზე იცხოვროს და ლუბოი ძალადობა ყველა სულიერის მიმართ სიგიჟეა და საერთოდ, ძალადობა ბოროტებაა თავისთავად და საზოგადოებისათვის მიუღებელი...“

ამაზე კიდევ ბრენომს სიცილი აუტყვია და კოლეგა ბროდსკის ეუბნება: „ესეც რაციოს ეპოქის ახალი ერესი – მე ვიცი რაც არი კარგი, მაგრამ ვაკეთებ იმას, რაც ცუდია!“ მერე მხარზე მომიხათუნა ხელი და დაამატა: „არა, ჩემო კარგო, არც ესე მარტივადაა საქმე. შენ ოღონდ დამაჯერო იყავი, ცოტა კიდევ მოითმინე და პირობას გაძლევთ, სულ რაღაც ორიოდ კვირაში თავისუფალი კაცი გახდები“. ბროდსკიმ თავის კანტურით დაუდასტურა და მომეჩვენა რომ ორივენი რაღაც ძაან კმაყოფილები წავიდენ.

მე კიდევ ჩემი მემართებოდა – ორი კვირა საუკუნედ მოჩანდა ჩემთვის და ახლა მგონი ციხეში გასატარებელი წლები მერჩინა ამ ტანჯვის დღეებს. მერე ამას ერთი უბედურებაც დაემატა: სიზმრები

დამჩემდა და ოფელში განურული ვიღვიძებდი ხოლმე, თან სულ ერთსა და იგივეს ვხედავდი – ვიღაცა გვყავდა დათრეული ჩიხში და ვამუშავებდით გემოზე, მე კიდევ ვკამანდრობდი როგორც ყოველთვის და უცხად ისევ გულისრევა მენწყებოდა, სული მიგუბდებოდა პირში – ჩავისუნთქებდი და ამოსუნთქვა კი აღარ შემძლო, ვიხჩობოდი, ხმას ვერ ვიღებდი და ოფელში ვინურებოდი... ერთხელაც გამეღვიძა, გათვივით წამოვარდი და კარებს ვეცი, დაკეტილი დამიხვდა რა თქმა უნდა და მგონი სულაც იმ დამეს შეეაშინე პირველად, ფანჯარაზეც რკინის გისოლები იყო აკრული და მაშინ გავიანჯრე სწორედ, დათქმულ დრომდე ჩემი საშველი არ იყო და სიზმარიც და ცხადიც გაერთიანებული იქნებოდა ჩემთვის.

7

მაგრამ აი, ერთ მშვენიერ დღესაც ისეთი რამე მითხრეს, ყურებს არ დაუფუჯერე ძმებო: მორჩა, ხვალედან თავისუფალი ხარო. მე კიდევ ისეთი გრძნობა მქონდა, თითქო დრო გაჩერდა, ეს ორი კვირა აღარც გაივლიდა და ვერც ვერასოდეს გავალწევი აქედან.

„ხვალე ხვალეს სდევს, ჩემო“. – ის თეთრხალათიანი მეუბნება, თიხლი რომ დაქონდა ჩემთვის და სატანჯველზე მიმაცილებდა ხოლმე, – „დღეს კი, ასე ვთქვათ, შენი გამოსასვლელი დღე იქნება და ერთი კარგი საჯარო გამოსვლაც მოგინებს“. – თქვა და რაღაცა ძაან საეჭვოდ გაიღმიტა.

ჯერ მეგონა ისევ პიჟამოში და ფლოსტებში და ხალათში გამოწყობილს გამიძღვებოდა იმ უბე-

დურ ადგილას, მაგრამ საქმეში ხარ? – ჯერ იყო და გარეცხილ-დაუთოებელი საცვლები და გატყვიცინებული პერანგი მომარტყეს და მერე ის ჩემი სქელცხვირა ბაჩქეი, თანაც სულ ლამაზში გაუღდი-ოდათ მაგრამ ბოლოს ბრიტყაც რო დამიბრუნეს, მაშინ კი მართლა შუბლზე ამივიდა თვალები და რალაცა გოთვერნობას ხომ არ მიწყობენ-მეთქი, ვკითხე. იმ ჩემისა თეთრხალათიანს კიდე არაფერი უთქვამს, მხრები აიჩქა მხოლოდ.

მერე წავედით ისევ კინოს საყურებლად და რას ვხედავ ძმებო, ჩვენი ციხის უფროსი გინდა, მთავარი ნადზორი, ჩვენი ძმა კაპელანი თუ ის შმოტკინა რალაცაიმ საქმეთა მინისტრი და ოხრად სხვები, თვალთ რო არ მენახა მაშინმდე და ნაღდად არც მომავალში მექნებოდა ამის ნატვრა, მაგრამ მე ვინ რას მკითხავდა, ცხადია, დ-რი ბროდსკი კიდე სიტყვით მიმართავდა ამ უწარჩინებულეს კოდლას:

„...და ახლა, სწორედ ამ ბოლო ეტაპზე, ნება მომეცით ბატონებო წარმოგიდგინოთ თავად ცდის ობიექტი – როგორც ხედავთ, მისი ფიზიკური მდგომარეობა საესებით დამაკმაყოფილებელია: კარგმა მოვლამ და შესაბამისმა კვებამ, რა თქმა უნდა, თავისი ენა. ამჯერად მისთვის არც ტრანკვილიზატორები მიგვიცია და მერნამუნთ, არც ჰიპნოზის ქვეშ იმყოფება. რა მისცა მას ციხის კედლებში იძულებითმა ორწლიანმა გამოკეტვამ? არაფერი. ან თითქმის არაფერი. უფრო სწორად, აზიარა იგი უამრავ ახალ მანკიერებას და შეგნებაში დაუფიქსირა მრავალი ძველი. ხოლო რა მოგვცა ჩვენ ამ ნებაყოფლობითმა ორკვირიანმა მკურნალობამ? ამ ახალგაზრდას ხვალ სწორედ იმ საზოგადოებას დავებრუნებთ, რომელსაც ის ვერ ჰგუ-

ობდა და რომელმაც მოიკვეთა იგი. დავებრუნებთ პიროვნებას საესებით ჯანმრთელს, მაგრამ გარშემო მყოფთათვის – სრულიად უვნებელს! მაშ ასე ბატონებო, ახლა კი მიყვეთ დემონსტრაციის მსვლელობას და თავად შეაფასეთ ჩვენი მუშაობის შედეგი“.

ცოტა ხანს აზრზე ვერ მოვედი, მთელი ეს ლაყაფი თუ მე მეხებოდა, მერე კი სინათლე ჩაქრა და თითქოს სცენაზე ვიყავი – მარტო პროექტორის ერთი შუქი მანათობდა და მეორე კიდე იქითა კუთხეში ვილაც მაიმახს. მერე ის ჩემკენ წამოვიდა, სინათლეს გამოყვა და რომ მომიახლოვდა, ორივე უკვე ერთ განათებულ წრეში ვიდექით, ძაან დრამატული მსახიობებივით. ჯერ მიყურა, მიყურა, მერე უცებ წაკოპურტი მწეპა ცხვირის სვერში, მერე ყურში წამავლო ხელი და ლამის იყო ამახია, ბოლოს გემრიელი ალიყურიც მომდო და რეაქციას დაელოდა. მაყურებლებს მე ვერ ვხედავდი, მაგრამ რა ჩოჩქოლიც ატყდა, კარგად გავიგონე. ცალი ყური მენწვდა, ლყა მისურდა და ცხვირში მძმარავდა, მაგრამ ვინ გიყო იყო, ხელი შეებრუნებინა. ვიდექი და თვალებს ვაფახულებდი.

„რა გინდა ჩემგან?“ – ვეკითხები, – „მოგზავნილი ხარ?“

„კი, ნამდვილად“. – მეუბნება, მერე თმებში წამავლო ხელი, დამქაჩა და ახლა კისერში წამითაქა ზემოდაწ. ერთი კი გავიფიქრე, შანსი მქონდა მანამ დამეძრო ჩემი ბრიტვა და დამესვა სულერთია სად, ვიდრე ის გულისრევის გრძნობა მომანვებოდა ყელში და სპაზმები დამენყებოდა, მაგრამ ძმებო, ის იყო და ხელი ჩავიყავი ჯიბეში რომ თითქოს უკვე მომხდარი დავინახე – ეს ტიპი სახედასე-

რილი და სისხლი და უცებ მე თვითონ სისხლმა ამასხა ტვინში, თითქო პაერი აღარ მყოფნიდა, საკუთარ გულს ვღეჭავდი თითქოს და მივხვდი ტემპში თუ არ ვიპაზრებდი რამეს, ჩემი დამემართებოდა და გავიგონე საკუთარი ხმა, სისულელეს რო ბუტბუტებდა რალაცას: „გინდა კამფეტი მოგცე? რო არა მაქ“...

მესმის რალაცა შვებასავით სიცილი ატყდა იქით, ბნელში, მეც თითქოს მომეშვა რალაცნაირად, მაგრამ ბოლომდე ჯერ მაინც არა და ვცდილობ რამე მოვიფიქრო და ახლა პრიტვას ვაჩქებ ხელში და სანყლად ისე ვეუბნები: „აილე რა, სამახსოვროდ გკონდეს, კარგი რამეა ღმერთმანი“. იმ დამპალს კიდე ისეთი სახე აქ თითქო საკუთარ კაკაშვებს ვთავაზობდე და ახლა სახეში მაფურთხებს, მე კიდე ყელში მომეშვა მაგრამ ახლა მუტელში დამიარა და ოთხად ვიკაკეები და „გინდა ფესაცმელებს გაგინმინდავ“... – ვეუბნები, თან უკვე მუხლებზე ვდგევარ და აკანკალებული ხელებით ცხვირსასოცს ვიჩხრიკავ ჯიბეებში, სახეზე ოფლი მასხავს მაგრამ მაგას ვინ ჩვიის ერთი ეს ოხერი მაპოვინა მაგრამ ვერ ვპოულობ, სადღაც ჯანდაბაშია და ახლა ცალ ხელს ფეხში ვავლებ და ვცდილობ სახელოთი გაეუნწმინდო, არადა ისედაც გაპრიალებულია, ბზინავს. აი ამ დროს მიქვარე და ახლა ეს ცალი ფეხი რო მიჭირავს, მეორესაც გამოვქაჩავ და არც ძალადობა იქნება და არც არაფერი, ისე გამოვა თითქო მუხლებზე მოვიფიქვითქი და წამიც აღარ დამიხანება, თითქო თავისით მოხდა ყველაფერი, გემოზე დაასკვდა იატაკს.

მაგრამ რა გინდა რა – ეს ბრაგვანის ხმა რო გავიგონე და ძირს დავიხანე გაშხლართული, ისეც

ყველაფერი თავიდან მენყებოდა ვიგრძენი, წამოვხტი და ხელი გაუწოდე, წამოვყენე და დაუწყე ტანსაცმლის ფერთხვა.

„მშვენიერია, საესებით საკმარისი თქვენგანს“ – მესმის ამ დროს დოქტორ ბროდსკის ამაყი ხმა, სინათლე ინთება და ეს შიგნაკრავიც კიდე გაბადრული სახით თავს უკრავს ყველას და ბალერონივით მიტანცაობს სადღაც ფარდის იქით. სინათლე პირდაპირ სახეში მირტყავს, ვდგევარ პირლია და თითქო ფეხები იატაკზე მქონდეს დანეპილი, ადგილს ვერ ვინაცვლებ.

„როგორც არ უნდა პარადოქსულად მოგქევენოთ“, – ძან რიხიანად მირაზრახებს ბროდსკის ხმა, – ბოროტი საქციელი პირიქით უბიძგებს ობიექტს სიკეთისაკენ. საპასუხო ძალადობის თვით სურვილიც კი ორგანიზმში იწვევს დისკომფორტის ძლიერ იმპულსს და მის დასათრგუნად რეციპიენტი იძულებული ხდება საკუთარი მოქმედება სასურველის დიამეტრულად სანინალმდეგო მოქმედებაზე გადაართოს. შეკითხვები თუ გაქვთ ვინმეს, გთხოვთ“...

„ნებისითი არჩევანის უფლება“ – დაიბუნუნა უცებ ჩარლი კაპელანმა – „რა ზნეობრივი კრიტიკრიუმი და თავისუფალი ნების გამოხატვის საშუალება რჩება ადამისშიღას? ლეთიური დირექტივის გროტესკული პაროდია – ამაში მე მეტს ვერაფერს ვხედავ“

„ეს უკვე თქვენი განსახველია“ – ელიმებასავით დარ ბროდსკის, – თეოლოგია და ეთიკური ნიუანსები. ჩვენი მიზანი კრიმინალური ერთეულების უდანაკარგოდ ლიკვიდირება იყო – რაც დაგვავალებს, ის შევასრულეთ“...

„...და ციხეებიც გამოთავისუფლდება გამოუსწორებელ ბოროტმოქმედთაგან“, – სიტყვა დააგდო გამონკეპილმა მინისტრმა. – „შეიძლება ითქვას, ერთი გასროლით ორ კურდღელს“...“

„მოიცათ, მოიცათ!“

და ისეთი ყაყანი ატყდა ძმებო, ვილას ვახსოვდი, კაცი არ მაქცევდა ყურადღებას, ლამის იყო იქვე დაეცხოთ ერთმანეთისთვის. მე რაღას მიპირებთ, მორჩა ჩემი ამბავი თუ როგორაა საქმე-მეთქი, ერთი კი დავიძახე, მაგრამ ამაზე ახლა მე შემომიტრიალდა ყველა და ისევე აყაყანდნენ ერთად, კაცი ვერაფერს გაიგებდა, მე კიდევ ჩემსას გავიძახოდი და ბოლოში ისიც მივაყოლე – რა, ასე უნდა ვიარო სულ თქვენ ჭკუაზე, დასაქოქი ფორთოხალივით-მეთქი?!

ახლაც აზრზე არა ვარ ძმებო, ეს სიტყვები საიდან მომადგა მაგრამ თქვენ ისინი გენახათ – უცბად მოსხიპეს და ისეთი სიჩუმე ჩამოვარდა, ბუზის გაფრენას გაიგონებდი და თვალები გადმოცვენაზე გაუზდათ.

მერე წამოვდგა ერთი, ღერი თმა არ ქონდა თავზე და ნამდვილი ჩამოჩი იყო, ეგვეც კიდევ ნაღდი აკადემიკოსი ვინმე იქნებოდა ალბათ და ძაან ბრძნული სახით აკიკინდა – ასე და ისეო, ხმა არ ამოგულება ყმანვილოო, თვითონ აირჩიე ეს გზა და ახლა ბოლომდე უნდა ზიდო შენი ჯვარი, ისევე შენთვისვე სასიკეთოდო... ამაზე ისევე ატყდა ერთი ვაიუშველუბელი, მერე ვილაცამ სიტყვა სიყვარული ახსენა და ჩარღი კაპელანიც სულ გადაირია, ხაროთა მთავარმართებელიცა და მინისტრიც ფეხებზე დაიკიდა, ბოდავდა რაღაცას სიყვარული ქეშმარიტი განაშორებს შიშოო თუ რაღაც ამდაგვარი. მარტო

დოქტორი ბროდსკი იდგა მშვიდად, გაღიმებული და ბოლოს როცა პატარაზე მიწყნარდა ყაყანი, დრო იხელთა, პანია ძველბურთი ზარი დააძრო საიდანაც და დაანკარუნა. თითქო ცივი წყალი გადაასხესო, უცებ მოკეტა ყველამ და თავთავიანთ ადგილებზე დასხდნენ, ზოგი საკუთარი თავით ძაან კმაყოფილი და ზოგი კიდევ ინდაურივით გაფხორილი.

„ძალიანაც კარგი, ბატონებო – რაკი საკითხის ეს ასპექტიც წამოიჭრა, ახლავე დაგიმტკიცებთ – სიყვარულის გამოხატვის ის ფორმა, წარსულ საუკუნეებს რომ გვეგონა მიზარებული, ჯერ კიდევ მყარად ზის ადამიანის ფსიქიკის ქვეცნობიერ შრეებში. გთხოვთ!“ – კარგი ილუზიონისტივით აიქნია ხელი და სინათლევ ჩაქრა, მარტო სცენა დარჩა განათებული, ზედ კიდევ იმისთანა ქალი გამოვიდა ძმებო, ძაან მოშილივებული, თან ისე მოინწლებოდა, წამში ადრეკილას ბიარამი დამწყყო. ამის თავი მომცა ბნელ მოხვეულში და ისეთ სოპრანოს ავაქაჩინებდი, კატალანი მიმიქარავს-მეთქი, ვიფიქრე-გაფიქრება კი მოვასწარი და ერთი იმანაც გამოიელა თვალნინ, ტანზევე როგორ შემოვახვედი ამ პუნუარივით რაღაცას, კაბის მაგივრად რო შემოეცვა და ავაყუდებდი კედელზე და დამიარა კიდევ და თითქო შიგ კუჭში ჩამავლო ვილაცამ ხელში და მიჭერდა მიჭერდა და აღარც მეშვებოდა, მერე მუხლებიც მომეკვითა და კარგად აზრზეც არ ვიყავი, ეტყობა უკვე რეფლექსში გამიჯდა – ჩაენოქე და ხელები გავინოღე მისკენ და მოვრთე ერთი მოთქმა-გოდება და გავიძახოდი თუკი რამე მახსოვდა სულელური ძველი ფილმებიდან – როცა ვინმე ჩაბრიოლინებული მასტი თავის მიზნედილ გოგონას

ეფიცებოდა სიყვარულს. ცოტა მომეშვა და რაღაც ნაწყვეტიბი ახლა სკოლის პროგრამიდან ამოტივტივდა გონებაში – მახსოვს რას ვღადაობდი ამაზე მაგრამ ახლა რა გამაცინებდა და დაზუთხულივით მიეყარე *ორმოც ათას მძას ერთად მოგროვილთ ჩემსავით ვერ ეყვარებოდი* და სხვა რაც კი ენაზე მადგებოდა, მგონი კულულის შეჭრაც ვთხოვე სამახსოვროდ და კუბოს ფიცარიც ვახსენე და აი მაშინ ამოვისუნთქე როგორც იქნა... სინათლე აინთო ისევ და ეს გოგოშკაც სულ ღიმილ-ღიმილით და კნიკსენებით დაითესა სცენიდან. გენახათ ერთი, რათვალეებით მიაცილებდა მთელი ეს პატიოსანი საზოგადოება – ლამის იყო შეეჭამათ, ბროდსკი კიდევ იდგა და ქაქანებდა: „ესეც თქვენი ჭეშმარიტ ქრისტიანი, რომელიც მზადაა უმალ მეორე ყვრიმალე შეუშვიროს, ვიდრე ხელი შეუბრუნოს ვინმეს, მზადაა თავად ეცვას ჯვარს, ოღონდ ჯალათის როლი აიცილოს და საერთოდ, ჭიანჭველასაც კი არ დაადგამს ფეხს!“

ღმერთმანი ძმებო, სიტყვა ტყუილი არ უთქვამს – უცბად წარმოვიდგინე, თითქო მართლა დავაბიჯე ფეხი ჭიანჭველას და კინაღამ გულმუცელი ამომიტრიალდა.

„მშენიერია“, – განაცხადა მინისტრმა, – „ვფიქრობ, დამეთანხმებით“.

„ნამდვილად“. – რატომღაც ამოიოხრასავით ჩარღი კაპელანმა, – „ღმერთმა მოგცეთ გამარჯვება და მშვიდი ძილი“.

ნაწილი მისამ

1

„ახლა რას ვშვებით?“

ეს ჩემ თავს ვეკითხები ძმებო – ეს წუთია მთავარი ალაყაფიდან გამოვედი, ორი წლის წინანდელი ჩემი ტანსაცმელი მაცვია და ჯიბეშიც ბლომად ხურდა მიწხრიალებს – ეგ უკვე არ ვიცი, ვისი წყალობაა. ზონის თავკაცებმა თუ დამიადეს ახალი ჯანსაღი წესიერი ცხოვრების დასაწყებად. კარგად კი გამომასავათეს ამ დილით: ათი-თორმეტი კორესპონდენტი ერთად დამეხვია და რაღაც სულელურ შეკითხვებს მაძლევენ და იყო ერთი ბლიცუბის ფეთქება და აპარატების ჩხაკაჩხუკი. მერე ვიღაც კანცელარიის შიშვამ თავისი ჭკუით გზა დამილოცა – აქ მოსული აღარ განახო და საკუთარ თავს ვეკითხები – „ახლა რას ვშვებით?“

რას ვშვებით და საჭმელად მივდივართ სადმე. დილიდან ლუკმა არ ჩამსვლია პირში – ვის ეცალა ბატონო, ერთი სული ქონდათ სანამ საკუთარი თავის უფალს გამხდიდენ. ჭიქა ჩაი დამიდგეს პრესკონფერენციაზე და ეგ იყო სულ. დღიური სარჩოს ეკონომია. ციხის ბულალტერიასაც თავისი ანგარიში აქვს.

ეს ჩვენი ც. ბ. ერთ მიყრუებულ გარეუბანში იდგა - რის კაფე, რა ბარი, მაგრამ იქვე ახლოში მუშების სასადილო ვიპოვე, რაღაც ორგანიზაციას კი ეკუთვნოდა მაგრამ შესვლა თავისუფალი იყო, მე შენ გეტყვი და თავს მოიკლავდა ხალხი და რიგს დააყენებდა - ისე ქოთად იქაურობა და ბუფეტი, ქურჭლის სარეცხი კონვეიერი და ისე რა გადასმენდილი მაგიდეებიც - სულ ერთ მოციცქნულ დარბაზში იდგა ყველაფერი. ნაცხარამ კაცმაც კი ცოტა ცხვირი ავიბზუე თავიდან, მაგრამ ასარჩევი მაინც არაფერი მქონდა და უსიტყვოდ დავათხოლავე პირველი, მეორე და რაღაც წყალწყალა კამპოტიც მივაყოლე ზედ.

მერე გაზეთი ვიყიდე კიოსკში, ვნახავ ერთი რა მოხდა ამ ორ წელიწადში ქვეყანაზე, სულ მთლად ყუში არ გამოვჩნდე-მეთქი. პირველი გვერდი იმაზე ქაქანს ეჭირა, რა კარგი და მზრუნველი მთავრობა გვყავს თურმე, ახალ არჩევნებშიც ყველამ ერთსულოვნად მივცეთ უნდა ხმა და არაფერი შეგვეშალოსო. რა გინდა სულ და გულო ამ ჩვეს ახლანდელ მთავრობას არ გაეკეთებინოს ბოლო ხანებში, ყველაფერი ჩამოთვლილი იყო: ეს საგარეო პოლიტიკაო, ეს ეკონომიკაო, ეს მომსახურების სფერო და ბინების საკითხიო და რაეციც კიდე რა არა. მაგრამ განსაკუთრებით იმით იწონებდენ თავს, პოლიციის რიგებიც გაგზარდეთ და უფლებებიც მეტი მივეციო, ახლა ნახეთ რა სიმშვიდე, სიწყნარე და წესრიგი დამყარდეს ღამით ქუჩებშიო. პირველი გვერდი ამით მთავრდებოდა და მეორეზე ვილაცის ძაან-ძაან ნაცნობი სიუათი იყო დაბეჭდილი, ცოტათი გადღაბნილი, მაგრამ რა ცნობა უნდოდა - იავნად მე ვიყავი ძებეო, პირადად! ქვემოთ ტექსტი მო-

დიოდა მსხვილი შრიფტით: კრიმინალური ინფილიტის ბარდამის სახელმწიფო ინსტიტუტის პირველი გამოსვება - ძალმოგრძობის ყოველგვარ ინსტიტუტს მოკლავაჲო, კანონი მოშინო მოაქალაქ!

მერე იმაზე იყო ლაპარაკი თუ რა მშვენიერი და საოცარი მიღწევაც იყო ეს ლუდოვიკოს მეთოდი და რა მშვენიერი და შესანიშნავი ამბები გამოდნებოდა მისგან. იქვე შუაში შინაურ საქმეთა მინისტრის ფოტოც იყო და ისიც იმას მიედმოედებოდა თუ რა დიდმნიშვნელოვანი საქმე ითავა სახელმწიფომ და რა დიდი პასუხისმგებლობა იკისრა მთავრობამ და რა მშვენიერი, მშვიდი და უკონფლიქტო მომავალი გველის წინ - არავითარი ძალადობა და ბანდიტიზმი არც დღისით და არც ღამით. ერთი სიტყვით, ნამდვილი გაფურჩქენის ხანა გვეწყებაო.

გაზეთი მოვისროლე და გარეთ გამოვედი, პაერზე. ახლა რაღა ვენათ-მეთქი, ვიკითხე. რა უნდა მექნა რა - სახლში უნდა წავსულიყავი და ერთი მაგარი ცცენა მომეწყო: უძღები შვილი უბრუნდება მშობლიურ კერას. დედა-მამა ცრემლებს აღვარღვარებენ, მე კიდე ცოტას ამოვიოხრებ, მერე ჩავიკეტები ჩემს სოროში, ნამოვნები და პატარა მუსიკას მოვუსმენ, თან წავთვემ ცოტას და მერე ვიფიქრებ რა ვქნა საერთოდ ცხოვრებაში და როგორ მოვიქცე. ზონის მორიგე ინსპექტორმა მთელი სია გამომატანა, სად და რა სამუშაოზე მიიღებდენ განმოსადგელი ვადით და ისიც მითხრა, შენზე უკვე შეტყობინებაც გაავაზავეთო; მაგრამ რა საქმარო ეგ იყო, ჯერ ცოტა მოსვენება არ მანყენდა, რაც მე ამბავი გადავიტანე და ცოტა მუსიკის მოსმენა დაგლეჯილი ნერვების სამკურნალოდ და საკუთარ ლოგინში შუადღემდე ძლი. ხოდა მეც დავაჯექი ჯერ ავტობუსს ცენტრისკენ, მერე მეორეზე გადავ-

ჯექი, იმ გაუთავებელ კონსტიტუციის აღმართზე რო ფეხით არ მეველო და ზედ მოსახვევთან ჩამოვედი, და გინდა დაიჯერეთ გინდა არა ქმებო – გულმა შემიფრთხილა, ის ჩემი ყლინჯი № 18ა რომ დამეყუდა წინ.

ზამთრის სუსხიანი კვირადილა იდგა და კაციშვილი არ შემხვედრია სადარბაზოში, მარტო ანტიკურ სტილით გადაწყვეტილი გაბრექილი მუშა ხალხი ფრესკებზე. ერთი იმან გამაკვირვა, არც ის ბინძური წარწერები აღარ ჩანდა და არც არავითარი გარყვნილი მინახატები. იქაურობა სულ დასუფთავებული იყო და ლიფტიც კი მუშაობდა – ისიც დაკრიალებული და აღარც რახარხი გაუდიოდა, ლმერთმანი. მეთუ სართულზე ავსრიალდი და სიტყვაზე მენდეთ ძმებო – ხელი მიკანკალებდა, საკუთარი გასაღები რომ ამოვიღე და ძლივს მოვახვედრე ჭრილში. საკუთარ თავზე გამეცინა ხმამალა, კარი გავაღე და ძველებურად შევბლავუნდი ბინაში. ოღონდ იქ კი ყველაფერი ძველებურად აღარ იყო.

დედა-მამა მაგიდას უსხდენ – ჩაის მიირთმევენ, ჩემკენ ზურგით კიდე ვიღაც მოტრეტილი ჯველი იჯდა, სათვალეებიანი და ერობოკვერცხს ათოხლებებდა. ჩვენებმა რომ დამინახეს, დედოს ლამის იყო ჭიქა გაუვარდა ხელიდან, მამაჩემს კიდე ყბა მოექცა გვერდზე. ეს ვიღაცა მომობრიალდა და გაკვირებული მეკითხება, ცოტა ნანყენიც კია, მგონი: „შენ რა, ყველგან ასე შედიხარ, დაუკითხავად? თუ კარი დაგხვდა ღია და ზედ წარწერაც ეკიდა – მობრძანდითო?“ ირონისტი. მაგრამ ეხლა მაგისი დარდი არა მქონდა, ჩვენებს შეეყურებდი და ნელა-ნელა აზრზე მოვედი რომ იმდილანდელი გაზეთები

ჯერ არც მიელოთ და ბაიბურში არ იყენენ რა ხდებოდა მათ თავს.

პირველმა დედომ ამოიღო ხმა და რა გგონიათ – მეცა და გადამხეხა? არ დაიჯერეთ – ერთი ვაი-ვუი მორთო, ასე და ისეო, ეს რა ქენიო, ეს რა ჩაი-დინეო, გაივსება ახლა აქაურობა პოლიციელებით და ჩვენც კიდე თავი მოგვეჭრება და შენც გამოქცევაზე წლებს დაგამატებენო. ბოლოს მთელი ტირადა ფულუკუნითა და ცრემლების ღვრით დამამთავრა. ვეუბნები რაც მოხდა: გინდათ ცენტრალურში დარეკეთ და გინდათ კოსკიდან გაზეთებს ამოიტანო, იქ ყველაფერი ნერია-მეთქი, ვეუბნები. ამაზე ხო მთლად გაითიშა – ზის ქანდაკებასავით. ახლა იმ სათვალისან ვეკითხები: „იქნებდა შენ მაინც ამოიღო ხმა, ოღონდ ბრიყვეული შეკითხვების მაგიერად იქნებ ის მითხრა, აქ რას უზიხარ და რისთვის?“ მუშაკაცის სიფათი ქონდა, ასე, ორმოცს იქნებოდა მიტანებული, იჯდა და ბუსავით აფახულებდა თვალებს. ქაჯი იქნებოდა, ნამდვილად.

როგორც იქნა, ოჯახის უფროსი მოვიდა ცოტა გონზე. „იხი რას გეტყვი“, – მეუბნება, – „არ იფიქრო შენი ნაცხა არ გაგვიხარდა და თუ მართლა ვადამდე გამოგიშვებს, მაგას რა ჯობია, მაგრამ ჩვენთვისაც ხომ უნდა გეცნობებინა ადრევე – გვეგონა ხუთი-ექვსი წელი მაინც კიდე გამოყვებდენ იქ. ახლა რა ვქნათ?“

„დაიცა-დაიცა“, – ვეუბნები, – „რისი რა უნდა ვქნათ? და საერთოდ, ეს ჩემისა ვინაა?“

„მდგმურია“, – წამოიკანკელა დედომ. – „ჯონათანი ჰქვია. ეს ერთი ხანია, ჩვენთან ცხოვრობს... ლმერთო, რა შეგცოდე ამის ფასი!“ – და უ-უ-უ-უ-უ-უ – გააბა ისევ.

„გასაგებია“, – ვამბობ, – „მდგმური, ჯონათანი ქვია. რა ბიჭია რაბიჭია და რაბიჭია ჯონი“... ვითომ ძან მელიღინებოდეს. გული რაღაც რეჩხს მიშებდა: ეს ბლიყვი თუ ჩვენთან ცხოვრობს, სამზარეულოში ხომ არ დააბინავებდენ და მაშინ ვაი ჩემი ოთახის ბრალი, კარგ დღეში კი დაბმევდება-მეთქი. მაგრამ კარი რო გამოვალე თვალებს მაინც არ დავუჯერე ძმებო – ჩემი იმ ოთახში აღარაფერი იყო: თურნალებიდან ამოჭრილი ვიღაც ბოქსიორების და ქერათმიანი კრასოტკების სურათები კედლებზე და კიდე ვიღაც ფეხორთელების მთელი გუნდი, ორ მსკრივად, წინ ვეებერთელა თასით. ეს არაფერი, მაგას კიდე უშველებოდა რამე, თქვენ ისა თქვით – არც ჩემი კვადრაფონი ჩანდა სადმე, არც დისკები და არც ის ჩემი საკუტიანი განჯინა, ენზე ვისკის, ტაბლეტკებს და ორ პანია სტერილურ ნემსს რო ვინახავდი.

სისხლმა ამასხა ტვინში და კაცმა არ იცის ადრე რა ამბავს დავანეყდი ამაზე, მაგრამ ახლა სხვა იყო – სულ პატარა აფსიხება და სპაზმები გამოჩერილი მქონდა. შეტრიალდი და უხმოდ მივაჩერდი ჩვენებს.

„რა გვექნა შვილო“, – მამაჩემი მუუბნება, – „წაილეს ყველაფერი. კომპენსაცია დაზარალებულ-თათვისო – ასე თქვეს“.

„ვინ დაზარალებული... აკი ის ქალი მოკვდაო?“

„მისი კატები გამოუცხადებიათ მემკვიდრეებად და მოვლა-პატრონობის ხარჯია დასაფარავიო. ყველაფერი აღწერეს და გაყიდეს – ფირფიტები, ტანსაცმელი“...

გეუბნებთ ძმებო, დანა რო დაგერტყათ წვეთი სისხლი არ გამოგივიდოდა ალბათ. „ახლა რა ვქნათ?“ – ვეკითხები.

„რა უნდა ვქნათ აბა... რამე უნდა მოვიფიქროთ. ჯონათანი კიდე ორი წელი უნდა იყოს აქ, ხელშეკრულებით მუშაობს პატარა სამშენებლო ფირმაში, მუშად. ექსი თვის ფული წინასწარ გადაგვინადა. ახლა ქუჩაში ხომ ვერ გავავადებთ – სანამ სხვა ბინას იშოვის, რა უნდა ქნას, თან ზამთარია“... თან თვალს მარიდებს. გესმით ძმებო, ამას მეუბნება მშობელი მამა, მშობელი დედა კიდე ისეე ფშლუკუნებს, თავისთვის, საერთოდ არც იხედება ჩემკენ. რა გინდა რო ქნა. ღმერთმანი, თავი შემეცოდა. შემეცოდა კი არა, გული მომიკვდა. ვდგევარ გახვეწბული. სამაგიეროდ ამ ჩვენმა მდგმურმა ამოიდგა უცბე ენა: შენაო, – მე მეუბნება, – რაც სხვისთვის ავი გიქნია, ახლა ცოტა კიდევ უნდა იტანჯო, რაც საკუთარი მშობლები გიმწარებია, ახლა ცოტა შენც იგემო. მე კიდევო, – დავარდა ქადაგად, – ამათ შვილივით მიმიღეს და შანსი არ არი, კიდე გამწარებინო ამათი თავიო. ჯონი უძახე შენ და ნახე ერთი რა ამბავშია. ახლა რომ მე ამას-მეთქი, გაფიქრება კი მოვასწარი და დამეწყო შიგნიდან სივნალები. გამოვტრიალდი და გამოვევარდი გარეთ, სულს ძლივს ვითქვამდი და ლეფტი არც გამხსენებია, სულ თრინინ-თრინინით წავათავე ხართულები.

2

ისეთ დღეში ვიყავი ძმებო, თავი აღარ მინდოდა ცოცხალი და არც არაფერზე ფიქრი აღარ მინდოდა, მივალაჯებდი გათოშილი, უაზროდ, ხალხი თვალს მაყოლებდა ბარე ორი წლის წინ მოდიდან გადავარდნილი, ივენად ღამლამობით საგულაპო შმოტკებში დაზმანულს რო მხედავდენ. მერე რა-

ლაც ტრანსპორტს დაევაჟეტი ცენტრისკენ და ბოლოს იმ ჩემ დისკების დირკას მივაადექი – ბებერი არმენის ნახვა მიწოდდა, მეთქი რამეს მომასმენინებს და ორ სიტყვასაც მეტყვის რა ხდება ამ დამპალ ქვეყანაზე სადაც მშობლები შეილებს კარში აგდებენ ამ ზამთარში.

გარედან იგივე წარწერა ქონდა – მელოდია, და თითქო შიგნითაც ბებერი არაფერი შეცვლილა, ოღონდ იქაურობა სახსე იყო ბიჭუშებით და გოგოშებით, იტალიური ესტრადის რომელიღაცა მბჭუტავ ვარსკვლავს უსმენდენ და ერთი დაბიძუბი ქონდათ გამართული. აღარც ბებერი არმენი ჩანდა სადმე, მის მაგივრად კულულებიანი შიბზიკა იდგა დახლთან, რალშოიკების კეკა ეხურა და DJ ეწერა ჩავარდნილ მკერდზე. იმდენი მაგას რა ვუთხრა. კარგა ხანი ვუცადე, სანამ თვალბმინაბული, ტრანსიდან არ გამოვიდა და იკადრა დაინტერესება – რას ისურვებთო. „სტაბატ მატერ“ თუ გაქეთ-მეთქი, ვეუბნები.

„ეგა ვინაა?“

წანარმოებია-მეთქი, ვუხსნი, პერგოლეზია ავტორის გვარი, ისიც იტალიელია. უფრო სწორად, იყო – მეთვრამეტე საუკუნეში. შენი ხნისა უკვე მკვდარი იყო-მეთქი, რატომღაც ესეც მივყარე.

„აჰა, სიმფონია იქნება. კაბინაში შედი და როგორც კი მოვქებნი, ნაუშნიკებში გაუშვებ“. მერე გავიგონე, ყუთებში რო იქექებოდა და ეუბნებოდა ვილაცას: „ზრზე მოდი, მასტი თურმე სიმფონიებს უსმენს – როგორია?“

მაგრა გავლიზიანდი, მაგრამ ამას რაც მოყვებოდა კარგად ვიცოდი უკვე და არაფერი შევიმწინე, ძან ძან ღიმილიანი სახით გადავხედე მთელ ამ

შანტრაპას და კაბინკაში ჩავიკეტე. მალე მუსიკაც ჩაირთო – მარჩლოს კონცერტი დაუდგია მაგ კრეტინს. ეტყობა პირველივე ხელში მოხვედრილი იტალიელი დაითრია ყუთიდან, სადაც შუასაუკუნეების მუსიკა ეწყო. ეს კიდე არაფერი, მაგასაც მოუსმენდა ჩემსავით გატანჯული დანატრებული კაცი, ოღონდ ის კი აღარ მომსვლია აზრად, რომ რაც უფრო გრძნობებში გადავარდნილი იყო მუსიკა, მით უარესი დამემართებოდა: იქ ბოლოს უკვე ყველაფერს მუსიკის ქვეშ მაჩვენებდენ და ახლა ამ პატარა ნაიენი რამის მოსმენაც ისეთივე დღეში მაგდებდა როგორც ის საზიზღრობა, ბეთჰოვენის „მეზერერეთი“ რო მაყურებინეს. გარეთ გამოვარდი და არც ამ შანტრაპას სიცილზე და არც ბენტერა დისკ-ჟოკის ყვირილზე უკან არ მომიხედავს, პირდაპირ „ვაქიზოში“ დაეგაზე – ახლა ის ერთი რამე თუ მიშველიდა ცოტას.

იქაურობა ვერ ცარიელი იყო და ძალიანაც უცნაურად გამოიყურებოდა, სულ მთლად წითელი ბოჩოლებით მოხატული. ბარშიც ვილაცა უცნობი ტიპი იდგა, მაგრამ რძე და რამე, დიდი ქიქით-მეთქი და ტემპში შემიკეთა, არავითარი ახსნა-განმარტება არ დამჭირებია. იქვე დაევეტი დივანზე, მაინც კაცისეული არ იყო გამკითხავი და ნაგიჟაროვით ცელურწავდი, დაგემოვნების თავი ვის ქონდა. ასე საერთოდ გოიმები იქცვიან მარტო და მერე სანანებლად უხდებათ ხოლმე, მაგრამ ახლა არც მაგის დარდი არა მქონდა, ბოლოში დავიყვანე და წარმოდგენაც დაიწყო. ჯერ თვლი ნამიშტერდა რალაც ვერცხლისფერი ქალადის ნაგლეჯზე, სიგარეტის კოლოფიდან იქნებოდა მოხეული, იქაურობის დანმენდაზე წელს არავინ იწყებდა ეტყობა,

მერე ეს ნახვევი გაიზარდა გაიბერა კედლისხელა გახდა და ისე ბრჭყვიალებდა მგონი გუგები ამენვა მაგრამ უკვე არაფრის გაკეთება აღარ შემეძლო, ქუთუთოები არ შემორჩილებოდა ის კიდევ გაიზარდა უფრო გაიზარდა, ფაქიზოც ჩანთა და მერე მთელი ქუჩა და ქალაქიც მიაყოლა ზედ და მერე მთელ სამყაროდ იქცა ძმებო და თითქო ტალღები გადადიოდენ ყველაფერზე, რაც კი ოდესმე შექმნილა და არსებულა და საკუთარი ხმა მესმოდა თითქოს უსასრულობაში დავიწყო დავიწყო ყოფნა ნათელი თლილი ლილილი და მერე ეს ვერცხლისფერიც აღვივლივდა და დაიშალა ისეთ ფერებად კაცს რო არ უნახავს ჯერ და ვერც ნახავს ვერსად და მერე დაბზრიალდა დაბზრიალდა ჯერ ჭრელ ბორბალად იქცა და მერე სულ ერთ თეთრ ფერად, ოღონდ შუაში წერტილი გაჩადა გაიზარდა გაიზარდა და თავით შევარდი გვირაბში - მიმაქანებდა სადღაც თითქოს მეტროში, ოღონდ აქეთიქიდან ქანდაკებები იდგა თითო-თითოდ განათებული და აინთებოდა-ჩაქერებოდა აინთებოდა და ჩაქერებოდა და ბოლოს შიგ გასასვლელში კიდევ ერთი, ოღონდ შუაში და მეთქი შევასკდები კიდევ და ვიყვირე აა-ააა და ისევ ნათელში გამოვედი და ახლა ქარი მიბერავდა, სულს ძლივს ვითქვამდი და უცებ წავედი ქვევით სულ ქვევით და მერე თითქოს ნელა ამოვედი ისევ იქ სადაც ვიჯექი ძმებო - დივანზე კუთხეში, ზედა ბარის ბირდაბირ, თვალებგამტერებულნი და ხელში ცარიელი ჭიჭა მეჭირა.

ახლა უკვე ნაღდად ვიცოდი რაც მინდოდა: თავის მოკვლა, ოღონდ ეგაა რომ აზრზე ვერ მოვედი-ოდი როგორ მექნა - ჩემი ბრიტვა კი მედო ჯიბეში, მაგრამ მისი დაძრობა და გულსრივეა ერთი იქნე-

ბოდა, ყელამდე ვერც მივიტანდი. გაფიქრებაზეც კი გამაჟრჟოლა და მერე სსრსტი - გადახსნილი ხორცი დამიდგა თვალწინ და სისხლის ფანტანი და ყელში მომადგა რალაც, მუცელშიც გამჭრა და სულ ძლივს მოვიბრუნე... „არა-მეთქი, ძმაო“, - ჩემ თავს ვუბნებდი, - „ასე არაფერი გამოვა“. რამე ისეთი უნდა მომეფიქრებინა - არავითარი ძალადობა და ჭრა-სერვა, რამე უემოციო - უსიზმრო ძლივით მშვიდი და გამთიშველი. მერე ვიფიქრე საჯაროში მივალ, ბარემ აქვეა კუთხეში, იქნებ რამე სამედიცინო წიგნში ვწეროს, უსისხლოდ და უმტკივნეულოდ როგორ წავიდე იმ ქვეყანას. უცებ წარმოვიდგინე რომ უკვე მკვდარი ვარ, დედა-მამას სინდისი არ აძლევთ მოსვენებას, ინკვიზიტორ ბროდსკის და მის შესტიორკა ბრენიშს კიდევ საზოგადოებრივი აზრი, გაზეთები და ტელევიზია, რალაცა-იმსაქმეების მინისტრის ქვეშ საჯარძელი ყანყალებს და ხეპრე ჯონიც ღამისგახათევს დაეძებს ენაგად-მოვადებული. გლიჯავს, ღმერთმანი.

ისევ გარეთ გამოვედი და საათს შევხედე მოედანზე, ორი სრულდებოდა. ვიდრე მეგონა, იმაზე მეტი მიგულავია გაღმა ნაბიჯზე. მშვიდობის ჩიხს შეეუყევი და იქვე ორ ნაბიჯში საჯარო ბიბლიოთეკის კარს მივადექი. ერთი ძველი, ჩაფხვილ-ჩაოხრებული შენობა იყო, ცალ მხარეს ნასაკითხს იძლეოდენ, მეორეზე სამკითხველო ქონდათ მოწყობილი. ოღონდ რა მოწყობილი ეგ იყო რო - მონჯღრეული მაგიდები და მორყეული სკამები და თითო დამტკერილი ლამაზ თითო მაგიდაზე - მთელი მაგათი ავლადიდება. თანაც ისეთი გაჯის სუნი და სიცვე იდგა, წესიერი კაცი ცხვირს არ შეყოფდა შიგ. არადა ოხრად კი იყვნენ - ვიღაც სტარიკე-

ბი, ვითომც დიდი მწიგნობრები მყავდენ, პალტო-ებში და შარფებში ჩაფუთნულები უსდენ მაგი-დეებს და ზოგი ჟურნალ-გაზეთებს ფურცლავდა, ზოგი ზედ გადაშლილ წიგნზე თვლემდა და ერთი-ორი მგონი ხვრინავდა კიდევ. ჯერ უცბად ვერც კი გავიხსენე რა ეშმაკები მინდოდა აქ და მერე და-მარტყასავით, თავის მშვიდად მოსაკლავ რეცეპტს რო ვეძებდი და საძიებლებში დავიწყე ქექვა. სათა-ურების მიხედვით ბევრი ვერაფერი ვნახე სახეირო, რამდენიმე კი მინც გამოვიწერე, მაგრამ მთელი ეს სამედიცინო წიგნები ისე იყო დასურათებული და ისეთი ფოტოებით იყო სავსე, კინაღამ ცუდად გავ-ხდი. მერე ერთი სექტანინანი ბიბლია გადმოვიღე, იმას გამოწერაც არ უნდოდა, იქვე იდო თაროზე და ალაღბედზე დავუწყე ფურცვლა - ის დღეები გამახსენდა, რალაცა შევბას რო მგვრიდა ციხეში. ოღონდ ახლა სულ სხვა იყო, მაშინ იმ ვილაცა გოთ-ვერანი ლუდოვიკოს კურსი არ მქონდა გავლილი, ახლა კიდე მეტი ვერაფერი ვნახე თიკ, ურიების ერ-თი ჯგრო მეორეს ურახუნებდა თავში და იდგა ერ-თი ვაიუშველებელი, ხოცვა-უღვლია, ჭრა-ჩეხვა და მოსწყვედნა ყრმათა. ეს რალას ნიშნავდა მთლად კარგად ვერ გავიგე, მაგრამ უკვე ისედაც მწიფედ ვიყავი და ეტყობა რალაცა ხმები ამოვუშვი, რად-გან ერთმა ბენერკმა მომიტრიალა თავისი ქიცინა წვერი და რალაც ისე, სიაფანდზე შეკითხება - ცუ-დად ხომ არა ხარ შეგლოო. ვარ-მეთქი, შევულრინე, ძანაც ცუდად ვარ და საერთოდ მინდა შევეშვა ამ ცხოვრებას, ოღონდ მოკლე გზა ვერ მიპოვნია-მეთ-ქი. იქით კიდე მეორემ წამოყო თავი და სხსუ-ო, გაგვაწუმა თავისი ჭკუით და მე რო სრულ ჭკუაზე ვყოფილიყავი უკვე მაშინ უნდა ჩამოერეკა სხოვნის

ზარს, მაგრამ ყურადღება არ მიმიქცევია და ჩემსას მივერეკებოდი: „ახლა არ მოთხრათ ახალგაზრდა ხარ და ყველაფერი წინა გაქვსო, თორემ მართლა გავაფრენ - მართლა მართლა მართლა!“ და აი ამა-ზე ისევ დაგვისუსუნა იმ ბებრუხანამ, მაგრამ ახლა უკვე სიჩუმეს კი აღარ ითხოვდა, დორბლს ყრიდა ჩამტვრეული კბილებითან, ხელგამონვდილი იქაჩე-ბოდა ჩემკენ და რალაცის თქმა უნდოდა, ოღონდ ერთბაშად სული ვერ მოებრუნებინა და სისინებდა გაანჩხლებული ბატივით.

კი, ის იყო ღმერთმანი - პრაფესორა, ამ ორი წლის წინ მე და ჩემმა ყოფილმა ბრატკებმა რო ვძეჟეთ აქვე, მოსახვევში. ახლა მინც უნდა მყოფ-ნოდა ჭკუა და სწრაფად და უხმაუროდ აეთესილი-ყავი იქიდან, მაგრამ დავაგვიანე - ყველა ჩვენ მოგ-ჭირებოდა და პრაფესორამაც ბოლოსდაბოლოს ამოილო ხმა: „დაიჭრეთ ეგ არაკაცი! არ გაუშვათ! სწორედ ეგ იყო, ეგ ცხოველი ეგა, ეგა და მაგის ძმაბიჭები - კრისტიანოგრაფის უნიკალური წიგ-ნები დაფხრინეს, ცემით მიმასიკვდილეს მოხუცი და ზამთრის ღამით ქუჩაში დამაგდეს შიშველი!“ - მთლად ეგრეტ ხომ არ იყო ძმებო, მთლად ტიტლი-კანა ხომ არ დაგვიტოვებია - ის ფოხანა ნიფავა-პე-რანგი ხო შეველრინეთ, ეს კიდე დგას აქ და რაებს იხსენებს - ნარჩენი კბილებიც ჩამიმტვრიაო, სის-ხლის ჩაქცევა მქონდაო, კეთილმა ადამიანებმა გა-დამარჩინეს შემთხვევითო... მერე იმაზე გადავიდა, ღმერთი როგორ ითმენს ამისთანების არსებობასო და ბოლოს იმაზე აგულიანებდა ამ მუმიებს, ცოცხ-ალი არ გაუშვიათ აქედანო! მგონი მართლა ჭკუას იყო გადასული, მაგრამ სხვებს რა, ნაკლებად უქ-როდათ? ნამში აუბეს მხარი და ერთმა, რალაცით

ყოფილ სამხედროს გავდა, ჩამავლო ხელი და ყურში დამწხავის – შენისთანები ქიმიკატებით უნდა მოსპოს კაცმა, მღრღნელებივითო.

„შემეშიე ბიძაჩემო!“, – ვუბნები, – „ჩემი მეყოფა. ეგ ამბავი ორი წლის წინათ იყო და კარგადაც დავისავე მაგისტვის. ჭკუაც მასწავლეს. მართალი თუ გინდათ, მეტიცმეტად კარგად მასწავლეს. დღევანდელი გაზეთები ნახეთ – იქა წერია ყველაფერი“. პრაფესორა კიდე თავისას გაყვიროდა – შური ვიძიოთ, სამაგიერო გადავუხადოთ, კბილი კბილის წილო... სულ დაუფტსკინა, მე თქვენ გუბნებით! არადა სხვებიც აიყოლია და ისეთ დღეში იყვნენ თითქო მართლა გუშინდელზე იყრიდნენ ჯავრს და მაგათთვის მგონი, მართლა ერთი იყო გუშინდელი და წლებისწინანდელი. მერე მთელი ეს ხროვა ერთად გამეტაჩა, გაძვალტყავებული ხელები ჩამავლეს და ვინ თმებს მგლეჯდა და ვინ ყურის ახევას ცდილობდა და სხვა კიდე ცხვირიპირში მირტყამდა სუსტად, ბებრულად და წიხლმსაც მიშენდენ თავის ჭკუაში, ცდილობდენ ძირს დავეგდეთ და ფეხებით შემედგომოდენ და ღმერთმანი მალე თავისას გაიტანდენ – გაძალიანებას მე ვერ ვებედავდი იმ ნამდვილი ტკივილის შიშით და მერჩივნა ჩემთვის ერთყათ ვიდრე თუნდაც ხელი მეკრა ვინმესთვის, მაგრამ თვითონ მე ხომ მირტყავდენ და მფხოჭნიდენ და ტუჩიც გამიხეთქეს, ცხვირიდანაც წამოივივდა ეტყობა სისხლი და იგივე არ იყო – უკვე გულიც მერეოდა, მუცელშიც დამიარა და უშაერობით ვისრჩობოდი თითქოს.

სწორედ ამ დროს შემოყო თავი ბიბლიოთეკარმა და ისიც ცალკე აყვირა – ახლავე პოლიციას გამოვიძახებო. ღმერთმანი ძმებო, ასეთი რამე თე-

თონ როგორ მომივიდოდა თავში და ახლა თითქოს ხავს ჩავებლაუჭე და გამწარებული ვუძახი: ცოტა ტემპში, ბრიყვო, თორე გვიან იქნება-მეთქი. ეს იმიტო, რო არც გაშველება უცდია და არც ფენს უჩქარება მაინცდამაინც. მერე ერთი მართლა კარგი მომხვედა ყბაში, ნაღდში იმ სალდათი სტარიკანის მოქნეული იქნებოდა, თან კიდე ვილაცას თუ რაღაცას წამოვედე და უკვე საშველი აღარ იყო – ცოტაც კიდე და გადამივლიდენ ზედ და ერთი პირი გაბრძოლებაც ცვადაე ოდნავ, ძაან სლაბად და სწორედ ამ დროს გავიგონე ეს მხიარული, რაღაც ნაცნობი ხმა: „კარგი თ ხო, გეყოთ ახლა, გეყოთ-მეთქი!“ – და ჩემმა პოლიციამ სულზე მომისწრო ჩემ დასაცავად.

3

ისეთი დაშლილი ვიყავი, ძმებო, კარგად ვერც ვიხედებოდი თვალებში მაგრამ აკი გითხარით ხმა მეცნობა-მეთქი და მართალიც ვყოფილვარ – ჯერ ერთი პატარა ქოთი მისცეს იმ ბებრებს და მერე, გარეთ რო გამიყვანეს დღის შუქზე, ვხედავ მაგრამ რას ვხედავ – ჩემი ყოფილი ძმა და მეგობარი, ჩემი ჩამშვები ბრატკა ბნელო და ის სქელო ბილიბოი – ჩვენი საერთო მტერი და მოსისხლე!..

„არა“, – ებურტყუნებ ჩემთვის, – „ვარიანტი არაა“...

ისინი კიდე დგანან და იკრიჭებიან ფორმებში დაზმანულები და ბნელო ისევე ისე ხვიხვინებს ძველებურად, მართლა ცხენივით: „პუუ – პუპუპუპუპუ! ამას ვისა ვხედავ – ჩვენი ძალიან ძველი ბიჭი! უკვე მოიცხიხე, ალექს!“

არა-მეთქი გუნებაში გავიძახი, არ არსებობს, შანსი არაა – ნაღდად გავითიშე და მეჩვენება ყველაფერი...

„რაო, ჩენი ძმა – გიკვირს?“ – ბილიბოი მეკითხება. – „დრო გარბის, უკვე ვზროსლები ვართ და ხალხის სამასხურში ვდგევიართ, ეგრეა“.

პიტი სადღაა-მეთქი, ბნელის ვეუბნები, ჯორჯი-ბიჭის ამბავი კი მომიტანეს, მაგრამ პიტის არაფერი ვიცი-მეთქი.

„პიტი“ – ბნელო ამბობს, – „პო, სახელი რაღაც მეცნობა. იყო ერთი ეგეთი. სულ დაგვეკვარება“.

ბილიბოი კიდე სახელოთი ზეთს იწმენდს სახიდან, ბნელის თავს უქნევს და თითქო მე სულაც იქ არ ვიყო, ისე მეუბნება: „ეხლა ამის განყოფილებაში მიყვანის და მერე ჩვენების წერის თავი გვაქ? იასნია, ეს თავის ძველ ამბებს არ მოიშლიდა – ხო ნახე, რა უპატივცემულოდ ექცეოდა საბრალე მოხუც ხალხს, თანაც საზოგადოებრივი თავშეყრის ადგილას... ვუთხრათ ისე ჩვენს მიხედვამდე დაითუნა. ბიბლიოთეკარს გავფრთხილებთ, ჩვენ კიდე ჩვენი პატარა ანგარიშები გავასწოროთ“.

ვიდექი და ყურებს არ ვუჯერებდი, ძებმო! მეთქი აზრზე თუა რას მიედმოედება – ანარადა არც ამას უნახავს დღევანდელი გაზეთები. „ჭკუაზე ხარ, ბილიბოი?“ – ვეკითხები, – „რა ანგარიშებს მისწორებ? დამთავრდა ჩემი ბრიტყების ტრიალი – არაფერი გაგიგია?“ თან სულ ისეთი გრძნობა მაქ თითქო ეს ყველაფერი რაღაც ბრიყვეული ხუმრობაა და ბნელო მაინც მოიძრობს ამ თავის კაკარდინ ქულს და აჭიხინდება ისე ცხენივით.

„კი, გვითხრეს“, – ბნელო მეუბნება, – „სწორედ დღეს წაგვიკითხეს, დილის სბორზე. თვითონ შეფ-

მა წაგვიკითხა – ძაან კარგი და მშვენიერი ამბავიო“.

„აჰა, კიდე კარგი“, – ვეუბნები ცოტა იაზვურად – „თვითონ აქამდე ვერ ისწავლე კითხვა, ბნელო?“

„ბნელები კამერაში მოიკითხე“, – მეუბნება, – „ჩვენ კიდე წესრიგს ვიცავთ და არაფერი საქირო არაა ყველა ხედავდეს სად და როგორ“.

„სწორე“, – ისევე თავს უქნევს ბილიბოი – „ქუჩებში სიმშვიდე უნდა იყოსო – ასე თქვა შეფმა“.

მერე უცებ კარგად მომლო მუცელში, ბნელომ კიდე ის თავისი ზოლებიანი ჯოხი ჩამაფარა კეფის ძირში და მთლად მომწვარული, მანქანაში შემაგდექს. აზრზე რომ მოვედი უკვე სადღაც გარეუბანში ვგაზავდით სირენაწართულები.

„ჩემი მტერი მოხვდა თქვენ ხელში“, – ვბრტყუნებ ჩემთვის. „ეგრე იყოს“, – მპასუხობს ბილიბოი, – „მაგრამ ჯერ გავსწორედეთ“.

ბოლო-ბოლო სადღაც პუსტირზე გავჩერდით. ორივემ ის პაკონებიანი ფორმები წყნარად გაიძრეს, სახელოები დაიკაპინეს და მაგრა მომდგენ, საქმიანად, ბრაზის და ცოფის გარეშე. მეთოდურად მუშაობდენ, რიგრიგობით. არც ვიცი რამდენი ხანი მიბაგუნებდენ და ბოლოს უკვე აზრზე აღარ ვიყავი რა ხდებოდა, ტკივილსაც აღარ ვგრძნობდი: სისხლი რომ დავიწინებ ისეთი სპაში დამეწყო, სხვა შეგრძნებები გამითიშა... მერე, როგორც იქნა, მორჩენ თავის საქმეს, პაგონები და კოკარდები ჩამოიფხატეს, მგონი ორი თბილი სიტყვაც კიდე დამიგდეს და აითესენ.

გონზე რომ მოვედი, წვიმა ცრიდა, ძვალ-რბილი გაერთიანებული მქონდა მეგონა, მთელ ტანში მტხება და მაჭრიალებდა. ძლივს ავითრიე ნელი და

წაელასლასდი, ოღონდ საით – თვითონაც არ ვიყავი აზრზე.

4

ღმერთმანი ძმებო, ახლა ერთი მყუდრო პალატა მომნათლავდა სადმე მიგდებულ პოსტიტალში, მომვლელი მჭირდებოდა და მოსვენება, მე კიდევ მიეტყლაპუნობ ნვიშაში, ნისლში, სადღაც უკაცრიელ ადგილას და ყველა ღმერთსა და ეშმაკს ერთად ელანძლავ და ჩემ ბედს ვწყველი. შერე უკვე ჭკუასაც ვკარგავდი და აღარც დროის შეგრძნება მქონდა, როცა რაღაც დასახლებას მივადექი, სულ ერთნაირი კოტეჯები იდგა და ყვირილის თავიც აღარ მქონდა საშველად რომ დამეძახა ვინმესთვის, და ამ დროს ერთ ჭიშკარზე ვხედავ ანერია – სამ-სუფრო. ღმერთმანი ან ღვთის ხელი ურევია ან ბედის დაცინვაა-შეთქი, მაგრამ რა მაგის გარკვევის თავი მქონდა, მივადექი და ვაბრაახუნებ რაც ძალა დამრჩა.

კარი გაიღო და ვიღაც ვაკი გამოჩნდა სინათლეზე, „რა ამბავია?“ – კოთხულობს და ვხედავ მის ზურგს უკან, ოთახში ბუჩარი ანთია და თითქო კარგად გამოშრობილი ხის ტაკუნიც კი მესმის. „ღვთის გულისათვის“, – ვუბნები, – „მიშველეთ რამე, პოლიციელებმა მიმასიკვდილეს და სადღაც გზის პირას დამაგდეს, უგონოდ. იქნებ გაითენებამდე შემოფაროთ, ან სანამ ნვიშა მიიწვ გადაიღებდეს“...

„შემოდი, შემოდი“, – მეუბნება, – „ამ უკანონო ქვეყანაში ერთმანეთს თუ დავებმარებით, თორემ სხვა რისი იმედი უნდა გქონდეს ადამიანი“.

ჭიშკარი თითქო თავისით გაიღო და მეც კიბეებზე ავბანცადლი. არაფერი მსახიობობა არ დამჭირებია – ისეთ დღეში ვიყავი, ფეხს ძლივს ვადგამდი, შემოფხრწნილი ტანსაცმელი რაღაც ძონძე-ბად მეკიდა, ორი კბილი ჩამტყრეული მქონდა, ტუჩები ზევითაც და ქვევითაც და კიდევ ცალი წარბიც გახეთქილი, მარტყენა ყურზე ცეცხლი შეკიდა და ცხვირიც ისე გამოსივდა, ვერ ვსუნთქავდი. ამ ღვთისნიერმაც ხელი შემამშველა და შიგ შემოიყვანა, დიდ, თბილ და ნათელ ოთახში.

და სწორედ მაშინ იყო, ძმებო, რო გამცეცხლა და აზრზე მოვედი, სად ვიყავი და ვისთან მომხვედრა ჩემმა უკუღმართმა ბედმა. ის მაზალო წარწერაც – სამსუფრო – რეკლამის ასობევით გამონათდა თავში და მთლად გამოთავყვანებული მივაჩერდი სახლაც პატრონს. კი, ის იყო ნამდვილად – ოღონდ რაღაცა მოტყბილი თითქოს, დაბერებული და ოდნავ კოჭლობდა. თვითონ ვერ მიცნობდა რა თქმა უნდა, მისი არ იყო – მაშინ მე და ჩემ ბრატკებს სუვეელას ნიღბები გვეკეთა და ლამის საკარნავალოდ ვიყავით დაზმანულები, ახლა კი ასე ნაცემ-ნაბეგებს და გასაწყლებულს იმ ძველი ალექსის რა მიგავდა – სველ მიწაზე ნაგებები და ნვიშაში ნაბოდიხილი საკუთარ ხმასაც ვეღარ ვცნობდი, ჩამებრინა და წინა ორი ჩატყბილი კბილის წყალო-ბით გემოზეც ვწლიფრინებდი.

ის კიდევ ძაან ძაან თანაგრწობით შემომცქერის და რაღაც ისე, ნაღვლიანად მეუბნება: „აგერ დაჯექი, ცეცხლთან, თაფლიან არაქს დაგაღვევინებ და ამასობაში წყალიც გაცხელდება“.

„პოლიციელები“, – ვბურტყუნებ ჩემთვის, – „ჩათლახები“...

„ასეა“, – მეუბნება – „ტოტალიტარული რეჟიმის კიდევ ერთი მსხვერპლი. არც პირველი ხარ და არც უკანასკნელი იქნები. ესაა მაგათი დამყარებული წესრიგი“. მერე გატრიალდა და სამზარეულოში გავიდა, მარცხენა ფეხს მიითრეგდა ცოტათი.

ოთახი მოვათვალიერე. ქალის ხელი არ ეტყობოდა – ორადორი გატეხილი სავარძელი იდგასულ, დამტვერილი წიგნებით იყო სავესე და პატარა მაგიდაზე საბეჭდი მანქანა იდო, გვერდზე კიდევ დასტა ფურცლები. გამახსენდა, ეს კაცი მგონი მწერალი იყო. *მეტნიკური ფორთოხალი*. უცნაურია, ასე რომ ჩამრჩა გონებაში. ოღონდ ახლა არა ღირდა იმ ამბების გახსენება – ახლა სითბო და გაგება მჭირდებოდა და იმ გოთვერნებმაც ლუდოვიკოს ცენტრში ისე მომიწვევს საქმე, ან ახელ დღეში ვიქნებოდი სულ და სხვისთვისაც იგივეს მოვიწოდებდი – თუკი ჩემგან საერთოდ მიიღებდა ამას ვინმე.

„ოჰ, ასეა“, – მწერალი მობრუნდა, ჭიქას მანვდის და სველი პირსახოცით მიწმინდავს სახეს – ფრთხილად, ლამის ნახად. – „აბაზანა გაგივსე, მერე ვივასშმოთ და დალაგებით მომიყვიე ყველაფერი. დამით ჩემთან დარჩები“. ღმერთმანი, ძმებო, რალაცამ წამიჭირა ყელში და თვალბეშიც წყალი ჩამიდგა ეტყობა, რადგან უცებ ძაან ატრეხსკი დაიჭირა, მხარზე მომიოთუნა ხელი და „კარგი ახლა, გეყოფა – ეგ რა ვაჭკაცის საქმეაო“ – მეუბნება.

ბოლო-ბოლო ავედი ზევით, კაფელის აბაზანაში ჩავწექი, მერე მშვენიერი ფლანელის პიჯამო, შავ-თეთრი გრძელი ხალათი და ლუნლულა ფლოსტიები ჩამოვიცივი – ყველაფერი იქვე იყო ჩამოლაგებული სკამზე და ღმერთმანი ძმებო, სიკვდილის პირას

მიყვანილმა კაცმა ცოტა თვალბეში გამოვიხედე, რალაც ხალისივც დამიბრუნდა თითქოს და დაფეხვილ-დათეთქვილს ტკივილზე უფრო ახლა შიმშილი მახსენებდა თავს. ქვევით რომ ჩავედი ისევე, მწერალს უკვე მოეთავებინა სამზარეულოში ფაციფუცი და საუფროსო სუფრაც გაეწყო: ფუმფულა თეთრი პური, ნაღდი შვეიცარიული ყველი, ერბოკვერცხში შემწვარი ძხვი ზედ მოსხმული რალაც ცხარე წითელი სანელით, მაყვლის ჯემი და თიხის დიდი ჭიქა ცხელი რძიანი ჩაი. ისე მივაძეხი, მიპატივებას არც დავლოდებოვარ, ხუთ წუთში გამოვიბუსკენე და მერედა ამოვღერლე ცოტა დარცხვენილმა – არც ვიცი, როგორ გადაგიხადოთ მადლობა-მეთქი.

„ეგ არაფერი“, – მეუბნება, – „ჩემთან რომ მოხვედი, ამაში ალბათ განგების ხელი ურევია. მე უკვე მივხვდი ვინცა ხარ: შენი სურათია გაზეთში და რა უბედურებაც მოგნიეს, მგონი იმასაც გამაძლიან. ჯერ ციხეში გალპობდენ, მერე რეზისტენციის ყოველგვარი უნარი წაგართვეს და ახლა ქუჩის პოლიციას მიუგდეს შენი თავი. ასე აპირებენ ესენი საზოგადოებრივი წესრიგის დამყარებას? კარგი საზოგადოება კია, ასეთი მეთოდებით თუ იცავს თავს მაგრამ ღვთის ნებაა-მეთქი ყველაფერი – შენი ის მითხარი, ჩემ შესახებ თუ გსმენია რამე?“

„ეეე... როგორ გითხრაო“, – ვფრთხილობ, ძაან ძაან ვფრთხილობ, – „ერთხელ ყური მოვკარი, „მეტნიკური ფორთოხალზე“ ლაპარაკობდენ... გულზე მომხვდა რალაცეები, ოღონდ მე თვითონ არ წამიკითხავს, აბა საიდან“...

„ოჰო“, – მეუბნება, თან სახე ლამის გაუნათდეს, – „ეგაც კარგია. ახლა შენი ამბავი მომიყვიე და

ისიც მინდა ვიცოდეთ, ციხემდე რამ მივიყვანა. ნუ გეშინია, გულახდილად მიაიმე ყველაფერი, მე რა შევნი გამკითხავი ვარ“.

კარგად ვერც ჩაგვხედი რისი თქმა უნდოდა მაგით – თუ გამკითხავი არაა, რაღას მეკითხება-მეთქი, მაგრამ ამ ტიპის ხალხს ხომ ბოლომდე ვერაფერს გაუგებ, რაღაც თავისი უნა აქვთ და სიტყვებსაც თავისი ჭკუაზე ატრიალებენ.

ბევრი არც არაფერი მაქ სათქმელი-მეთქი, ვეუბნები, – სულუბრალო ამბავია: ბიჭებმა ამაგდეს და რაღაც სულელურ სანაძლეოზე სხვის სახლში შევიპარე, ვითომ გაბეჭდავდი თუ არა – მართლა რამეს მოპარვა არც მიცდია, ხოდა ერთი მარტოხელა მოხუცი ქალი ცხოვრობდა თურმე შიგ, სიბნელეში დამლანდა და გული წაუვიდა; მერედა გავიგე, დაცემისას მაგიდის კიდეზე ჩამოუკრავს თავი და კაცმა არ იცის, დარტყმისაგან გარდაიცვალა თუ შიშისაგან. შე კიდე გაქცევის მაგივრად მის მოსულიერებას ვცდილობდი და პოლიციასაც ჩემი ხელით გაუვლე კარი. იმათ კიდე საქმეში გამოიყვანეს – აქაოდა, დიდი მკვლეელი და ბანდიტი გავქაჩეთო. სასამართლოში კიდე სიტყვაც არ მათქმევინეს თავის დასაცავად-მეთქი...

მათგან არც მიკვირს, – თავს მიქნევს და მეც ჩემსას მივერეკები: „მერე შიდა საქმეთა მინისტრმა ციხეში ჩამოვლავზე მანცდამანც მე გამომარჩია და საავადმყოფოში მიკრეს თავი, ლუდოვიკოს მეთოდით უნდა გიმკურნალოთო. თანაც პირობა მომიცეს, ხაროში აღარ დაგაბრუნებთო და მეც რა შვილი ვიყავი, ხმა ამომეღო“.

დანვრილებით გამომიკითხა იმ უცნაური მკურნალობის ამბავი და ღმერთმანი ძმებო, სულ წვრი-

ლად ჩავუკაკლე ყველაფერი, მანდედან არაფერი გამომიტოვებია და ფილმებს რო ვისხენებდი, კინალამ ისეც ცუდად გავხედი. ის კიდე ველარაფერს ამჩნევდა, ოთახში დაბლაყუნობდა და მამალი გიჟივით თავისთვის ბურტყუნებდა რაღაცას. მერე შევთავაზე, სუფრას აგილაგებთ და ჭურჭელს მაინც დაგირეცხავთ-მეთქი, მაგრამ თითი არ გამანძრევირა – შენ ახლა მოსვენება და სიმშვიდე გჭირდებაო. ერთხანს კი ვიყავით მართლა მშვიდად – ის სამზარეულოში ტრიკობდა მე კიდე ბუხარს ვუჯექი და რაღაც მშვენიერ უფილტრო სიგარეტს ვაფუილებდი, მაგრამ მალე მორჩა დიასახლისობას, ისეც მე მომადგა და მეუბნება: „შენ იქნებ შესცოდე კიდეც და სასჯელიც დაიმსახურე, მაგრამ ყოველგვარი სასჯელი ჩადენილი ბოროტების საზღაური უნდა იყოს მხოლოდ, შენ კი ათმაგად გაზღვევინეს – პიროვნების მაგივრად რაღაც უნებო არსებად გაქციეს და საკუთარი არჩევანი აღარ გაგაჩნია: შენ ახლა სხვისი გამოწერილი რეცეპტით უნდა იცხოვრო – სიციეთზე მომართული მეცნიერული არსება! შენთვის ყოველგვარი ცხოვრებისეული სიამენი ტკივილის გამომწვევი იქნება მუდამ: მუსიკით ტკიობა და ქალის სურვილი, ლიტერატურა და ხელოვნება – ყველაფერი ეს ფიზიკურ ტკივილს გამოიწვევს შენში... ეგენი კიდე საზოგადოების გაჯანსაღების იდეით ისე არიან შეპყრობილები, ზღვარის შეგრძნება დაკარგული აქვთ – ადამიანს თუ ნებსით არჩევანის უფლება არ გააჩნია, მას ადამიანიც აღარ ეთქმის!“

„ჩვენი კაპელანიც სწორედ მაგას ამბობდა, სერ“, – ჩავურთე როგორც იქნა, – „უსუსტად მაგ სიტყვებით“.

„ჰოო? ან რატომაც არ იტყოდა – მაინც ქრისტიანი მოძღვარია, ასე თუ ისე... ახლა კი აი რა მინდა გითხრა: ხვალ ორ-სამ ჩემს მეგობარს შევატყობინებ, სანდო და საჭირო ხალხია, იმათაც დაწერილებით მოუწყები ყველაფერს. ნახავ, არც ჩვენ ვართ გულხელდაკრეფილები, რაღაცის გაკეთება ჩვენც შეგვიძლია და თუ საზოგადოებრივი აზრი აღარაფერს ნიშნავს ამ ქვეყანაში, მაგასაც ვნახავთ. არა მგონია, ახალგაზრდის ფსიქიკაზე ასეთი ბარბაროსული ცდების ჩატარება დიდ მიღწევად ჩათვალოს რომელიც გნებავთ მთავრობას – თუნდაც ტოტალიტარულს!“

„როგორც მეტყვით ისე მოვიქცევი“, – ვეუბნები, – „ოღონდ უსიამოვნება არაფერი მოგივიდეთ ჩემს გამო“.

ხელი ჩაიქნია და ცოტა ხნის მერე მეუბნება: „ანი რალა უნდა მომივიდეს? ოჯახი მე აღარა მაქვს და ჯანმრთელობაც არაფრად მივარგა“...

„შეგემთხვათ რამე?“ – ფრთხილად ვეკითხები, სხვათაშორის, არადა მართლა მაინტერესებს სად გაქრა მისი ცოლი. – „თუ მეუღლემ მიგატოვა?“

ცოტა ხანს ჩუმად იყო, ვიფიქრე შეკითხვა არ დაეკასა-მეთქი, მერე რაღაცნაირად ჩამწყდარი ხმით მეუბნება: „ჰო, მიმატოვა. შოკში იყო ჩავარდნილი, გაგიჟებას არაფერი უკლდა და... თავი მოიკლა“. ვხედავ, თითები უკანკალებს, სიგარეტს ვერ მოუკიდა ვერაფრით. მე კიდევ გავითიშესავით, თვალწინ ის ღამე დამიდგა, მაშინდელი ამბები და უცებ ისევ დამიარა მუცელში, თითქოს ჰაერიც აღარ მყოფნიდა და ეტყობა სახეც მაგრა შემეცვალა, უცებ მოვიდა გონზე, წამომაყენა და მეუბნება: „კარგი, გვეყოფა ძველის გახსენება, ახლა მომა-

ვალზე უნდა ვიფიქროთ. დანეჭი, დაიძინე და ხვალ უკეთ იქნები“. მერე სანოლი ოთახის კარი რო გაიხურა, გავიგონე – თავისთვის ბუტბუტებდა ისევ: „საბრალო ბიჭი... ესეც ამ შეშლილი საუკუნის კიდევ ერთი მსხვერპლი. რა განსხვავებაა, ძალადობა ფიზიკური იქნება თუ სულიერი – შედეგი შეიძლება ერთნაირი იყოს. ბედზე რომ არ მოხვედრილიყო ჩემთან, ან კარი არ გამეღო, ამასაც იგივე დაემართებოდა ალბათ“...

5

თიშად მეძინა ძმებო იმ ღამით – გვერდიც არ მომიცვლია და იქნებ ამიტომაც იყო, არც დაბეგვილი სხეულის ტკივილს გაუღვიძებიავარ და არც დამსიზმრებია რამე. დილით ჯერ აზრზე ვერ მოვედი სად ვიყავი, მერე გამახსენდა ყველაფერი და ვიფიქრე ერთი უნდა გავიგო როგორმე, ამ ჩემს მასპინძელს რა ქვია, აკი გუშინ ვუთხარი თქვენზე და თქვენ წიგნზეც მსმენია-მეთქი. ამ ოთახში ვერაფერი ვნახე, მერე პატარა დერეფანს გაუწყვი, ვითომდა ვერ მოვიხზარე საით წავსულიყავი და ბოლოში კარი დავინახე გამოღებული, იავნად საძინებელი იყო მაგრამ რამდენიმე ცალი წიგნების თაობაზე დაეჭით და მეთქი თუ ის „ფორთოხალი“ ვიპოვე, ავტორის გვარზე ხომ ზედ ექნება, ვარიანტი არაა.

ჩუმად შევიპარე და რას ვხედავ, ძმებო – სწორედ იმ ქალის გადიდებული, მეტრი-მეტრე სურათი შემომტყერის კედლიდან და მიღიმის... ისევ იმ საღამოს ამბებმა დამიწყო გახსენება და თითქო ისევ მომანვა ყელში რაღაც, მაგრამ წიგნების ქექვა

დავიწყე სასწრაფოდ და გადამიარა. მალე ვიპოვე, პატარა წიგნი იყო და ავტორის გვარიც ზედ ეწერა, რა თქმა უნდა: ალექსანდერი. ესეც კიდევ ერთი ალექსი-მეთქი, გავიფიქრე. მერე ალაგალაგ გადავფურცლე მაგრამ ღმერთმანი, თავი და ბოლო ვერ გავუგე რას ბაზრობდა. ერთი ეგ იყო, ძაან პათეტიკურად ამტკიცებდა – დღესდღეობით ხალხი რაღაც მანქანებად უნდათ რომ აქციონ, წესით კიდევ უცხო ხილივით უნდა ვიზრდებოდეთ დედამიწაზეო. ამ ჩემის ალექსანდერს ეტყობა ისე წარმოედგინა ეს ქვეყანა თითქო ჩვენ ყველანი ერთ რაღაც დედა-ზე უნდა ვეკიდოთ, მამაზენიერმა რომ დარგო საკუთარ ბაღში თავისი დილიხორის გასასწორებლად და ჩვენ კი არ გვჭირდებოდა ღმერთი, ღმერთს თვითონ ვჭირდებოდით რაღაც სამყაროული წყურვილის მოსაკლავად. სულ რაღაც ამისთანას ბოდილოება და ღმერთმანი, მგონი მართლა შერეკილია ან ცოლის სიკვდილმა თუ შერყვია-მეთქი ვიფიქრე და სწორედ ამ დროს გავიგონე, ძაანაც აზრიან რაშეს იძახდა – ჩამოდი, ვისაუზმოთო. მეც თავპატიუი არ გამიძვია, რაღა თქმა უნდა.

„ეტყობა კარგად გეძინა“, – მეუბნება და ტოსტერიდან პურის დაბრანული ნაჭრები ამოყარა. – „ათია უკვე. მე კიდევ დილიდან ესაქმიანობ“.

„ახალ წიგნს წერთ?“ – ვეკითხები.

„არა – ტელეფონს ვუზივარ. ყველგან მივრეკ-მოვრეკე“.

„მეგონა სახლში ტელეფონი არ გეძგათ“, – ვუთხარი და წამსვე ენაზე ვიკბინე, ისე შეეცვალა სახე. „საიდან მოიტანე?“ – მეუბნება, – „რამ გავიქრებიინა რომ ტელეფონი არა მაქვს?“ – მეკითხ-

ება გაშტერებული, თითქო რაღაც ძაან ძაან მნიშვნელოვანი რამე მეტყვას. „ისე, უბრალოდ“, – ვეუბნები, – „გუშინ თვალი არსად მომიკრავს. თუმცა ან რისი დანახვის თავი მქონდა, კარგად გონზეც არ ვიყავი“. თან კიდევ იმას ვფიქრობ, მართლა თუ გაახსენდა ის ორი წლის წინანდელი საღამო, მე და ჩემი ბრიატკა რო კარზე მივადექით და დაყენებული ხმით ექიმის გამოძახებას ვთხოვდი მის ცოლს, იმან კიდევ მითხრა, ტელეფონი არ გვიდგასო.

ცოტა ხანი კიდევ მიყურა თვალგაშტერებულმა მაგრამ მერე გამოერკვა, რაღაც საწყალობლად გამოიღმა და სავესე კოვზი შაქარი ბუთქა ჩემს ჭიქაში, მე კიდევ დატკბილულს ვერ ვიტან. არაფერი მითქვამს, რა თქმა უნდა.

„ჰო, იმას გეუბნებოდი, ჩემს ნაცნობებს ჩამოვუტრეკე და ბევრიც დაინტერესდა შენი ამბით. ერთიც ენახათ მშვენიერი იარაღი აღმოჩნდეს მთავრობის საინინალმდეგეობა. არჩენები ახლოვდება და ეგენი კიდევ დიდ იმედებს სწორედ ამ უბადადებულ კრინინალური ელემენტების საინინალმდეგეობა პროგრამაზე ამყარებენ, ტრახახით აიკლეს პრესა. ახლა დროა ისიც ვუთხრათ ხალხს, რა შედეგი მოაქვს მაგ ნაქებ ლუდოვიკოს მეთოდს და მთელ მაგათ პროგრამას!“

ისევ მომაჩერდა და ვიფიქრე: ვაითუ რაღაცა მინც იყნოსა ან რაღაცა ახსენდება ჩემსა და იმ ამბავთან კავშირში-მეთქი, მაგრამ მაშინ ყველას ნიღბები გვეკეთა და რა ხანი იყო გასული მას მერე, ვარინატი არ იყო არაზე ესტესა – რა თქმა უნდა თვითონ თუ არ დავაბრუნებდით რამე ისეთს. იმან კიდევ ისევ გაუტია თავისი: „რომ კითხო, მშვენიერი გა-

მოსავალი იპოვეს – კუნთმაგარ იმბეცილებს პოლიციაში იწვევენ, ცოტა სხვანაირ ხალხს კიდე დამცველ ბარიერს ჩაუდგამენ ფსიქიკაში, უნიათო და უნებისყოფო მასად გადააქევენ და მორჩა, დალაგდება ქვეყანა და თავისთი გადაიჭრება ყველა პრობლემა... კი, როგორ არა – მაგალითების მეტი რა არი, ოღონდ აქედან მერე ნახევარი ნაბიჯია სრულ ტოტალიტარიზმამდე!”

მართლა დარტყმულია-მეთქი, ვფიქრობდი – თვალები შუშებად ექცა და სახე გაუქვავდა. სადღაც ჩემს იქით იყურებოდა და მგონი საერთოდ ვეღარც კი მამჩნევდა. „ღმერთო შენ უშუველე ყველა გიყსა და დარეწვილს“ – გუნებაში წერტილი დავუსვი მის ქაქანს და ფრთხილად შევაპარე – განა მე რა შემიძლია-მეთქი.

„შენ“ – მეუბნება, – „ცოცხალი საბუთი ხარ და იმის მაგალითი, რას უპირებენ მთელ ერს!“ წამოხტა, ხელების ქნევას მოყვა და ხმასაც აუწია: „აქაც თუ თავისი გაიტანეს, მერე ვინც კი მთავრობას თვალში არ მოუყა, ან სანიშნაღმდეგოს იტყვის, ყველას შუშოლით კრიმინალი დასწამონ, ტვინი გამოურეცხონ, ფსიქიკა დაუბლოკონ და ამას სულ საზოგადოებაზე ზრუნვის ლოზუნგით გაამართლებენ!“ ცოტა დანყნარდა, მაგრამ არ დამეფდარა, ოღონდ თავების ქნევას და ყვირილს მორჩა და მეუბნება: „წერილი დავწერე ერთი გაზეთისათვის. მალე დაიბეჭდება. შენი ფოტო უნდა დავუერთო და მიიწავა შენი ხელმოწერაც იყოს ზედ“.

„კი ბატონო“, – ვეუბნები, – „როგორც თქვენ იტყვიან. ოღონდ, თუ არ მიწყენთ, ერთი ის მიიწავა გკითხოთ: თვითონ რა ძალა გადგათ, რაზე გინდათ გადაიკიდოთ მთელი ეს ვერხუშკა?“

ჯერ გაკვირვებით შემომხედა, თითქო კარგად ვერც გარეკვა რას ვეკითხებოდი, მერე სკამის ზურგს ჩააფრინდა, გადმოიხარა ჩემკენ და რალაც ძაან გულნატყენი კაცისვით დამიჩყო: „იცო რას გეტყვი, მარტო შენი ამბავი არ არი აქ, თავისუფლების სიყვარული ჯიშითვე მოგვდგამს და ამას უნდა გავუფრთხილოდ. რომელი მებრძოლი მე ვარ, მაგრამ ვილაცამ ხომ უნდა ამოიღოს ხმა, თორემ სულ დავილუპებით. რა, განა ნებით დათანხმდება ვინმე, მის შვილს რომ იგივე უქნან, რაც შენ გიყვეს?! ოღონდ მასას სიმშვედ და მცონარობა ყველაფერს ურჩევია და თავს წინასწარ არავინ აიტკიცებს, ყველაფერს მიმართ აპათიაც სწორედ აქედან იწყება და ამიტომაც დროზე უნდა დაარქო ნემსი მტკივან ადგილას!“ და უცბად, ძმებო, ჩანგალს დაავლო ხელი და ისე გლიჯა მაგიდას, ჩარჭობით თერა მაგრამ ორად კი გადალუნა.

ამან თუ ბოლომდე ასე გაგრეჯა, ისევ ჩემი გასაჩერებელი არ გახდეს-მეთქი ვიფიქრე, და ვითომ მაგრა დაინტერესებულმა წერილის წაკითხვა ვთხოვე.

„ჰო, მართალი ხარ“, – შუბლზე იტყვიცა ხელი ძაან თეატრალურად. – „შენი სახელით იქნება და ხომ უნდა იცოდეს ხელს რას აწერ“... მგონი გაბარებულიც კი იყო და ჩემი აზრი მართლა უნდოდა გაეგო. მე წერილს ჩავუჯექი და იმან კიდე მაგიდის ალაგება დაიწყო, ისევ ხელი არ დამაკარებინა არაფერს. მოკლედ ძმებო, ამ წერილიდან ისე გამოდიოდა თითქო ჩემი პირით ვლაპარაკობდი რა უბედურებაც გადაამხდა თავს და რა გულგოთა გამოვიარე და რა დღეში ჩამავლო ამ ჩვენმა მთავრობამ, სული ამომაძრო და ტვინი მიღრძო და გონებრივად დამახიბოდა, ასეთი აღარც თავისუფლება მინ-

დოდა და აღარც არაფერი. ძაან გრძელი და ძაან ცრემლსადენი რამე იყო, ღმერთმანი. გული ამიჩვილდა.

„მხეცი ხართ, ბრატ“ – ვეუბნები, – „მაგრა გინევირიათ. ტემპში ავარდება ხალხი“.

„რა... რა თქვი?“

„არაფერი, ეს ისე“ – ვეუბნები, – „მეგობრებში ვლაპარაკობთ ხოლმე ამგვარად. სლენგია, ასე ვთქვათ“.

ის კიდე მომჩერებია და ბუსავით აფახულებს თვალებს. რალაცამ კი გამკრა გულში, მაგრამ ამ დროს ზარმა დარეკა კარზე და საზოგადო მოღვაწე ბატონ ალექსანდერსაც სახე გაუნათადა.

„აპა“, – მეუბნება, – „მოვიდინე როგორც იქნა“. და სტუმრების შესახვედრად გაქანდა. მერე ერთად შემოლაგდენ ყველანი – სამნი იყვნენ და ბნმა ალექსანდერმაც რიგრიგობით გააცნო ჩემი თავი. ერთი ვინმე დოლინი იყო, პატარა, ჩაპუნტულებული, პირში სულ სივარეტი ქონდა გაჩრილი და სადაც მოხვედებოდა იქ აფერებულვდა, ან სულაც იატაკზე ეყრებოდა ხოლმე. მეორე ნაღდი ყვეერი – გვარად რუბინშტეინი, მაღალი, სათვალისანი და წვეროსანი, ტელევიზიის დიქტორივით კაი დაყენებული ხმა ქონდა, და მესამე კიდე ვიღაც რამდენიმესახელიანი ჩორნა ტიპი, გადაგლესილი თმით და მაგარი გვარით – და სიღვა. აქოთებული იყო არ ვიცი ბრიოლინით თუ კიდე რამე ეგეთით. სამივემ ჯერ კარგად დამალივერა და მერე სწორედ ეს და სიღვა გამოვიდა სიტყვით, ეგ ვის რას დააცდიდა: „მთლად გასაცოდავებულიც არ ეთ-დაცდიდა: – სახე კი აქვს ცოტა შემუშაებული, მაგრამ ქმის – სახე კი აქვს ცოტა შემუშაებული, მაგრამ ასე ლოს უფრო გავს... გრძელი დაგჭირდება“.

მაგრა არ დამევასა მძებო, მაგის მურდალაქცენ-ტიანი პიჟონური გამოსვლა და თვითონაც კაი დამპალი ვინმე ჩანდა, ხოდა წყნარად ისე ვეუბნები, ხმადაბლა: „არა ბრატ, არ გამოვა მაგი საქმე. კბილებს კი ჩავისვამ, მაგრამ პუდრი, დუხი და ეგეთები ცხოვრებაში არ მიხმარია და მორჩი ახლა ბაზარს“. კინალამ ისიც დაეწამატი, ან შენ თვითონ რაში გჭირდება რა დაზეთილხარ – ისედაც იაენად შედიკს გვეხარ-მეთქი, ოღონდ თავი შევიკავე. არადა სულ არ ამომელო ხმა, ის აჯობებდა – იმ გასლიკინებულ მურთხს ყურიც არ გაუპარტყუნებია, სამაგიეროდ მასპინძელი გაიყინა ადგილზე და რალაცა ბუტბუტს მოყვა, მე მარტო ის გავიგონე, უცნაურიაო იძახდა – ეს ხმა და ლაპარაკიც მეცნობა და ნაღდად სადაღაც შევხვედრივართ ერთმანეთსო. ეს უკვე მეორედ ჩამორეკა ზარმა და ჭკუით უნდა ვყოფილიყავი, ასე უაზროდ არ უნდა მეტლიკინა.

მერე ბატონი დოლინი გავიდა საქმეში: „აქცენტი პირივეების განადგურების საკითხზე უნდა გადავიტანოთ. დანგრეული ოჯახიც ვახსენოთ და პირადი ტრაგედიაიც. გაზეთები იცოცხლე, ერთხმად აიტაცებენ. საზოგადოებრივ აზრს უცბად შევაბამოთ ეფვანს“.

„მომისმინე“, – ახლა ამას მიეუბრუნდი – „თქვენი თქვენ იცით, მაგრამ მე რა აქედან? ჯერ იყო და ვირის აბანოში მომაცურეს, მერე ისე მომინყვეს საქმე, ყველაფერზე გული მერევა და ცუდად ეხდები, მშობლებმა საკუთარ სახლში არ მიმიღეს, ბებერი თუ ახალგაზრდა, წიგნის ჭია თუ ბრიყვი პოლიციელი – ყველა მე მიკაკუნებს თავში. ამას თუ მოელება როდისმე ბოლო?“

რაბინი რუბინშტიინი მხარზე მხევებს ხელს, მკლავზე მეფერება – ნაგაფრებს რო აწყნარებენ, სწორედ ისე, და ძაან ძაან უმნი სახით მეუბნება: „ჩვენი პარტიისა და თავისუფლების იდეისათვის თავდადებას არავინ დაგვიწყებს. თითსაც ვერავინ დაგაკარებს, ჩვენს გვერდით თუ იქნები და ყველაფერს დაგვიჯერებ. აი ნახავ, ბნელიდან ნათელში გაგიყვანათ“.

ამაზე ისევ გამოვედი წყობიდან და ახლა უკვე ყვირილი მოვრთე: „ხელების ცაცუნს შეეშვი და ზოგი გიჟი და მართლა ბნელო თქვენკენ მოიკითხეთ! ჯერ ის მითხრას ვინმემ, მე ვინ დამიბრუნებს ჩემ თავს? როდესმე თუ გავხედები ისევ ჯანმრთელი და ვიცხოვრებ ჩემ ჭკუაზე?!“

„ბნელო“... – ისევ გააჩმახა აღეკსანდერმა, ფიქრიანად, – „ბნელო... ეგ მართლა ვილაცის სახელი იყო – ბნელოს ძეახდნენ, მართლა“.

„შა“... – უცბად ვერ გამოვერკვიე და ახლა იმას ვეცი, – „ბნელო რაღა შუაშია?! ახლა არ მითხრათ, ისიც ჩვენ ბრიაგვაშიაო!“

ვთქვი და იქვე ენაზე ვიკბინე: ისეთი სახე გაუხდა, ერთი სული მქონდა ზევით ავსულიყავი, ვითომც ტანსაცმლის გამოსაცვლელად და მერე ფანჯრიდან ავთესილიყავი სადმე, სულერთია სად, ოღონდ კი მას აღარ გადავცვრიდი ისევ.

„მაშ ასე ძმებო“, – ვეუბნები და თან წამოვდექი კიდეც, – „კარგად მეყოლეთ. დიდი მადლობა ყველაფრისთვის და ღმერთმა ხელი მოგიმართოთ, მაგრამ ახლა ცოტა საკუთარ თავსაც უნდა მივხედო“. მაგრამ იასნი იყო, ეგრე ავიღალად ვეღარ დავუძვრებოდი მაგათ ხელიდან. აქედან ერთი ჩამაფრინდა და იქიდან მეორე და მორთეს ლაყავი მოქა-

ლაქობრივ სინდისზე და პატიოსნებაზე და საკუთარ ადამიანურ ვალდებულებებზე ჩემ მიმართ და მოკლედ, აქეთ მაგდებდენ ნაშუსზე. მეთქი დავეფრთხავ ამათ და მოვუსვამ როგორცა ვარ – ფლოსტებში და ხალათში, ოღონდ გაბრძოლებაზე გაფიქრება და რწყევის გრძნობა ერთი იყო – ეს რალაც ფსიხოდელიკობა მგონი დღითიდღე მიმატებდა. ჩათრევას ისევ ჩაყოლა ჯობდა და შიპიტი აღარ დამიწყია, ბოლო-ბოლო ოღონდ ახლა გაცეცლოდი აქაურობას და ამ ჩემი მასპინძლის გაცივებულ მზერას და მეტი ახლა აღარაფერი მინდოდა. ის კიდე გაფუჭებული პატიფონივით იმეორებდა ერთი და იგივეს: „ბნელო, ბნელო... ვინაა ეგ ბნელო? საიდან მახსოვს?“ დაიცვილა ეტყობა, სხვა ვერაფერზე სიტყვა ვეღარ დააცდენინეს.

ხუთ წუთში მანქანაში ვიჯექით მე და მთელი ეს რალაც პარტიული ბრიაგვა, მეფორთოხლე მწერლის გამოკლებით და ქალაქისკენ ვუბერავდით. რომელიღაც ახალ უბანში მივედით, ზუსტად ისე თივე მალღივი შენობები იდგა როგორც ჩემთან, ისეთივე შრომა-შენების სადიდებელი ფრესკებით მონატული და ლიფტით ავედით რომელიღაც სართულზე, ერთ მოციცქნულ კუთხის ბინაში შემეყვანეს და ანი აქ იცხოვრებო – მახარეს. ისე, არა უშვავდა რა – კარგი ფართო ლოგინი იდგა, მაცივარიც გამოტენილი იყო და ქალაქის ცენტრიდანაც არ ვიყავი მაინცდამაინც შორს, თუმცა ეგ ან რაში მარგებდა.

„ახლა ჩვენ საქმეს მივხედავთ“, – ყვეერი რუბი მეუბნება, – „შენი კი მოისვენე, დამაშვრალო სულო“...

„როგორა?“ – ბოლოში რალაც ვერ გავერკვიე.

„წაუძინე“, – დოლინი მიმართავს, – „და ნურაფერზე ნუ იდარდებ, ხვალ გინახულებთ“.

„დაიცათ!“ – ამ პიონრ და სიღვას ერთხელ რო მოვაკეტიინე, მერე ხმა აღარ გაუღია, მაგრამ აშკარად სულ რაღაცა აზრი აწუხებდა. – „ერთი ნუთით... იცით ალბათ, ჩვენს ამხანაგს, ჩვენს ძვირფას ალექსანდერს ამ რამდენიმე წლის წინ მძიმე პირადი ტრავმადია დაატყდა თავს. ე-უ... და თავად შეამჩნევდით, ხანდახან რაღაცას აიკვირებდნენ ხოლმე... დიახ, და ის მინდოდა მეკითხა, რაღა თქმა უნდა ეს ჩვენს შორის დარჩება და მართლა ხომ არ მიგიძღვით, ასე ვთქვათ, ეე... რაიმე წველილი?“

დიდი გველაქუა ვინმე იყო ეგ მართლა დამპალი ეგა და თან ჩემი წვლის დახსენებაზე და თან კიდევ იმიტო რო ხელი მეტკეებოდა ღმერთმანი, უნიტაზში ჩამეყოფინებინა მაგისი გადაგლეხილი თავი, ისევე დამიარა მუცელში და სუნთქვა შემეკრა და ისღა წავიბუტბუტე, ჩე ჩემი უკვე მოვიხადე-მეთქი. იმათაც დიდის ამბით თავები მიჭიქის, სამძიმარზე შემოვლილი ძმაკაცებივით დამემშვიდობენ და რაღაც თავიანთი პოლიტიკური საქმეების საჩარხავად გალაგდენ.

ლოგინზე მივეგდე, ჭერს მივაშტერდი და იმაზე დავიწყე ფიქრი, მომავალში რა მელიოდა. მერე ის გამახსენდა, ბრიყულად რო ვეცი პირში ბნელოს ხსენებაზე და ახლა თავი წავიკაშე დარდით, მართლა რო გაიხსენოს იმ შერეკილმა ვინ იყო ან რა საქმეში გადიოდა ეგ ვინმე ბნელო, ნეტა მერე რას ვაპირებ-მეთქი. მერე ეტყობა დავყვირე – არაფერი მახსოვს. არც ვიცი, როდის გამეღვიძა, კარგა ხანი იქნებოდა გასული: ბნელდებოდა, ოღონდ თავისით არ გამღვიძებია – რომ მივეშვით, დილაშდე

გვერდს არ მოვიცვლიდი მაგრამ უცებ მუსიკა ჩაირთო კედლის იქით. ამ ახალ სახლებში რო იზოლაცია – ნუ იტყვი, ხოდა ისე ისმოდა თითქო აქვე, ჩემ სამზარეულოში გრიალებდა დინამიკი. თან ძაან ხმაურიანი და რეზკი თება იყო – ვინმე დანიელი ოტო სკეიდლიგის შესამე სიმფონიიდან. ჯერ თითქო გამიხარდა კიდეც, ლოგინიდანაც წამოვდექი და იქვე ფეხები მომეკვეთა: ხმას აუწიეს და დამეწყო მაგრამ რა დამეწყო – თითქო გაგარვარებული სპიცები გამიყარეს ნანღავებში. და მე, ვინც სწორედ ამ დასაწყისს ვუსმენდი ხოლმე დილაობით, ხასიათზე მოსასვლელად, ახლა იატაკზე ვგორავდი და კედელზე ვაბრახუნებდი და ვბლაოდი გამორთეთ-მეთქი, მაგრამ მეგონი კიდე უფრო მოუმატეს და ვიფიქრე სანამ ჭკუაზე ვარ როგორმე აქედან უნდა გავაღწიო-მეთქი, კარებს ვეცი და ჩაკეტილი აღმოჩნდა გარედან, მარტო სახელური მოვაძრე, მერე მთლად გამობრუებულმა ბავშვივით საბანი გადავიფარე თავზე და თითებით ყურები დავიციე, მაგრამ ტრომბონების ჭყვირილი და თეფშების ხმა მაინც აღწევდა. მერე კიდე აუწიეს მალღებს და ეს უკვე იავნად ძალით იყო, ვიღაცას ჩემი გაგიჟება უნდოდა და მეც მართლა გიჟივით ვბოდილობდი აქეთ-იქით და ხან კედელს ვეხეთქებოდი თავით და ხან სკამს წამოვედეფოდი და იატაკზე ვადენდი ბრაგვანს და ვგორავოდი და ვბლაოდი რაღაცას, თვითონ არ ვიცი და კარგს და ტკბილს რას ამოუშუშებდი პირიდან, მერე მაგიდა ავაყირავე, რაღაც ფურცლები მიმოიფანტა ძირს და უცებ მოვედი აზრზე რაც მინდოდა – რისი გაკეთებაც გადავწყვიტე მაშინ, საჯაროში, იმ დამპალ ბილიბოისა და ყლიყვ ბნელო-პოლიციელს რო არ გადავეყრო

დი - ერთ დიდ გრძელ ფურცელზე წითელი ასოებით ეწერა სიკვდილი და მერე რა რო მერე მთავრობას მოდიოდა - ალბათ პლაკატი იყო, ჩემთვის კიდევ წიგნი ეგდო და ყდაზე ღია ფანჯარა ეხატა. ლემერთმანი აბა სხვანაირად როგორ უნდა გამეგო - ერთი ნახტომი, წამით სულის შეკვრა, მერე იქნებ წამით კიდევ ტკივილის გრძნობა და მორჩა, მერე სულ ძილი და ძილი. კედლის იქით დინამიკები იხეოდა უდარნიკის ხუთმეოთხედიანი ბოისაგან და ფანჯარაც ღია მქონდა უკვე, ვხედავდი ქვევით ტარაკანებივით რომ დარბოდენ მანქანები, ოლონდ ხალხი კი არ ჩანდა რატომღაც, და ამ დროს თითქო სწორედ ჩემთვის ჩართეს ლამპიონები, როგორც ცირკში ისე, მე კიდევ თვალები დაეხუჭე და ის ერთი ბოლო ნაბიჯიც გავადგი გარეთ.

6

აბა რა გითხრათ ძმებო, თვითონაც არ ვიცი როგორ და რანაირად მოხდა - მაგრად რო დავებერტყე მახსოვს, მაგრამ სანამ ტკივილისაგან გავითიშებოდი, ჩემ ზემოთ და გარშემო გაკვირვებული სახეების გროვა დავინახე და იმის გაფიქრებაც მოვასწარი, ეგენი ყველა ერთი ნაგავია და რა თქმა უნდა ის კონცერტიც ჩაწყობილი ამბავი იყო, და ვინ დამწყველა ასე რო უტანჯველად სიკვდილიც ვერ მომიხერხებია-მეთქი...

მერე თითქო წლები გავიდა სანამ ისევ მოვიდოდი გონზე და აზრზე მოვიდოდი სად ვიყავი ან რა მომივიდა; საავადმყოფოს სუნი მეცა ჯერ - მომწარო, სტერილური სისუფთავის სუნი და კიდევ წამლების, მერე თითქო თვეები გავიდა და თვალშიც

გამოვიხედე - ყველაფერი გაქათქათებული თეთრი ფერის იყო, ისეთი მკვდარი სტერილური თეთრი ფერის, ატალახებული მიწის დანახვა მოგენატრებოდა. ძან ნელა-ნელა აღვიქვამდი ყველაფერს გარშემო და ვერც საკუთარ სხეულს ვგრძნობდი ჯერ, ვერც ამ არტახებს თუ რაღაც უბედურებას, თავიდან ფეხებამდე გაოქობილი ვი ვიყავი და შეფუთული, ზევიც კიდევ გადამობრუნებული შუშა ეკიდა, სისხლით სავსე, ბლანტი წითელი სითხე წვეთ-წვეთად მოდიოდა გამჭვირვალე მილში და სადღაც მარჯვენა ხელში შემდიოდა.

მერე ცოტა მივიხედ-მოვიხედე და რას ვხედავ ძმებო - ლოგინთან ვიღაც წინკვი მიზის და წიგნს კითხულობს. ტანზე კარგად შემოტმასნილი, ფორმის ხალათი აცვია, ფეხებს ვერ ვხედავ, მაგრამ ზევით ყველაფერი რიგზე აქვს და მიწოდდა მეთქვა რას ითხრი თვალებს, მაგას ჯობია აგერ მომიწვე გვერდში-მეთქი, მაგრამ სიტყვების მაგივრად რაღაც შსთ-ფშსტ სტვენა-ფშეიტინი ამოივიდა და ენით რო მოვისინჯე, ერთადერთი წინა კბილია ვიპოვე. ისიც ყანყალედა. გოგოშკა კიდევ ნელსტკევით ნაჩქმეტივით შეხტა და მორიგე ექიმის დასაძახებლად გავარდა. ფეხებიც გვარიანი ქონდა, თვალის შევლება მოვასწარი. მერე ისევ გავითიშე და ეტყობა ისევე კარგა ხნით, იმტომ რომ თავზე უკვე ის დამპალი სამეული მედგა და რომელიღაცა მათგანი, ეტყობა და სილვა ენაგაუჩერებლად მექაქანებოდა: „...ხალხი შფოთავს, ესლა ამათ ვერაინ გააჩერებს, წასულია მთავრობის საქმე. შენი ღვანლი კიდევ, ჩემო პატარა მეგობარო, პარტიისა და თავისუფლების იდეის მიმართ, მე ეტყობი, განუზომელია!..“

თქვენი დედაც და მამაც და ყველა კეთილები-მეთქი, მინდოდა მეთქვა, - რომ მოვმკვდარიყავი, ხო მთლად უკეთესი და გადასარევი იქნებოდა და ყველაფერს კარგად გაზომავდით-მეთქი, მაგრამ პირიდან ისევ ფშტვენა-ფშტვენის მუტი არაფერი ამომივიდა. მაშინ ერთმა გაბნეუების ამონაწერები და ფოტოები დამიღება წინ და რაღა არ იყო იქ, ძმებო: ასფალტზე რო ვგდვიარ და მერე ნახილკე-ბით რო მტენიან მანქანაში და წარწერებს კიდე ნუ-ლა იტყვი: *კრიმინალური რეფორმის პირველი მსხვერპლი. მეცნიერები - დესპოტიზმის სამახსოვრ-ში... მთავრობა - მკვლელი!* და რა ვიცი კიდე რა არა. ამ დროს ის ჩემი წინკვი მედდა დაერჭო და ატეხა ერთი ალიაქოთი - ეს რა ამბავიაო, ექიმმა სულ ორწუთიანი ვიზიტის ნება დაგართოთ, პაცი-ენტს ახლა სრული სიმშვიდე ესაჭიროება, თქვენ კი ამ ფოტოებით სულიერ წონასწორობას აკარგვი-ნებთო და მოკლედ, გაუტია და გაყარა ყველა. არა-ვითარი წონასწორობა მე არ დაამრღვევია რა თქმა უნდა, ოღონდ მალე სიზმრებში წავედი და ისე კარგი იყო ძმებო, როგორც ძველ დროს, როცა ჯანმრთელი და საღსალამაით ვიყავი. ჯერ იყო და ვითომ მოპარულ მანქანაში ვიჯექი, სადაღაც ტრა-საზე მივეღლიგინებდი და ერთ ბებრუსხანას ზედ გა-დავუარე ბორბლებით, მაგრამ არც ცუდად არ გავ-მხდარვარ და არც არაფერი. მერე ვითომ მრგვალ სცენაზე გამოვედი, ეს ჩემი მედდა გამოვართვი თმებით, საოპერაციო მაგიდაზე დავაბი, სკალპე-ლით ნაზად დავუჭერი ფორმა და იქვე მივანექი მთელი ეშხით. მაყურებელს კიდე მაგრა გაუსწორ-და, ტაქტიში მიკრავდენ ტაშს და რაღაც შეძახილე-ბით მამხნევებდენ.

მერე არც ვიცი რამდენი მეძინა, თვალი რომ გა-ვახილე, ჩემი დედა-მამა არ დამეჩითენ - სხედან გუგულებივით თავიანთი ძაან ცუდ დღეში ჩავარ-დნილი შვილის სანოლთან და დედო სლუკუნებს გაუთავებლად. ახლა უკვე ყბა ისეთი გასიებული აღარ მქონდა და ცოტა უკეთესადაც შემძლო ლა-პარაკი, ხოდა ვეკითხები ძაან ისე მწარედ და იაზ-ვურად: „აპა, როგორც იქნა მოიცალეთ ერთადერ-თი შვილის მოსანახულებლად!“

დედომ იქვე ბუ-ბუბუბუბუ ამოუშვა და მამაჩემი კიდე რაღაც ისე დარცხენილივით აბურტყუნდა: „ჰო შვილო, იცი რა - ჩვენ გაბნეუებიდან შევიტყ-ვეთ ყველაფერი... და მგონი ცოტა ჩვენი ბრალი-ცაა... მაგრამ აწი ყველაფერი შეიცვლება და სახ-ლში დაბრუნდები, ხომ?“

„მერედა რასა იქმს ჩვენი ოჯახის ის ახალი წვე-რი, ბიჭი ჯონი? ხომ მადლრადაა?“

ამაზე დედომ კიდე მოუშვა ონკანი და ახლა ერ-თი ცხვირსახოცი აღარც ყოფნიდა, მეორედ დააძ-რო, მამამ კიდე ამოიხსნა და ძაან გულამოსკვნით მეუბნება - პოლიციასთან მოუვიდა რაღაც უსია-მოუნება, მგონი წინააღმდეგობაც გაუწია, სამსახუ-რიდან დაითხოვეს და სადაღაც პატარა ქალაქში გა-დაასახლესო.

„მამ ასე“, - ვუბნები, - „ყველაფერი თავის კა-ლაპოტში დგება ნელ-ნელა, როგორც ვხედავ, და თქვენც გინდათ გადმოვარდნილი ბარტივი ბუდეში დააბრუნოთ - ასეა?“

„ჰო, შვილო, ჰო, როგორც შენ იტყვი...“

დედაჩემმა კიდე მეტი რა იცის - ფშლუკუნებს და თავს უკანტურებს მხოლოდ.

„მოვიფიქრებ“, – ვეუზნები დინჯად, – „დრო ითმენს. ცოტას მოვჯობინდები და მოვიფიქრებ. აქედან მაინც არავინ მაგდება ჯერ“.

ამაზე დედომ კიდევ ერთი უ-უ-უ ჩაბერა ცხვირსახოცში და ალბათ კიდევ მოთქმა-გოდებასაც მიაყოლებდა მაგრამ დროზე ჩავანწყვტინე ხმა. სხვა თუ არაფერი, მომხალხურე პერსონალთან იყო უხერხული.

„არ შეიძლება ასე“, – მამაჩემი მეუბნება, – „არ შეიძლება ასე უყვირო საკუთარ მშობელს“.

„თორე თუ მშობა, ძან-ძან ვეხვეწე და ძან კარგ ადგილზე ამოვყავი თვის! მოვრჩით ახლა, ხომ გითხარით, მოვიფიქრებ-მეთქი. ოღონდ თუ ისევ გამიჭირებთ საქმეს, სულაც გავყოფ იმ ბინას და ცალკე შესასვლელს გავიკეთებ, მომიზრდა“.

„კარგი შვილო, როგორც შენ იტყვი. ოღონდ კი მალე განახო ფეხზე დამდგარი“...

წავიდენ და არავითარი სინდისის ქენჯნა მე არ მიგრძენია რა თქმა უნდა, უცნაური ის იყო, თითქო რაც უფრო აფესისხდებოდი, უკეთესად ვგრძნობდი თავს. იყო ამაში რაღაც დასაფიქრებელი.

რამდენიმე დღე ვიწვედი კიდევ ასე, კაციშვილი არ მანუხებდა, მერე კი ორი ახალგაზრდა ექიმი შესტუმრა, ძან სლადაკი ღიმილებით სახეზე, გვერდში მომისხდენ ერთი მარცხნივ და მეორე მარჯვნივ და რაღაც დიდი წიგნი გადაამიშალეს. ახლა სურათებს გაჩვენებთო, მეუბნებიან, შენ კიდევ შენი აზრი მოგვახსენეო. მეთქი მაშაყირებენ, მაგრამ მერე გამახსენდა, იმ ლუდოვიკოს ცენტრშიც რომ ასევე დაინყო ყველაფერი და ვიფიქრე, ამათგან ყოველგვარი გოთვერნობაა მოსალოდნელი – ჯობია ისევ

ფრთხილად ვიყო, კიდევ რამე ხათაბალა არ ავიკიდლო-მეთქი.

„აბა, რას გვეტყვი?“ – ერთი მეუბნება.

„ჩიტის ბუდეს გავს“, – ვეუზნები, – „შიგ კვერცხები აწყვია. მშვენიერი სურათია, მართლა“.

„და რას უზამდი, შენი ნება რომ იყოს?“

„სურათს?“ – ვეკითხები.

„არა, მართლა რომ იძოვო თბილი თეთრი კვერცხებით სავსე ბუდე“.

„აჰა“, – ვეუზნები დინჯად, – „გასაგებია. ავიღებდი და სათითაოდ მივაღწევდი კედელზე ან ქვაზე ან რამე ეგეთზე და მერე ვუყურებდი როგორ გაიღდაბნებოდა და ჩამოეწვეთებოდა ძირს“.

„ძალიან კარგი“, – თქვეს ერთ ხმაში და ახლა მეორე სურათი მაჩვენეს – დიდი გაფხორილი კულ-გაშლილი ფარშევანგი იყო. „ამას კიდევ სულ ლერა-ლერა დავაძრობდი კუდს და ბოლო ცალს დავეტოვებდი მარტო და მერე ვნახავდი რა მარაოსაც გაშლიდა... ისე, რომ შენივას, არი რამე განსხვავება მაგასა და ვთქვათ, ინდაურს შორის?“

ზრდილობიანად ვეკითხე, არაფერი ისეთი არ მიფიქრია, ამით კიდევ ერთმანეთს გადახედეს და ძან ღრმავაროვნად დაუქნიეს ერთმანეთს თავები.

მერე კიდევ გადაფურცლეს, მერე კიდევ, მეც რას ვკარგავდი რა – მშვენიერი გასართობი იყო და არც დამიმაღავს ან იმ დეკოლტიან ბანოვნებს რას ვუზამდი, ან იმ ბერეტთან ტიპს, ღამით სანაპიროზე რომ მიცუნცულებდა რაღაცა იმ სახატავი ყუთით ხელში, მგონი მოლბერტი ქვია, და ბოლოს ჩვენი ჩარლი კაპელანის ის ძმაკაცი რომ მაჩვენეს, ჯვარს კარო მიათრევდა მთაზე, ვეუზნები – მანდ ვიყო და

ერთი ჩაქუჩი და კაი გრძელი ლურსმნები მომცამეთქი.

ისეთი ნასიამოვნები როჟები ქონდათ, რა მოხდა-მეთქი, ვიკითხე.

„სიღრმისეული პიპნოპედია“, – თუ რალაც ამდაგვარი მითხრა მარჯვენამ და დაუმატა: „მგონი ანი ალარაფერი გჭირდება“.

„რაა?“ – ვეუბნები, – „ეშმაკმა იცის რამდენი ხანია ვგდივარ ასე შეფუთული და რალაც მავთულზე შეერთებული, კბილებიც კი აღარ შემრჩა მთელი და თქვენ კიდე მეუბნებით, არაფერი გჭირდებაო!“

„ცოტა დაგრჩა“, – ახლა მარცხენა მამშივდება, – „მაღე თაბაშირს მოგაძრობენ“.

„თავსაც თუ არ მიაყოლებენ ზედ, მადლობელი დავრჩები“, – ვებუზღუნებ ჩემთვის.

„მაგის ნუ გეშინია, შენი თავი ახლა წონა ოქროდ უღირთ ზოგიერთებს“. – თქვენ, ჩაიციანეს და გალავდენ. ნეტა მაგით რისი თქმა უნდოდათ-მეთქი, ერთი კი გავიფიქრე მაგრამ სწორედ ამ დროს შუადღის საუზმე მომართვეს და იმ ორი დოქტორას გადაკრულ სიტყვებზე ტვინი აღარ მიჭყლეთია.

7

ერთ დილასაც გამომიცხადეს, დღეს განსაკუთრებით საპატივცემულო მნახველი მოვა შენთანო და ატყდა ერთი ალიაქოთი, იქაურობა ისედაც კრიალბდა და ახლა მთლად გადააქათათეს, თავზე ბინტები უკვე მოხსნილი მქონდა და ლინად პარიკმახერიც კი მომიყვანეს ცოტა წამოზრდილი

თმის შესასწორებლად. მაგიდაზე დიდი ვაზაც გაშანსეს ყვავილებისთვის და რალაც დეზადორანტიც შესასხურეს ფარდებს. ღმერთმანი, მეთქი პრეზიდენტის ცოლი თუ მობრძანდება ამალით. გიჟი არ იყო – გავიხედე და თვითონ ყველაიმასქმეთა მინისტრი არ მესტუმრა, ერთი ათი-თორმეტი ფოტოგრაფი მაინც მოყვა და კიდე სამი თუ ოთხი სხვადასხვა რანგის ფუნქციონერი. ძლივს დაეტიენ პალატაში. თვითონ მინისტერი იმისთანა ჩაცმულ-დახურული იყო, მანეკენად გამოდგებოდა, ღიმილი კიდე – სუფთა პასტის რეკლამა. პირდაპირ ჩემ ლოგინს მოადგა და ატყდა ერთი ჩხაჯანსუკი და ბლიცების ფეთქვა. თქვენლა მაკლდით-მეთქი, ვეუბნები, ახლა აქაც აღარ მომასვენოთ!

„ცოტა წესიერად“, – ერთი მეუბნება, ვითომ ჩურჩულით, – „არ იცი, ვის როგორ ელაპარაკო?“

„მოკეტე ბრატკა“, – ვეუბნები, – „ლოკე შენი უფროსის უკანალი და იყავი შენთვის წყნარად.“

„არაფერი, არაფერი“ – მინისტრმა აკრიფა ინიციატივა, – „მეგობრებში მოდის ეგეთები – ასე არაა, შვილო?“

გაზეტჩიკები კი უკვე წერენ და წერენ რალაცას ბლოკნოტებში.

„მეგობრებში კი“, – ვეუბნები, – „სადა მყავს მეგობრები? მტრები კიდე რამდენიც გინდა“.

„მოიცა, არც ასეა საქმე“, – თავს აქნებს მინისტერი, ძან სვეტსკი ჟესტით გადაიწია პიჯაკის კალთა და გვერდში მომიჯდა ლოგინზე, თვალები მოვჭუტე, ბლიცების ისეთი ზალაი იყო.

„მტრები მართლაც გყავს, თორემ ისე აქ არ მოხვედბოდი. ჯერ იმის იმედი ქონდათ, დაილუპებოდი და შენს სიკვდილში მთავრობას დაადანაშაულებ-

დენ, ეს რომ არ გაუვიდათ, ახლა ერთმა თავი მოიგოვინა და ამტიცებს, თითქოს შენ გირევიხა ხელი მის ოჯახურ უბედურებაში და გაიძახის - ჩემი ხელით დავალწობო. საბარალო იქნებ მართლა ვერ არის ტყუაზე, მაგას გარკვევენ, აი სხვებს კი სასჯელი არ აცდებათ“...

„გმადლობთ“, - ვუბნები, - „ძაან დამავალბეთ. იმ კაცს ეტყობა სწორედ მაგათ ჩააგონეს ეგეთი რამე, თორემ თვითონ ძაან მეგობრულად მეპყრობოდა თავიდან“.

მინისტრიც თავს მიქნევს და ცალი თვალი გაზეტჩიკებისკენ გაურბის.

„ძალიან კარგი, ბოროტებას გულში რომ არ იღებ - სწორედ გამოჯანმრთელების ნიშანია. კარგი მოპყრობა კი აქ არ გაკლია და მეგობრებიც რომ ბევრი გყავს, ამასაც მალე ნახავ - რომ გამოხვალ, არავითარი პრობლემა შენ არ გექნება, ამაზე ჩვენ ვიზრუნებთ. ოღონდ მეგობრების დავიწყება, მტრებისაგან განსხვავებით, არაფრით არ შეიძლება... ხომ ასეა?“

„ნამდვილად“, - ვუბნები, - „ჩემი იმედი გქონდეთ“.

მინისტრიც მაგრად მართმევს ხელს და არი ისევ ერთი ბლიცობანა და ჩხაკაჩხუკი და რალაც დიდი ფორმა ყუთი შემოაქვთ, ხსნიან და მანამ ამოიღებდენ უკვე ვიცი რაც არი, ვილაცა ბაბოჩკიანი ტიპი კიდევ დასტა-დასტა დისკებს მაჩვენებს და მეკითხება: „რა დავდოთ - მოცარტი? ბეთჰოვენი? შონბერგი? კარლ ორფი?“

„მეცხრე“, - ვუბნები, - „დიადი მეცხრე“.

და ძმებო, დაგლიჯა გეუბნებით - რა ხმა იყო, რა მაღლებს იღებდა, არავითარი ფონი და წკაპა-

წკუპი თვალები მივინებე და გავიტრუნე - საუკუნეები გავიდა თითქოს რაც ასე არ გამსწორებია და მინისტრმაც დახურა - ხმა არ გაუღია, ჩუმად გალალა ხალხი და მარტო ერთი ვილაცა იყო, ხელი მომიწერე აქ და აქო მთხოვა და ტემპში მოვუწერე, არც დამიხედავს რა ქალაღებში შემომამჩენა და არც მენალვლებოდა. მერე კარიც გაიხურეს და დავრჩი ჩემთვის.

მართლა სხვანაირი გრძნობა იყო ძმებო - დიდი ხნის მწყურვალი რომ მთელ ტოლჩას მოიყუდებ და მერე, სკერცო რო დაინყო, უკვე თითქო სადღაც მივექროდი სივრცეში და მთელ აკივლებულ სამყაროს სახეს ვუსერავდი ჩემი ბრიტყით, ის ნელი ადგილიც კიდე წინ იყო და ბოლოს ის მშვენიერი გუნდიც ხომ იქნებოდა ფინალში...

ღმერთმანი უკვე ძაან ძაან ჯანმრთელი ვიყავი. ნაღდად.